

Rapport
2021:2

Spørsmål til Skole-Norge

Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets
spørreundersøkelse til skoleledere og skoleeiere høsten 2020

Karl Solbue Vika, Sabine Wollscheid, Otto Sevaldson Lillebø og
Ann Cecilie Bergene

Rapport
2021:2

Spørsmål til Skole-Norge

Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets
spørreundersøkelse til skoler og skoleeiere høsten 2020

Karl Solbue Vika, Sabine Wollscheid, Otto Sevaldson Lillebø og
Ann Cecilie Bergene

Rapport	2021:2
Utgitt av Adresse	Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo.
Prosjektnr.	20715-3
Oppdragsgiver Adresse	Utdanningsdirektoratet Postboks 9359, Grønland, 0135 Oslo
Fotomontasje	NIFU
ISBN	978-82327-0498-9
ISSN	1892-2597

Copyright NIFU: CC BY-NC 4.0

www.nifu.no

Forord

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har en rammeavtale for 2017–2020 med Utdanningsdirektoratet om å gjennomføre halv-årlige spørreundersøkelser rettet mot skoler og skoleeiere. Undersøkelsene er kjent som Utdanningsdirektoratets spørringer.

Temaene for de enkelte undersøkelsene avtales fra gang til gang og skal dekke Utdanningsdirektoratets kunnskapsbehov til enhver tid. Resultatene fra undersøkelsene offentliggjøres i NIFUs ordinære rapportserie og foreligger nedlastbare i PDF-format på Utdanningsdirektoratets og NIFUs hjemmesider.

I spørringen gjennomført høsten 2020 inngår fire respondentgrupper som er spurt om i alt 9 ulike temaer. Rapporten er i første rekke en tabellrapport, hvor det i liten grad gjøres mer inngående analyser. Det er ikke skrevet noe samlet sammendrag for denne rapporten, men leseren henvises til oppsummeringene ved slutten av hvert kapittel.

Prosjektleder for Utdanningsdirektoratets spørringer til Skole-Norge er Roger André Federici og Cay Gjerustad. Rapporten er skrevet av Karl Solbue Vika, Sabine Wollscheid, Otto Sevaldson Lillebø og Ann Cecilie Bergene. Jens Brandi Grøgaard har kvalitetssikret rapporten. Vi vil også takke Berit Lødding for bidrag til kapittel 11. Kontaktperson hos Utdanningsdirektoratet er Camilla Vibe Lindgaard.

Vi takker 509 grunnskoler, 86 videregående skoler, 9 fylkeskommuner og 92 kommuner som har tatt seg tid til å besvare undersøkelsen, i konkurranse med mange andre viktige gjøremål.

Oslo, januar 2021

Vibeke Opheim
direktør

Cathrine Pedersen
stedfortredende
forskningsleder

Innhold

1	Innledning.....	12
2	Beskrivelse av utvalg og gjennomføring.....	13
2.1	Overordnet om bakgrunnskjennetegn.....	14
2.2	Overordnet om antall respondenter og svarprosent.....	16
2.3	Grunnskoleutvalget: 57,3 prosent deltakelse.....	18
2.4	Videregåendeutvalget: 66,7 prosent deltakelse	21
2.5	Kommuneutvalget: 72,4 prosent deltakelse.....	23
2.6	Representativitet og gjennomføring.....	25
2.6.1	Hvem svarer på undersøkelsen?	26
3	Koronasituasjonen	28
3.1	Erfaringene fra våren har ført til endringer i organisering og praksis blant en majoritet av skolene	28
3.2	Om digitale rammevilkår	30
3.3	Kontakt med hjemmene.....	41
3.4	Organisasjon og laget rundt elever og lærere.....	42
3.5	Sårbare elever.....	50
3.6	Oppsummering	51
4	Kompetanseplaner	54
4.1	Nye kompetansekrav for undervisning i norsk, matematikk og engelsk.....	54
4.2	Skolens prioritering blant egne lærere som søker videreutdanning	58
4.3	Oppsummering	63
5	Skoleleders kompetanse	64
5.1	Rektors utdanning.....	64
5.2	Pedagogisk ledelse.....	68
5.3	Styring.....	72
5.4	Oppsummering	74

6	Assistentbruk	75
6.1	Kombinasjon mellom personlig assistanse og fysisk tilrettelegging	75
6.2	Undervisningen gjennomføres i stor grad av spesialpedagog ansatt på skolen.....	76
6.3	Assistentens oppgaver	78
6.4	Involvering av elever og foresatte	79
6.5	Oppsummering	80
7	Intensiv opplæring.....	81
7.1	Nesten samtlige skoler med barnetrinn gir intensiv opplæring.....	81
7.2	Det er vanligere å gi intensiv opplæring på 2.- og 3. trinn enn på 1.- og 4. trinn.....	84
7.3	Flest elever får intensiv opplæring i lesing.....	85
7.4	Halvparten av skolene har fått veiledning fra PPT	86
7.5	Mer enn halvparten av skolene har i stor grad tilgang til nok relevant kompetanse.....	87
7.6	Følger av plikten.....	88
7.7	Den intensive opplæringen ble hovedsakelig organisert i grupper på 2-5 elever.....	90
7.8	Ganske stort behov for mer veiledning eller forskningsbasert kunnskap	93
7.9	Oppsummering	94
8	Digitalisering i skolen.....	95
8.1	Skolens planer knyttet til IKT	95
8.2	Innkjøp av og eierskap til digitale ressurser og læremidler.....	102
8.3	Oppsummering	111
9	Læreplanvisningen	113
9.1	Bruk av planleggingsverktøyet varierer	113
9.2	Planleggingsverktøyet som støtte i planlegging av opplæring.....	114
9.3	Oppsummering	115
10	Vg3-elever uten læreplass	116
10.1	De fleste har rutiner for når opplæringen skal starte	116
10.2	Alle elever uten læreplass blir kontaktet skriftlig	118
10.3	Informasjon om Vg3 i skole blir gitt i august eller september	119
10.4	Varierende oversikt over hvorfor elever uten læreplass takker nei til Vg3 i skole	120
10.5	Delte meninger om hva som er hovedutfordringen med tilbudet til søkere uten lærekontrakt	122

10.6	Samarbeid med bedrifter og praksis i bedrift kan bedre kvaliteten i tilbudet om Vg3 i skole.....	123
10.7	Andelen bestått/bestått meget godt i Vg3 sammenlignet med fag/svenneprøven.....	124
10.8	Oppsummering	124
11	Realfagsstrategien	126
11.1	I hvilken grad er kommunen realfagskommune	126
11.2	I hvilken grad benytter respondentene seg av skolefaglige tilbud?.....	127
11.3	Kartleggingsprøver brukes hyppigst til å identifisere lavt presenterende elever	128
11.4	Elever med stort læringspotensial	131
11.5	Oppsummering	135
	Vedlegg A: Koronasituasjonen	136
	Tabelloversikt.....	138
	Figuroversikt.....	144

1 Innledning

NIFU har gjennomført halvårlige spørreundersøkelser blant skoleledere og skoleeiere på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet siden 2009. Denne undersøkelsen er nummer tjuefem i rekken.

Undersøkelsen har fire målgrupper: Skoleledere ved grunnskoler og videregående, og skoleeiere i kommuner og fylkeskommunene. Hver undersøkelse er dokumentert gjennom en egen rapport med tittelen «Spørsmål til Skole-Norge». Undersøkelsen høsten 2020 ble gjennomført i perioden 24. september til 16. november. Antall tema som inngår i undersøkelsene varierer fra gang til gang, og noen tema gjentas med jevne mellomrom. I alt ni tema inngikk i høstens undersøkelse. En oversikt over temaene, og hvilke av gruppene de har gått til, vises i tabell 1.1. Temaene presenteres i hvert sitt kapittel i rapporten.

Tabell 1.1 Tema og målgrupper i Utdanningsdirektoratets spørringer høst 2020

Tema	Grunnskole	Videregående	Kommune	Fylkeskommune
Koronasituasjonen	X	X	X	X
Kompetanseplaner	X		X	
Skoleleders kompetanse	X	X		
Assistentbruk	X	X		
Intensivopplæring 1-4	X			
Digitalisering i skolen	X	X	X	X
Læreplanvisning	X	X		
Vg3-elever uten læreplass		X		X
Realfagstrategien	X	X	X	

Dette er i stor grad en deskriptiv rapport, med mange tabeller og figurer. Vær oppmerksom på at i enkelte analyser er gruppene små. Vi rapporterer primært på observerte forskjeller som er statistisk signifikant ifølge Pearsons kji-kvadrattest (5-prosentnivå).

2 Beskrivelse av utvalg og gjennomføring

Utdanningsdirektoratets spørringer gjennomføres som regel to ganger hvert år. I 2020 ble det gjennomført en ekstra spørreundersøkelse i forbindelse med koronautbruddet. For å redusere belastningen på sektoren er undersøkelsen organisert som en utvalgsundersøkelse. Det er laget tre sammenliknbare utvalg slik at skoleledere og skoleeiere normalt ikke kontaktes oftere enn hvert halvannet år. Unntaket er fylkeskommunene og ti større kommuner, som deltar i undersøkelsen hver gang. På grunn av den ekstra gjennomføring i forbindelse med koronautbruddet har vi nå et brudd i den vanlige rytmen – og det er kun gått ett år siden dette utvalget sist ble invitert til å delta i spørningene.

Når det gjelder kommuneutvalgene ble det opprinnelig tatt utgangspunkt i 429 kommuner fordelt på tre utvalg. Etter kommunereformen gjenstår nå 356¹. Utvalgene er justert for dette. Totalt 64 kommuner (hvor 51 ikke lenger eksisterer) har endret utvalg. Som konsekvens har enkelte skoleeiere fått spørningene to ganger på rad.

Grunnskoleutvalgene er laget på tilsvarende måte og justert for kommunesammenslåinger. Skolene i hvert enkelt utvalg kommer fra kommunene i det samme utvalget. I alt ti større kommuner² er, i likhet med fylkeskommunene, med i alle de tre utvalgene. Grunnskolen i disse kommunene er fordelt på de tre utvalgene med omtrent en tredjedel i hvert utvalg. Merk at noen typer skoler på forhånd er tatt ut av populasjonen og dermed utvalget. Dette gjelder 1) skoler for elever med spesielle behov 2) skoler med læreplaner og organisering som skiller seg sterkt fra ordinære skoler, som for eksempel internasjonale skoler 3) skoler med svært få elever, det vil si fem eller færre. Det er ved tidligere anledninger forsøkt å invitere slike skoler, men tilbakemeldingene har i de fleste tilfellene vært at spørsmålene i undersøkelsen ikke er relevante.

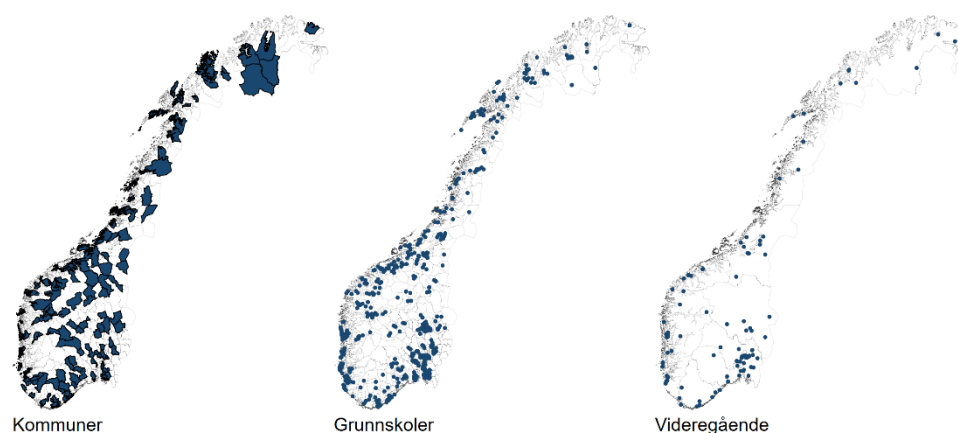
De videregående skolene er fordelt på tre utvalg med ca. én tredjedel av skolene fra hvert fylke i hvert av utvalgene. Kommunene og de videregående skolene er i utgangspunktet ikke trukket tilfeldig, men fordelt på utvalgene innenfor fylkene (før regionreformen) etter kriterier som størrelse, geografi, kommunetype og skoletype. Der det var mulig å velge mellom flere kommuner eller videregående skoler

¹ Svalbard regnes som egen kommune, tilhørende Troms og Finnmark fylke.

² Arendal, Bergen, Bærum, Fredrikstad, Kristiansand, Oslo, Sandnes, Stavanger, Tromsø og Trondheim.

som tilfredsstilte de samme kriteriene, ble det trukket tilfeldig. I praksis var slik tilfeldig trekking bare aktuelt i fylker med særlig mange små kommuner eller mange videregående skoler. I de ti større kommunene som er med hver gang, er en tredjedel av grunnskolene med hver gang, og utvalget av skoler ble trukket tilfeldig.

Figur 2.1 viser den geografiske beliggenheten til henholdsvis grunnskoler, videregående skoler og kommuner som ble invitert til å besvare høstens undersøkelse og illustrer den geografiske spredningen til disse. I tillegg vises hvilke skoler som ble invitert til å delta i lærerundersøkelsen.

Figur 2.1 Den geografiske beliggenheten til inviterte grunnskoler, videregående skoler og kommuner.

Når det gjelder fylkeskommunene, besvarte ni av elleve høstens undersøkelse. De resterende åpnet aldri undersøkelsen.

2.1 Overordnet om bakgrunnskjennetegn

Som nevnt er dette hovedsakelig en deskriptiv rapport hvor vi undersøker forskjeller mellom respondenter basert på ulike bakgrunnskjennetegn eller variabler. Alle spørsmålene krysses med respondentgruppene, som består av skoleleder grunnskole, skoleleder videregående, skoleeier kommune og skoleeier fylke. Videre undersøkes svarfordelingen til hver respondentgruppe på ulike bakgrunnsvariabler, vist i tabell 2.1.

Skoletype 4-delt er svarfordelingen fordelt på barneskoler, ungdomsskoler, 1-10 skoler og videregående skoler. Skoletype 5-delt skiller i tillegg mellom barneskoler som kun har 1.-4. trinn, men dette bakgrunnskjennetegnet rapporteres det sjeldent på fordi gruppen blir så liten. Videre har vi grunnskolestørrelse, som deler

grunnskolene inn i tre størrelser: under 100 elever; mellom 100 og 299 elever; og over 300 elever.

Tabell 2.1 Bakgrunnskjennetegn for respondentgruppene

Tema	Grunnskole	Videregående	Kommune	Fylkes-kommune
Responenttype	X	X	X	X
Skoletype 4-delt	X	X		
Skoletype 5-delt	X	X		
Grunnskolestørrelse	X			
Videregående type		X		
Videregående størrelse		X		
Skolestørrelse	X	X		
Landsdel	X	X	X	X
Fylke	X	X	X	
Kommunestørrelse	X	X	X	
Sentralitetsindeks	X	X	X	

Vi har to kjennetegn som bare gjelder for videregående. Videregående type er svarene fordelt på skoler som kun har studieforberedende studieretninger, har både studieforberedende- og yrkesfaglige studieretninger, og skoler som bare har yrkesfaglige studieretninger. Den andre variabelen videregående størrelse, som skiller mellom skoler med under 250 elever, mellom 250 og 599 elever, og over 600 elever. Den siste skolerelaterte variabelen er skolestørrelse. Her deles skolene inn i de minste, de mellomste og de største, basert på de respektive skolestørrelsesvariablene for grunnskoler og videregående.

Når det gjelder geografiske kjennetegn har vi først landsdel, som tar utgangspunkt i fylkene før 2020. Dette gjøres for å beholde historikken samt unngå for store geografiske områder, spesielt Østlandet. De ulike landsdelene består av følgende tidligere fylker: *Oslo-området*: Oslo og Akershus, *Øst-Norge*: Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold og Telemark, *Sør- og Vest-Norge*: Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal, *Midt- og Nord-Norge*: Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

Videre undersøkes variasjoner fordelt på fylkene etter regionreformen. For grunnskoler, videregående og kommuner ser vi også på forskjeller mellom kommuner, og skoler i kommuner, av ulik størrelse. Kommunene deles inn i tre kategorier: mindre enn 3000 innbyggere; mellom 3000 og 9999 innbyggere; og 10 000 eller flere innbyggere.

Til slutt ser vi på forskjeller mellom kommuner av ulik sentralitet, og på skoler som ligger i kommuner med ulik sentralitet. Sentralitetsindeksen er hentet fra SSB. Dette er en indeks som klassifiserer kommuner etter tilgangen på arbeidsplasser

og servicefunksjoner, hvor høyere verdier indikerer høyere sentralitet (se SSB-notat 2020/4). SSB har i utgangspunktet delt inn kommunene inn i seks intervaller, hvor intervallene ble laget slik at det ikke skulle bli for få innbyggere i noen gruppe. For å presentere mer oversiktlige tabeller og figurer har vi slått sammen intervallene til 3 kategorier: mest sentrale; mellomsentrale; og minst sentrale.

2.2 Overordnet om antall respondenter og svarprosent

Tabell 2.2 viser bruttoutvalg og status fordelt på respondentgruppene skoleleder grunnskole, skoleleder videregående, skoleeier kommune og skoleeier fylkeskommune. Kategorien *godkjent* henviser her til de respondentene som har gjennomgått hele undersøkelsen. *Godkjent – noen svar* henviser til respondenter som ikke har fullført, men svart på minst 30 prosent av spørsmålene i sin gruppe. *Ikke godkjent – noen svar* er dermed de respondentene som har svart på mindre enn 30 prosent. Disse tas ut av datamaterialet for å unngå at eksempelvis respondenter som klikker seg gjennom de første sidene av undersøkelsene for å kikke på den inkluderes og for å unngå en kunstig høy svarprosent. Den nest siste kategorien består av dem som *ikke har svart*. Kategorien *frafalt* henviser til de respondentene som aktivt har gitt beskjed om at de ikke ønsker eller har mulighet til å svare. Under gjennomføringen fikk vi også tilbakemelding om at åtte skoler i utvalget var nedlagt. Disse er ikke tatt med i utregningen av svarprosent.

Tabell 2.2 Bruttoutvalg og status etter respondentgruppe, antall

Respondent	Godkjent	Godkjent, noen svar	Ikke godkjent	Ikke svart	Fralfalt	Totalt
Skoleleder grunnskole	487	22	77	260	43	889
Skoleleder videregående	86	0	8	25	10	129
Skoleeier kommune	86	6	5	22	8	127
Skoleeier fylke	8	1	0	2	0	11
Totalt (N)	667	29	90	309	61	1156

For å gi et bilde av gruppen *ikke godkjent – noen svar* viser tabell 2.3 maksimalt antall svar for hver respondentgruppe, samt gjennomsnitt og median for både

ekskluderte og inkluderte respondenter. Det var ingen fylkeskommuner i gruppen *ikke godkjent – noen svar*.

Tabell 2.3 Sammenligning, godkjente og ikke godkjente svar

Respondent	Svarstatus	Gjennomsnitt	Median	Maks antall svar
Skoleleder grunnskole	Ikke godkjent	13,1	5	46
	Godkjent	141,9	149	156
Skoleleder videregående	Ikke godkjent	13,3	12,5	29
	Godkjent	124,5	128	141
Skoleeier kommune	Ikke godkjent	8,6	8	11
	Godkjent	49,6	51	52
Skoleeier fylke	Godkjent	36,1	38	41

Tabellen viser at respondentene som ikke ble godkjent har avgitt svært få svar sammenlignet med gjennomsnittet i sin gruppe. Videre viser analyser at det ikke er noe systematikk i hvor disse avslutter undersøkelsen. Det er rimelig å anta at resultatene ikke ville blitt endret ved en eventuell inklusjon.

Endelig svarprosent relatert til bruttoutvalg og populasjonen er vist i tabell 2.4. Populasjonstallene for grunnskoler og kommuner er hentet fra GSI (2019/2020), videregående fra Pedlex (2019/2020).

Tabell 2.4 Bruttoutvalg, populasjon (antall) og svarprosent

	Skoleleder grunnskole	Skoleleder videregående	Skoleeier kommune	Skoleeier fylkeskommune
Bruttoutvalg	889	129	127	11
Populasjon	2 697	391	356	11
Godkjente svar	509	86	92	9
Svarprosent brutto-utvalg	57,3	66,7	72,4	81,8
Andel av populasjon som har deltatt	18,9	22,0	25,8	81,8

2.3 Grunnskoleutvalget: 57,3 prosent deltakelse

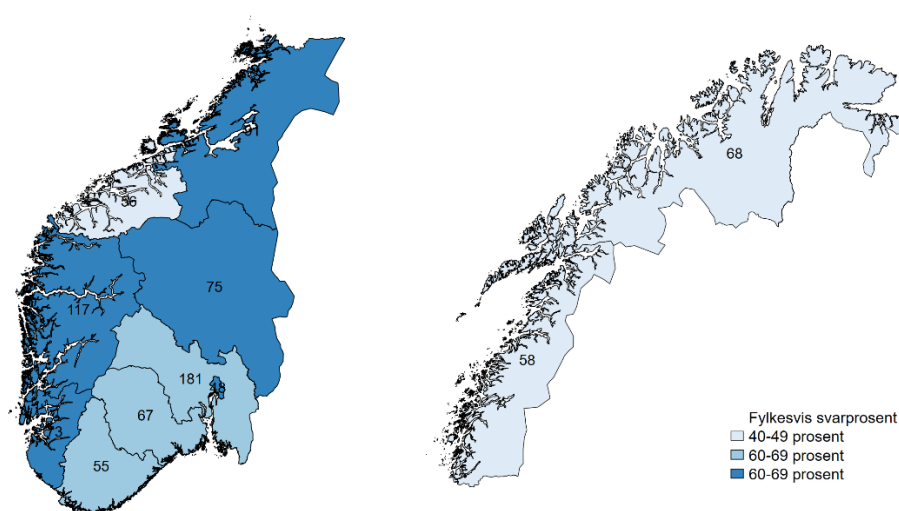
Fra en populasjon på 2697 ordinære grunnskoler ble 889 invitert til å besvare undersøkelsen. Av disse gjennomførte 487 hele undersøkelsen, mens 99 besvarte deler av den. Av de som delvis besvarte undersøkelsen hadde kun 22 nok svar til å bli godkjent. Dermed blir det totale antallet grunnskoler i undersøkelsen 509. 260 har ikke åpnet eller svart på undersøkelsen. 43 skoleledere ga aktivt beskjed om at de ikke ønsket å delta.

Svarprosenten for denne gruppen har vært varierende de siste årene. Våren 2019 og høsten 2019 oppnådde vi en svarprosent på 54,2 og 56,4. Våren 2020 ble skolene stengt i perioden undersøkelsen pågikk, og kun 35,5 prosent besvarte undersøkelsen. Ekstraspørningen om koronasituasjonen oppnådde derimot en svarprosent på 70,7 prosent. Svarprosenten i denne gjennomføringen er altså tilbake på litt høyere nivå enn før koronautbruddet.

Tabell 2.5 viser hvordan utvalget var sammensatt etter fylke, populasjon, bruttoutvalg og hvilken svarprosent som ble oppnådd. Svarprosenten varierer mellom fylkene, men noe mindre enn ved de seneste gjennomføringene (se også figur 2.2). Den høyeste svarprosenten finner man i Rogaland, hvor 68,5 prosent av skolelederne besvarte undersøkelsen. For øvrig er deltakelsen over 46 prosent for samtlige fylker.

Tabell 2.5 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent grunnskoler etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Oslo	146	48	30	62,5
Rogaland	233	73	50	68,5
Møre og Romsdal	189	56	27	48,2
Nordland	184	58	27	46,6
Viken	513	181	101	55,8
Innlandet	223	75	47	62,7
Vestfold og Telemark	206	67	39	58,2
Agder	169	55	28	50,9
Vestland	387	117	73	62,4
Trøndelag	251	91	55	60,4
Troms og Finnmark	196	68	32	47,1
Totalt	2 697	889	509	57,3

Figur 2.2 Svarprosent grunnskoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke

I tabell 2.6 og 2.7 vises svarprosent for grunnskolene sortert på henholdsvis landsdel og skoletype, samt landsdel og skolestørrelse. Tabell 2.5 viser at svarprosenten totalt sett er relativ lik når man ser på skoletype. Barneskolene ligger noe over de øvrige. Når det gjelder landsdel er svarprosenten høyest blant skolene lokalisert i Øst-Norge.

Tabell 2.6 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skoletype

Landsdel	Barneskole %	Ungdomsskole %	1 – 10 skole %	Totalt %
Oslo-området	58,0	40,7	64,7	55,2
Øst-Norge	66,9	51,9	44,7	60,2
Sør- og Vest-Norge	57,9	52,2	65,9	59,3
Midt- og Nord-Norge	57,6	52,2	46,8	52,3
Totalt	60,6	50,0	54,7	57,3

Tabell 2.7 viser videre at deltakelsen varierer noe etter landsdel og skolestørrelse. Generelt øker deltakelse med skolestørrelse. Særlig de minste skolene i Oslo-området skiller seg ut med lav deltakelse.

Tabell 2.7 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skolestørrelse

Landsdel	Under 100 %	100 – 299 %	300 og over %	Totalt %
Oslo-området	28,6	71,0	51,7	55,2
Øst-Norge	62,7	60,0	58,9	60,2
Sør- og Vest-Norge	53,3	57,5	66,0	59,3
Midt- og Nord-Norge	52,3	48,9	59,5	52,3
Totalt	54,3	57,3	59,2	57,3

Tabellene 2.8 og 2.9 viser hvordan nettoutvalget, altså de grunnskolene som har deltatt i undersøkelsen, er sammensatt etter landsdel, skoleslag og skolestørrelse sammenliknet med populasjonen av grunnskoler.

Tabell 2.8 Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skoletype sammenliknet med populasjonen

Landsdel	Barneskole %		Ungdomsskole %		1 – 10 skole %		Totalt %	
	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,
Oslo-området	9,2	8,8	2,2	3,4	2,2	2,3	13,6	14,4
Øst-Norge	20,2	15,8	5,5	5,5	3,3	4,6	29,1	25,9
Sør- og Vest-Norge	19,4	21,9	4,7	6,1	11,0	8,3	35,2	36,3
Midt- og Nord-Norge	11,2	10,5	2,4	2,7	8,6	10,2	22,2	23,4
Totalt	60,1	57,0	14,7	17,7	25,1	25,3	100	100

Det er ikke store forskjeller mellom nettoutvalget og populasjonen når man ser på totalen for den enkelte skoletype. Tabell 2.8 viser for eksempel at 1-10 skolene totalt ligger svært nærme fordelingen i populasjonen. Når det gjelder skolestørrelse er deltakelsen også svært nærme det man finner i populasjonen. De største skolene er noe overrepresentert. Variasjon er heller ikke stor når det gjelder landsdel.

Tabell 2.9. Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter landsdel og skolestørrelse sammenliknet med populasjonen

Landsdel	Under 100 %		100 – 299 %		300 og over %		Totalt %	
	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,
Oslo-området	0,4	0,8	4,3	3,6	8,8	10,0	13,6	14,4
Øst-Norge	6,3	5,5	12,4	12,8	10,4	7,7	29,1	25,9
Sør- og Vest-Norge	7,9	10,3	14,3	15,6	13,0	10,4	35,2	36,3
Midt- og Nord-Norge	8,8	10,0	8,4	8,5	4,9	4,9	22,2	23,4
Totalt	23,4	26,6	39,5	40,4	37,1	33,0	100	100

Tabell 2.10 indikerer at fordelingen i nettoutvalget mellom offentlig og privat organisering samt målform korresponderer godt med fordelingen i populasjonen.

Tabell 2.10 Sammensetning av nettoutvalg grunnskoler etter organisering og målform

Type	Populasjon %	Utvalg %
Offentlig	91,7	90,0
Privat	8,3	10,0
Bokmål	78,8	80,7
Nynorsk	20,8	18,9
Samisk/bokmål	0,3	0,2
Annet	0,2	0,2

2.4 Videregåendeutvalget: 66,7 prosent deltakelse

129 videregående skoler ble invitert til undersøkelsen. Utvalget er hentet fra en populasjon bestående av 391 skoler. Totalt 86 besvarelser ble godkjent, 25 skoler svarte ikke på undersøkelsen og ti oppgav at de ikke ønsket å delta. Dette gir en svarprosent på 66,7, noe som er nesten ett prosentpoeng høyere enn høsten 2019, og nesten seks prosentpoeng høyere enn våren 2019.

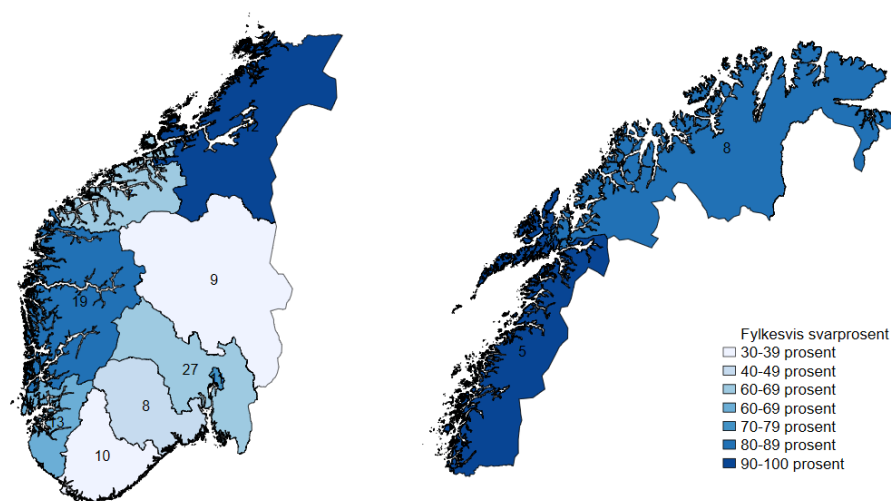
Tabell 2.11 oppsummerer populasjonen og utvalget sortert på fylke samt hvilken svarprosent som ble oppnådd.

Tabell 2.11 Populasjon, bruttoutvalg (antall) og svarprosent videregående skoler etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Oslo	33	11	8	72,7
Rogaland	36	13	8	61,5
Møre og Romsdal	27	7	4	57,1
Nordland	19	5	5	100
Viken	74	27	16	59,3
Innlandet	30	9	3	33,3
Vestfold og Telemark	27	8	4	50,0
Agder	23	10	4	40,0
Vestland	57	19	16	84,2
Trøndelag	39	12	11	91,7
Troms og Finnmark	26	8	7	87,5
Totalt	391	129	86	66,7

* Inkludert Svalbard

Svarprosenten for de videregående skolene varierer betydelig mellom fylkene (se også figur 2.3). Samtlige fylker, med unntak av Agder og Innlandet, har deltakelse på over 50 prosent, og to av dem er over 90 prosent. I Nordland har samtlige inviterte skoler besvart undersøkelsen.

Figur 2.3 Svarprosent videregående skoler etter fylke samt antall vgs i utvalget per fylke

Tabell 2.12 viser at det er noen variasjoner mellom de tre ulike typene videregående skoler hvor kombinerte skoler er smått underrepresentert. Tabell 2.13 viser at det er noen avvik mellom utvalg og populasjon når det gjelder de mellomste og største skolene. Hvor de mellomste er betydelig underrepresentert, og de største er betydelig overrepresentert. Når det gjelder landsdel er Øst-Norge noe underrepresentert, mens Midt- og Nord-Norge er noe overrepresentert.

Tabell 2.12 Sammensetning av nettutvalg videregående skole etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Studiespes, %		Kombinert %		Yrkesfaglig %		Totalt %	
	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,
Oslo-området	5,8	6,6	10,5	9,7	1,2	1,5	17,4	17,9
Øst-Norge	4,7	5,4	12,8	15,3	1,2	3,3	18,6	24,0
Sør- og Vest-Norge	11,6	9,5	18,6	20,2	7,0	6,9	37,2	36,6
Midt- og Nord-Norge	1,2	2,6	22,1	16,6	3,5	2,3	26,7	21,5
Totalt	23,3	24,0	64,0	61,9	12,8	14,1	100	100

Tabell 2.13 Sammensetning av nettoutvalg videregående etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Under 250 %		250 – 599 %		600 og over %		Totalt %	
	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,
Oslo-området	2,3	2,6	3,5	6,6	11,6	8,7	17,4	17,9
Øst-Norge	9,3	8,2	1,2	7,7	8,1	8,2	18,6	24,0
Sør- og Vest-Norge	10,5	12,8	15,1	14,3	11,6	9,5	37,2	36,6
Midt- og Nord-Norge	9,3	8,4	8,1	8,4	9,3	4,6	26,7	21,5
Totalt	31,4	32,0	27,9	37,1	40,7	30,9	100	100

Tabell 2.14 indikerer at fordelingen i nettoutvalget når det gjelder offentlig og privat organisering korresponderer godt med fordelingen i populasjonen. Når det gjelder målform er det noen skjevheter. Bokmålsskoler er noe overrepresentert og nynorsk skoler er noe underrepresentert.

Tabell 2.14 Sammensetning av nettoutvalg videregående skoler etter organisering og målform

Type	Populasjon %	Utvalg %
Offentlig	78,5	79,1
Privat	21,5	20,9
Bokmål	78,5	83,7
Nynorsk	14,8	9,3
Bokmål og nynorsk	5,4	4,7
Samisk/bokmål	1,0	2,3

2.5 Kommuneutvalget: 72,4 prosent deltakelse

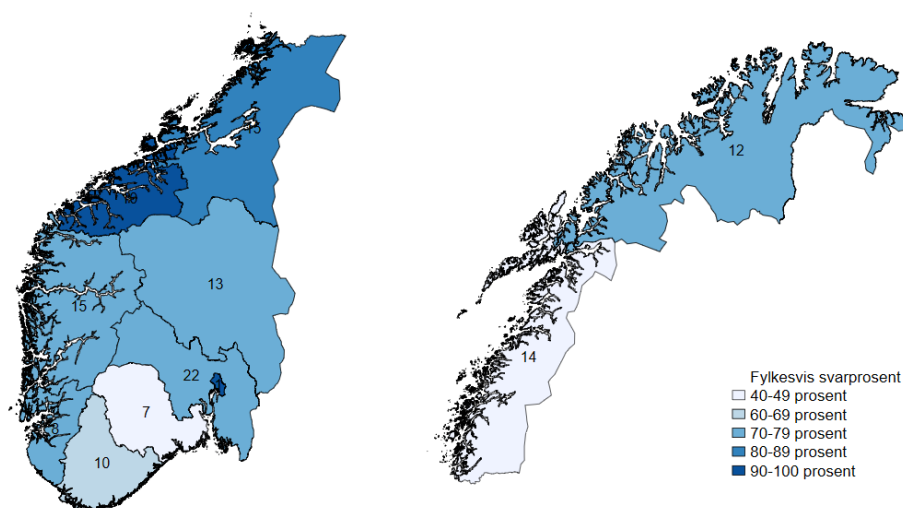
Det var totalt 127 kommuner i høstens spørring hvor 92 besvarte undersøkelsen helt eller delvis. Dette gir en deltakelse på 72,4 prosent. Tidligere år har svarprosent vært på rundt 60, med unntak av ekstraspørringen om koronasituasjonen, hvor svarprosenten var 78,6. Totalt elleve kommuner besvarte deler av undersøkelsen, men fem av disse svarte på for få spørsmål til å kunne godkjennes. Åtte ga aktivt beskjed om at de ikke ønsket å delta. Tabell 2.15 viser hvordan utvalget var sammensatt etter fylke, populasjon, bruttoutvalg og hvilken svarprosent som ble oppnådd.

Tabell 2.15 Populasjon, bruttutvalg (antall) og svarprosent kommuner etter fylke

Fylke	Populasjon	Utvalg	Antall svar	Svarprosent
Oslo	1	1	1	100,0
Rogaland	23	8	6	75,0
Møre og Romsdal	26	10	10	100,0
Nordland	41	14	7	50,0
Viken	51	22	16	72,7
Innlandet	46	13	10	76,9
Vestfold og Telemark	23	7	3	42,9
Agder	25	10	6	60,0
Vestland	43	15	11	73,3
Trøndelag	38	15	13	86,7
Troms og Finnmark	39	12	9	75,0
Total	356	127	92	72,4

* Inkludert Svalbard

Svarprosenten varierer mellom fylkene (se også figur 2.4). Majoriteten har likevel minst 72 prosent deltakelse.

Figur 2.4 Svarprosent kommuner etter fylke, antall i utvalget vist per fylke

Tabell 2.16 viser at svarprosenten varierer mye etter kommunestørrelse og landsdel. De minste kommunene skiller seg ut med klart lavere deltakelse. Når det gjelder landsdel er svarprosenten høyest i Sør- og Vest-Norge og lavest i Oslo-området.

Tabell 2.16 Svarprosent kommuner etter landsdel og innbyggertall

Landsdel	Under 3000 %	3000 til 9999 %	10,000 og mer %	Totalt %
Oslo-området	-	-	62,5	62,5
Øst-Norge	45,5	71,4	100,0	70,6
Sør- og Vest-Norge	69,2	92,3	72,2	77,3
Midt- og Nord-Norge	47,6	90,9	100,0	70,7
Totalt	53,3	84,2	81,8	72,4

Tabell 2.17 viser landsdel og innbyggertall for kommunene som deltok i undersøkelsen (nettutvalget) sammenlignet med alle kommuner i Norge (populasjonen).

Fordelingen av kommunene som har besvart undersøkelsen avviker noe fra det vi finner i populasjonen. Tabellen viser samlet sett at de største kommunene er overrepresentert, mens de minste er underrepresentert. Ser man på totalen for landsdel er Sør- og Vest-Norge overrepresentert, mens Øst-Norge og Midt- og Nord-Norge er svakt underrepresentert.

Tabell 2.17 Sammensetning av nettutvalg kommuner etter landsdel og innbyggertall sammenlignet med populasjonen

Landsdel	Under 3000 %		3000 til 9999 %		10,000 og mer %		Totalt %	
	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,	Utvalg	Pop,
Oslo-området	0,0	0,3	0,0	0,3	5,4	4,5	5,4	5,0
Øst-Norge	5,4	8,1	10,9	10,9	9,8	9,5	26,1	28,6
Sør- og Vest-Norge	9,8	9,5	13,0	12,3	14,1	11,2	37,0	33,1
Midt- og Nord-Norge	10,9	18,2	10,9	8,7	9,8	6,4	31,5	33,3
Totalt	26,1	36,1	34,8	32,2	39,1	31,7	100	100

2.6 Representativitet og gjennomføring

Spørringene for Utdanningsdirektoratet ble gjennomført i perioden 24. september til 16. november 2020. Undersøkelsen ble distribuert elektronisk til alle fire målgruppene, og det ble gitt i alt fem purringer, omtrent en per uke. Vi har ikke fått henvendelser om tekniske problemer i forbindelse med gjennomføringen.

Spørreskjemaet er utarbeidet i samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet og NIFU. Utdanningsdirektoratet har laget det første utkastet. NIFU har kommet med

forslag til endringer når det gjelder utformingen av spørsmålene, men har i hovedsak latt oppdragsgiver selv bestemme innholdet i disse. Spørsmålene er også pilotert og gjennomgått av en referansegruppe bestående av representanter fra målgruppene.

Generelt er svarprosentene lik eller noe høyere for alle respondentgruppene sammenlignet med tidligere gjennomføringer, og, selv med noen avvik, vurderer vi representativiteten som god. Likevel vet vi ikke årsakene til hvorfor noen respondenter ikke besvarer undersøkelsen, selv om vi gjør analyser av representativitet på utvalgte variabler (som skoletype og kommunestørrelse). Dette gjelder utvalgsundersøkelser generelt. Som alltid bør resultatene tolkes med en viss varshet.

2.6.1 Hvem svarer på undersøkelsen?

For å få mer kunnskap om hvem som besvarte undersøkelsen ba vi skolelederne og skoleeierne oppgi dette. Fordelingen vises i tabell 2.18.

Tabell 2.18 'Hvem svarer på vegne av skolen?', flere kryss mulig

Respondenttype	Barneskole	Ungdomsskole	1 – 10 skole	Videregående	Totalt
	%	%	%	%	%
Rektor	98,0	98,7	97,6	97,6	98,0
Assisterende rektor	1,3	0,0	0,8	2,4	1,2
Inspektør	1,3	0,0	0,0	0,0	0,7
Avdelingsleder	1,3	1,3	0,8	2,4	1,4
Annet	1,0	0,0	2,4	1,2	1,2
Totalt (N)	509	86	92	9	696

Ved både grunnskolene og de videregående skolene var rektor i de aller fleste tilfellene involvert i besvarelsen. Ved svært få skoler var inspektør, assisterende rektor og avdelingsleder også med, enten i tillegg til eller i stedet for rektor. Ved de videregående skolene spiller assisterende rektor og avdelingsleder en noe større rolle i utfyllingen enn ved grunnskolene. Det at skolene kunne krysse av for mer enn ett alternativ gjør at summen overstiger 100 prosent ved alle skoleslagene. Av de som svarer 'annet' oppgis konstituert rektor, lærer, lærerspesialist og skoleeier/skolefaglig ansvarlig.

Lignende spørsmål ble stilt til skoleeierne. I Tabell 2.19 vises hvem som svarer på undersøkelsen på vegne av skoleeierne i kommunen/fylkeskommunen.

Tabell 2.19 'Hvem svarer på undersøkelsen på vegne av kommunen/fylkeskommunen?', flere kryss mulig

Respondenttype	Kommune (%)	Fylkeskommune (antall)
(Fylkes)rådmann, assisterende rådmann og lignende	3,3	0
Skolefaglig ansvarlig (eksempel utdanningsdirektør, skolesjef, oppvekstsjef, seksjonssjef for skole)	74,7	5
Seksjonsleder, avdelingsleder og lignende stillinger på mellomledernivå	3,3	2
Rådgiver, konsulent, førstesekretær, og lignende)	18,7	0
Annet	1,1	

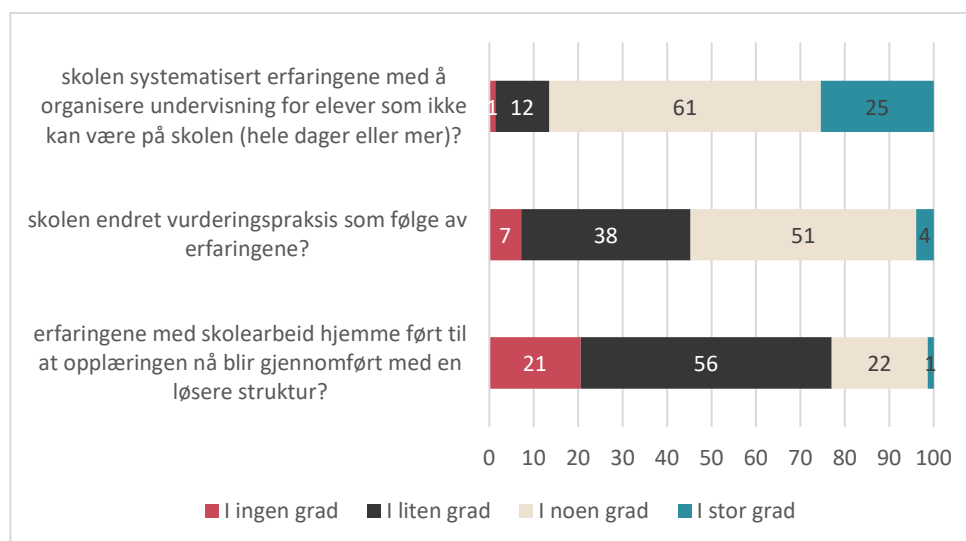
I kommunene og fylkeskommunene er det først og fremst skolefaglig ansvarlige som har besvart undersøkelsen. Vi ser at summen av de som har svart overstiger antallet skoleeiere i kommunene som er med, noe som betyr at flere enn en person er involvert. Blant kommunene har en benyttet seg av 'annet', og oppgir at rektor har besvart undersøkelsen.

3 Koronasituasjonen

Tidligere i år ble det gjennomført en ekstra spørring i forbindelse med koronautbruddet. Undersøkelsen ble sendt ut like etter at skolene stengte, og tok for seg hvordan Skole-Norge håndterte ulike aspekter ved situasjonen som oppstod etter 12. mars. Ekstra-spørringen vil heretter bli kalt korona-spørringen. I høstens gjennomføring har vi igjen stilt spørsmål om hvordan Skole-Norge har håndtert ulike aspekter ved koronasituasjonen.

3.1 Erfaringene fra våren har ført til endringer i organisering og praksis blant en majoritet av skolene

Skolene ble først stilt tre nye spørsmål om endringer i skolens organisering og praksis basert på erfaringene fra nedstengningen våren 2020. Skolelederne ble bedt om å ta stilling til tre utsagn, og svarfordelingen vises i figur 3.1.

Figur 3.1 'I hvilken grad har...', skoleledere, prosent (N=585-591)

Fra figuren ser vi at nesten samtlige skoler har systematisert erfaringene med å organisere undervisning for elevene som ikke kan være på skolen. En fjerdedel svarer i stor grad, mens 61 prosent svarer i noen grad.

Halvparten av skolene har i noen grad endret vurderingspraksis, mens bare fire prosent i stor grad gjorde det. En klart lavere andel skoler har begynt å gjennomføre opplæringen med en løsere struktur, 46 prosent svarer i liten grad og 21 prosent svarer i ingen grad.

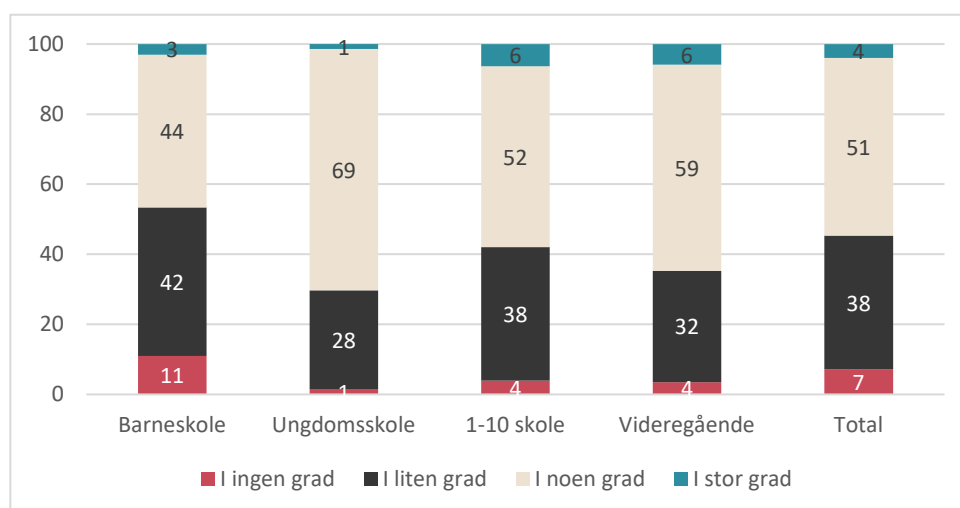
Vi har videre sett at det er litt variasjon i graden grunnskoler av ulike størrelse har systematisert erfaringene, vist i tabell 3.1. På de to andre utsagnene ser vi forskjeller mellom ulike skoletyper.

Tabell 3.1 'I hvilken grad har skolen systematisert erfaringene med å organisere undervisning for elever som ikke kan være på skolen (hele dager eller mer)?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent

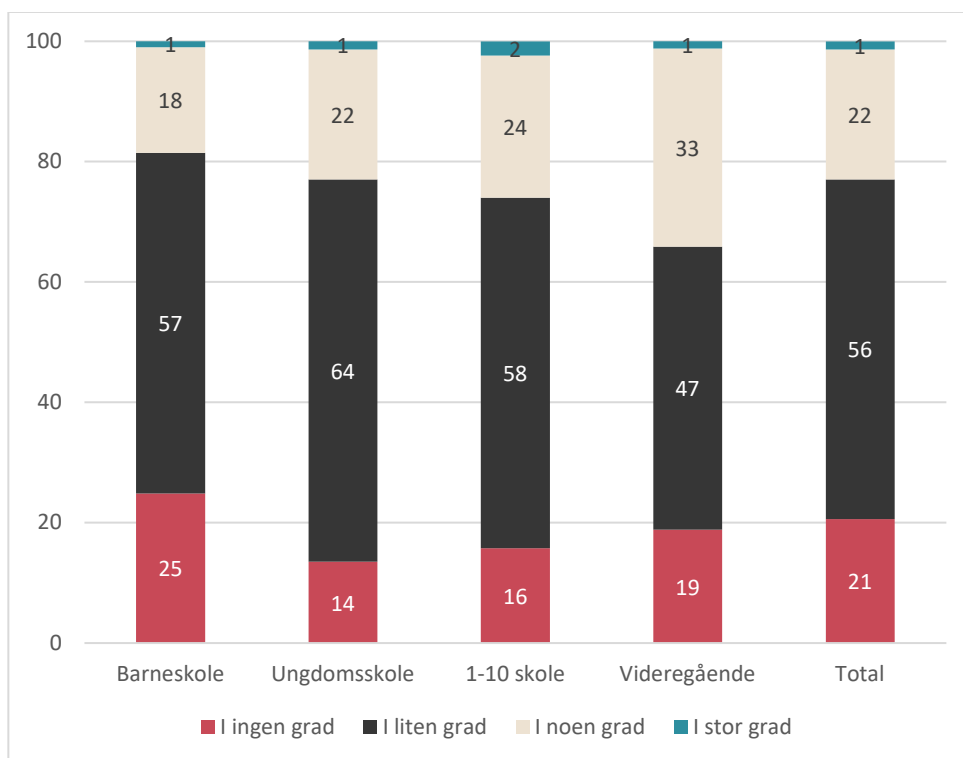
Kategori	Under 100	100 – 299	300 og over	Totalt
	%	%	%	%
I ingen grad	3	1	1	1
I liten grad	19	12	9	12
I noen grad	60	60	62	61
I stor grad	18	28	29	26
Totalt (N)	118	199	188	505

Tabellen viser at de minste skolene skiller seg litt ut. Relativt sett er det flere av de minste skolene som i liten grad, og færre som i stor grad, har systematisert erfaringene med å organisere undervisningen for elever som ikke kan være på skolen.

Figur 3.2 og 3.4 viser svarfordelingen på de to andre utsagnene fordelt på skoletypene.

Figur 3.2 'I hvilken grad har skolen endret vurderingspraksis som følge av erfaringene?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=585)

Figur 3.3 'I hvilken grad har erfaringene med skolearbeid hjemme ført til at opplæringen nå blir gjennomført med en løsere struktur?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=588)

Fra figur 3.2 ser vi at det er ungdomsskoler, fulgt av videregående, som i størst grad har endret vurderingspraksis. Videre ser vi fra figur 3.3 at flere videregående skoler har begynt å gjennomføre opplæringen med løsere struktur.

3.2 Om digitale rammevilkår

Skoleledere og skoleeiere ble videre spurt om digitalt utstyr, programvare, nettverk, infrastruktur og støttefunksjoner for å kunne gjennomføre undervisningen. Samtlige spørsmål har vært stilt tidligere, med helt eller delvis de samme svarkategoriene og spørsmålsformuleringene. I tolkningen av sammenlikningene med korona-spørningen må leseren være oppmerksom på at det er et annet utvalg skoler og kommuner som er med i denne gjennomføringen. Dermed kan vi ikke utelukke at forskjeller i svarene mellom nå og i vår skyldes ulikheter mellom utvalgene.

Vi ser først på om kommunene og fylkeskommunene i hovedsak har felles anskaffelser av digitalt utstyr og sentrale digitale tjenester. Svarfordelingen vises i tabell 3.2, med tallene fra korona-spørningen i parentes.

Tabell 3.2 'Har kommunen/fylkeskommunen i hovedsak felles anskaffelser av digitalt utstyr og sentrale digitale tjenester?', skoleeiere, prosent høst 2020 og (korona-spørringen)

Kategori	Skoleeier kommune	Skoleeier fylkeskommune	Totalt
	%	%	%
Ja	95 (96)	100 (100)	95 (96)
Nei	5 (2)	0 (0)	5 (2)
Vet ikke	-	-	- (2)
Totalt (N)	92 (99)	7 (7)	99 (108)

Tabell 3.2 viser at nesten samtlige kommuner og samtlige fylker i hovedsak har felles anskaffelser av digitalt utstyr og sentrale digitale tjenester. Vi ser heller ingen forskjeller mellom svarene i korona-spørringen og nå.

Skoleeier i kommunen og fylket ble videre spurt om lærerne ved skolen har datamaskiner eid av kommunen eller fylkeskommunen, som de kan bruke til arbeid hjemmefra. Svarfordelingen vises i tabell 3.3.

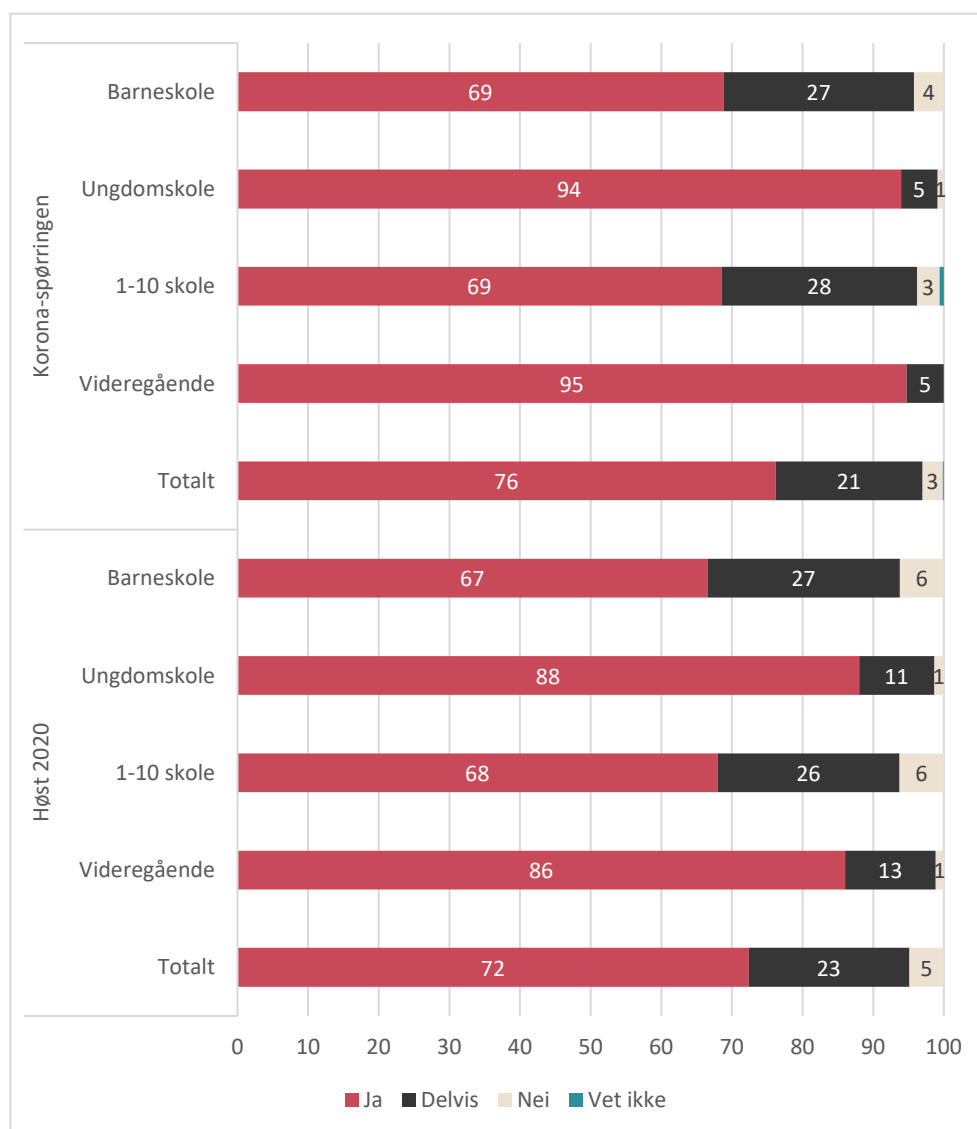
Tabell 3.3 'Har lærerne ved skolen datamaskiner eid av kommunen/fylkeskommunen som de kan bruke til å arbeide hjemmefra?', skoleeiere, prosent høst 2020 og (korona-spørringen)

Kategori	Skoleeier kommune	Skoleeier fylke	Totalt
	%	%	%
Ja	91 (95)	100 (100)	92 (95)
Til en viss grad	9 (5)	0 (0)	8 (5)
Nei	0	0	0
Vet ikke	0	0	0
Totalt (N)	92	8	100

Alle fylker, og nesten alle kommuner, svarer at lærerne har datamaskiner eid av dem, og som lærerne kan bruke til arbeid hjemmefra. Den eneste forskjellen mellom fylker og kommuner, er at kommuner har en viss andel som svarer til en viss grad. Det betyr sannsynligvis at ikke alle lærerne i kommune har fått datamaskiner. Det er små forskjeller mellom spørringen i høst og korona-spørringen.

I det neste spørsmålet skulle skolelederne svare på om skolen hadde den nødvendige digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk, programmer og læringsressurser) til å kunne gi elevene digital undervisning i perioden skolen var stengt. Skolelederne fikk nesten det samme spørsmålet i korona-spørringen, men her ble de bedt om å ta stilling til samme spørsmålet om perioden mens skolen er

stengt. Nå blir de altså bedt om å vurdere situasjonen i etterhånd. Svarfordelingen fra koronaspørningen fordelt på skoletype vises i figur 3.4.

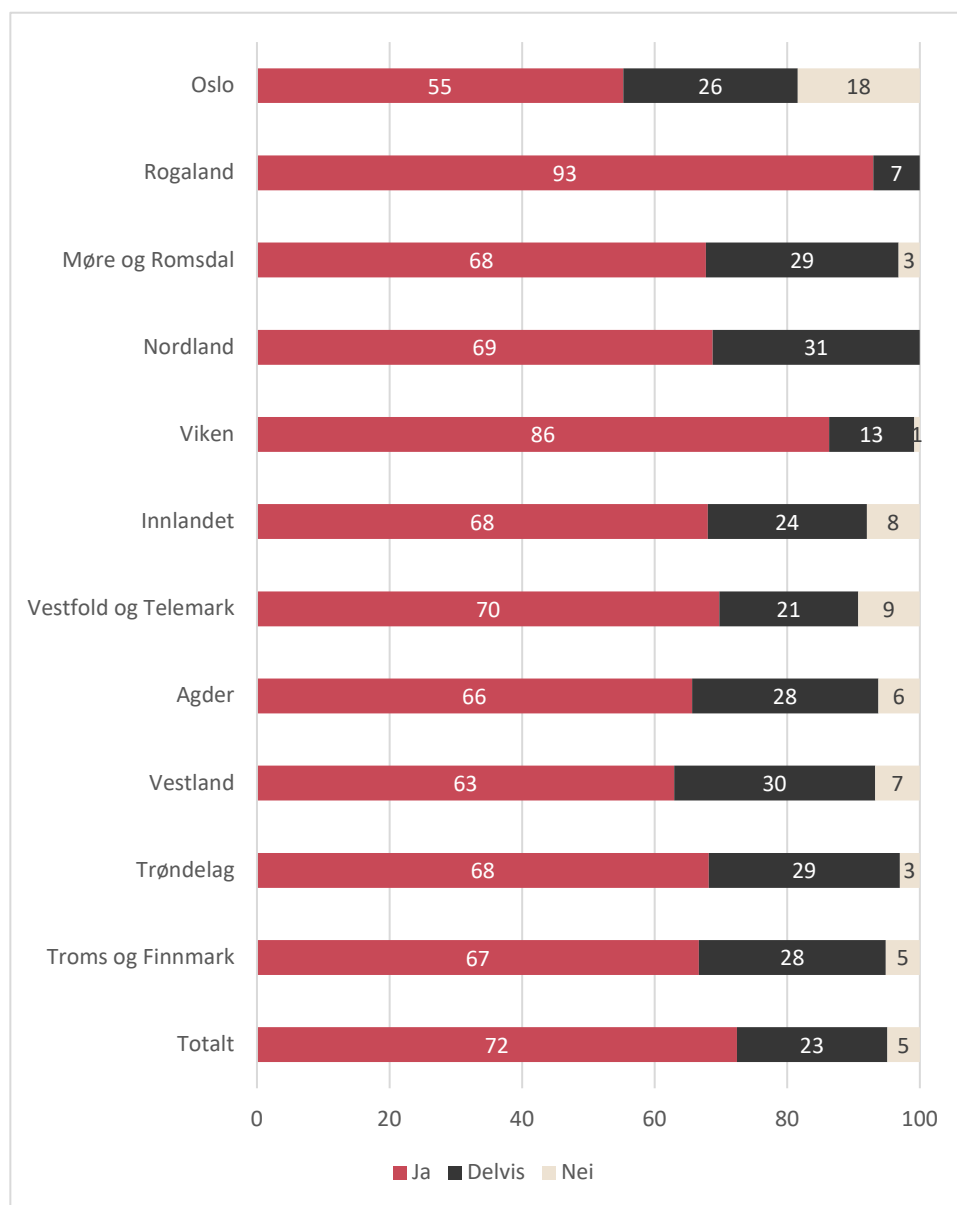

Figur 3.4 'Hadde (har) skolen den nødvendige digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk, programmer og læringsressurser) til å kunne gi elevene digital undervisning i perioden skolene var (er) stengt?', skoleledere etter skoletype, prosent høst 2020 (N=594) og koronaspørningen (N=726)

Både nå og i korona-spørningen mener over 70 prosent av skolene at de har, eller hadde, den nødvendige digitale infrastrukturen. Det er to ting å legge merke til i denne figuren. Det første er at ungdomsskoler og videregående vurderer infrastrukturen som bedre enn barne- og 1-10 skoler, både nå og i korona-spørningen. Det andre er en tendens til at andelen som mener de har den nødvendige digitale infrastrukturen reduseres noe mellom de to spørringene i ungdomsskole og videregående. Leseren må imidlertid være oppmerksom på at vi ikke kan utelukke at

dette skyldes forskjeller mellom utvalgene, snarer enn at det var flere som mente de hadde den nødvendige infrastrukturen under skolenedstengningen, enn som mener dette i retrospekt.

Høsten 2020 har vi også funnet noen forskjeller mellom skoler i ulike fylker, vist i figur 3.5.

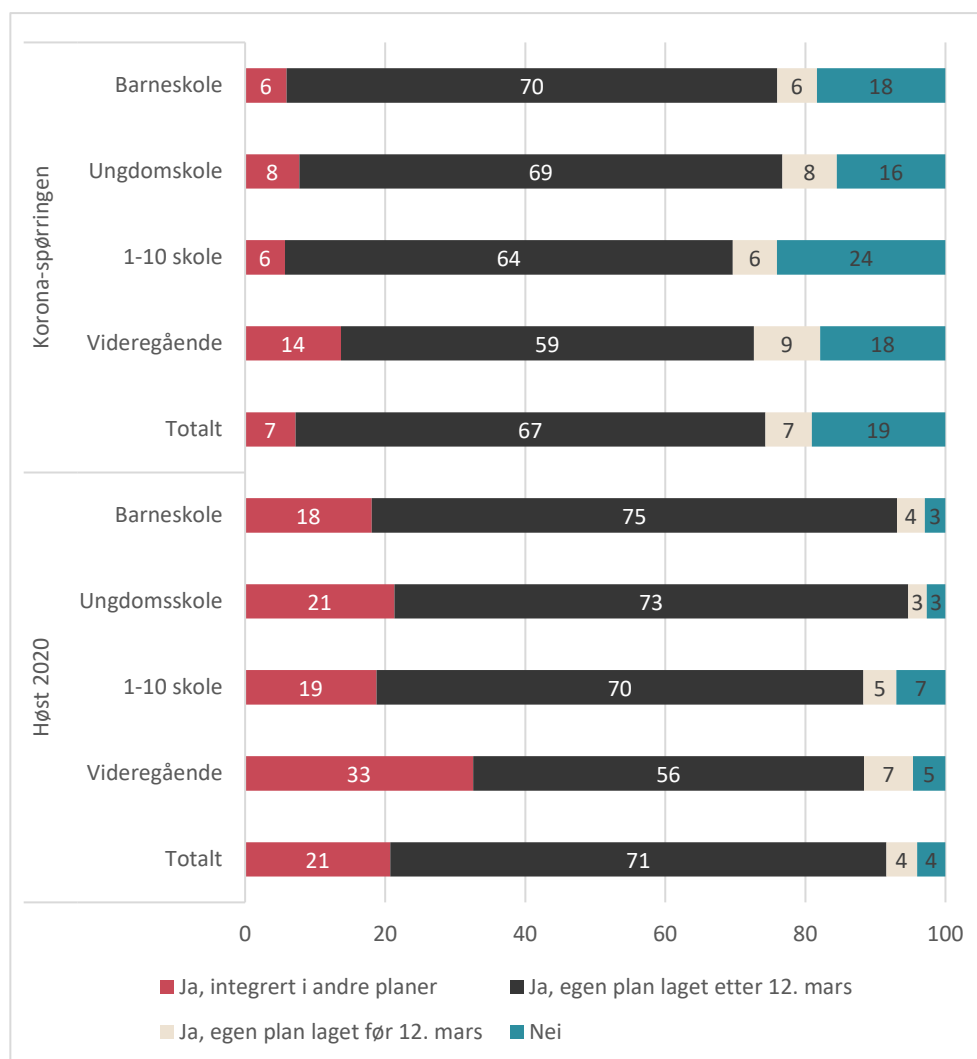

Figur 3.5 'Hadde (har) skolen den nødvendige digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk, programmer og læringsressurser) til å kunne gi elevene digital undervisning i perioden skolene var (er) stengt?', skoleledere etter fylke, prosent høst 2020 (N=594)

I de fleste fylkene hadde rundt 65 til 70 prosent av skolene den nødvendige digitale infrastrukturen. Det er tre fylker som skiller seg ut. I Oslo hadde kun 55

prosent den nødvendige digitale infrastrukturen, mens Viken, og særlig Rogaland, skiller seg ut i den andre retningen ved å ha en klart høyere andel skoler som hadde den nødvendige digitale infrastrukturen.

Skolelederne ble så spurt om skolen har en plan for å gjennomføre undervisningen **hvis** skolen **blir** fysisk stengt. I korona-spørningen ble skolelederne spurt om de hadde en plan **når** skolen **er** fysisk stengt. Figur 3.6 viser svarene fra begge spørringene fordelt på skoletype.

Figur 3.6 'Har skolen en plan for å gjennomføre undervisningen hvis (når) skolen blir (er) fysisk stengt?', skoleledere etter skoletype, prosent høst 2020 (N=593) og korona-spørningen (N=723)

Selv om de fleste skolene fremdeles svarer at de har egne planer laget etter 12. mars, er det til dels ganske store forskjeller mellom hva skolene svarer nå, og hva skolene svarte i april og mai. For det første er det langt færre skoler som ikke har slike planer nå, enn det var i korona-spørningen. Dette skyldes hovedsakelig at langt flere svarer at de har integrert planer for undervisning når skolen er fysisk

stengt i andre planer, men det er også en svak økning i andelen skoler som har laget egne planer etter 12. mars – unntaket er videregående, hvor litt færre svarer dette. For det andre er det høsten 2020 mindre forskjeller mellom grunnskolene. 1-10 skoler skilte seg ut med en større andel som svarte at de ikke hadde planer, mens videregående skilte seg ut med en større andel som svarte at de hadde integrert planer for å gjennomføre undervisningen mens skolen er stengt i andre planer. Nå er det bare videregående som fremdeles skiller seg ut på samme måte.

Vi har også undersøkt mulige geografiske forskjeller, og finner en svak antydning til at skoler i de minst sentrale kommunene i mindre grad har laget egne planer etter 12. mars, og i noe større grad svarer at de laget planer før 12. mars eller ikke har planer for å gjennomføre undervisningen hvis skolen blir fysisk stengt. Resultatene rapporteres i tabell 3.4.

Tabell 3.4 'Har skolen en plan for å gjennomføre undervisningen hvis skolen blir fysisk stengt?', skoleledere etter sentralitet, prosent

Kategori	Mest sentrale kommuner	Mellomsentrale kommuner	Minst sentrale kommuner	Totalt
	%	%		%
Ja, integrert i andre planer	23	17	24	21
Ja, egen plan laget etter 12. mars	71	76	62	71
Ja, egen plan laget før 12. mars	3	4	6	4
Nei	3	3	7	4
Totalt (N)	191	255	147	593

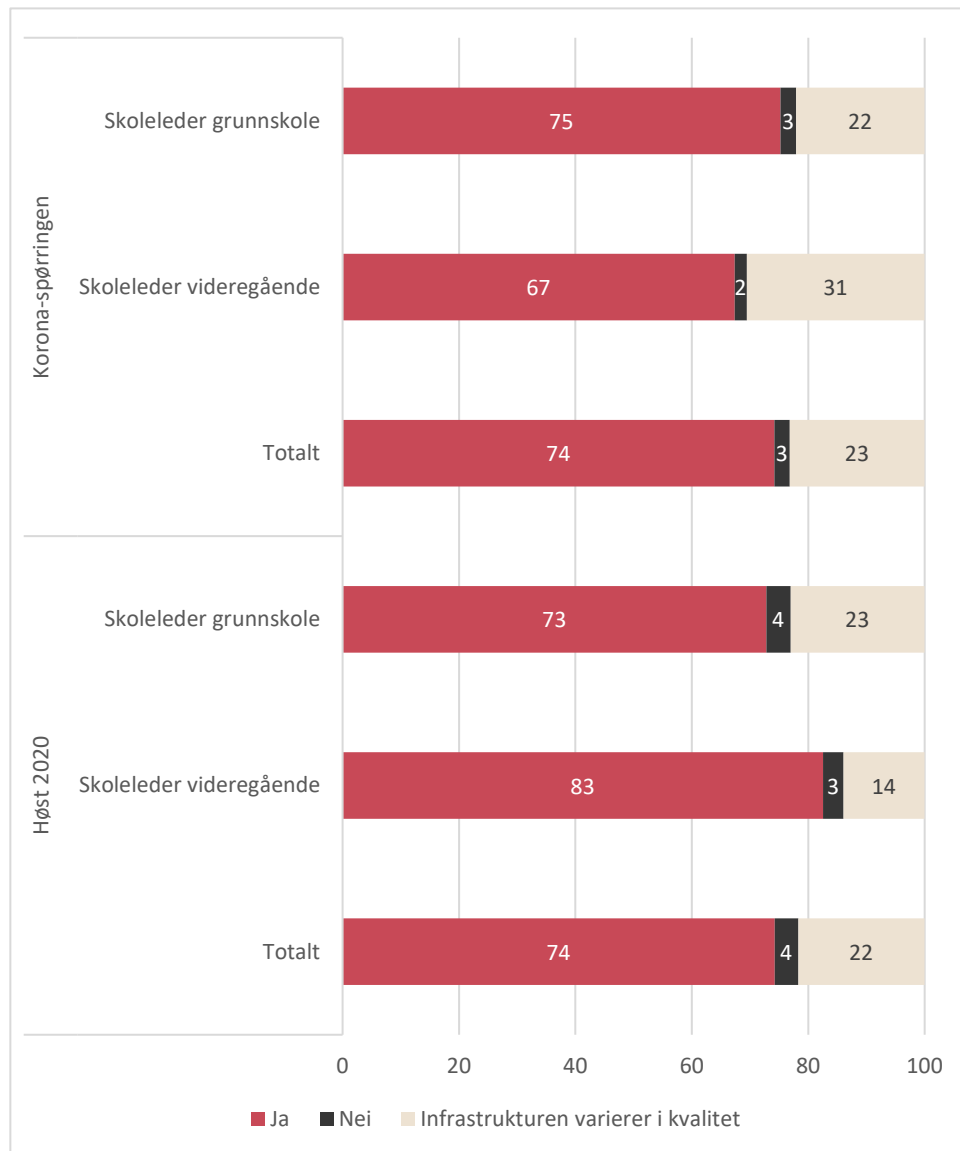
I det neste spørsmålet om digitale rammevilkår, ble skolene spurt om lærerne bruker private datamaskiner til arbeid hjemmefra. I korona-spørningen ble dette spørsmålet bare stilt til en undergruppe av skoler, og vi presenterer derfor ingen sammenlikning. Hovedbildet er at nesten samtlige skoler svarer at lærerne ikke bruker private datamaskiner hjemme. Her finner vi bare betydelige forskjeller mellom skolene når de fordeles etter sentralitet. Resultatene vises i tabell 3.5.

Tabell 3.5 'Bruker lærerne private datamaskiner til arbeid hjemmefra?', skoleledere etter sentralitet, prosent

Kategori	Mest sentrale kommuner	Mellomsentrale kommuner	Minst sentrale kommuner	Totalt
	%	%	%	%
Ja	7	4	3	4
Nei	86	94	93	91
Vet ikke	7	2	5	4
Totalt (N)	191	256	147	594

Fra tabellen kan vi se at de mest sentrale kommunene skiller seg noe ut ved å ha en litt høyere andel skoler hvor lærerne bruker private datamaskiner hjemme.

Skolelederne ble videre spurt om de opplever at den digitale infrastrukturen er av god nok kvalitet til at lærerne kan gjennomføre et vidt spekter av digital undervisning. Svarene fordelt på skoletype for høsten 2020 og i korona-spørringen rapporteres i figur 3.7.

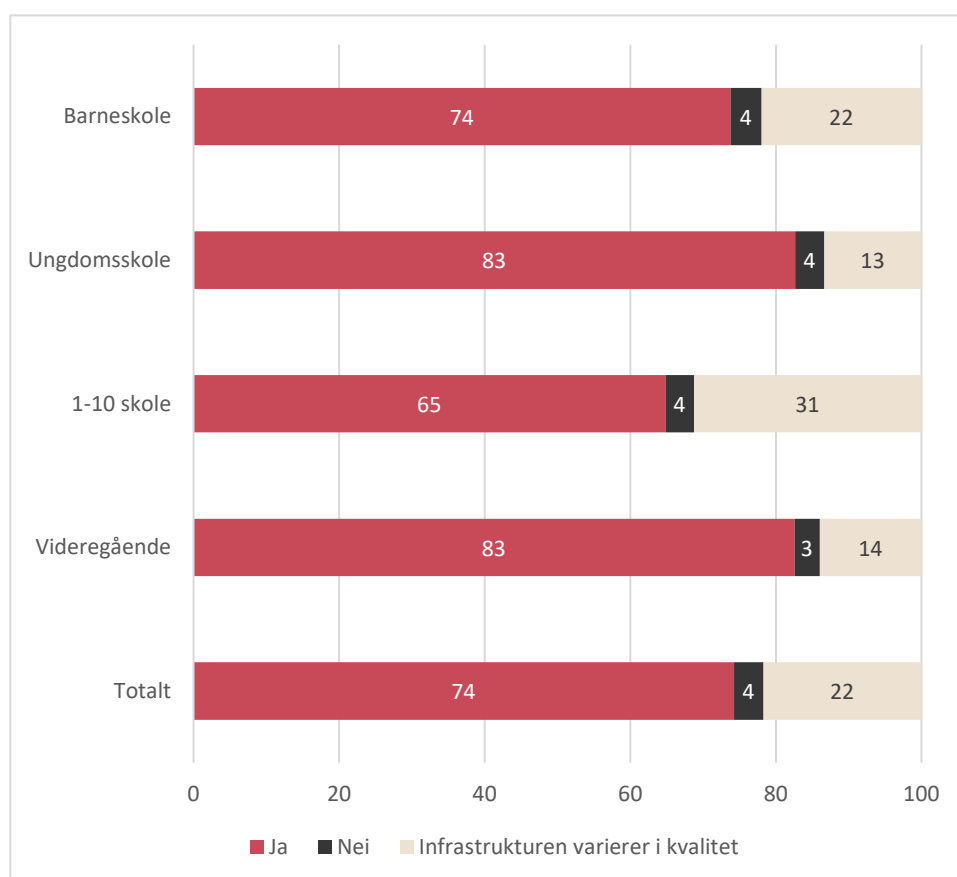

Figur 3.7 'Opplever dere at den digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk programmer og læringsressurser) er av god nok kvalitet til at lærerne kan gjennomføre et vidt spekter av digital undervisning (slik som videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?', skoleledere, prosent høst 2020 (N=594) og korona-spørringen(N=833)

Fra figuren kan vi se at et klart flertall av grunnskoler og videregående, både nå og i korona-spørringen, opplever at den digitale infrastrukturen er av god nok

kvalitet til at lærerne kan gjennomføre et vidt spekter av digital undervisning. Det er imidlertid noen forskjeller i svarene til skolelederne i videregående mellom de to spørningene. I april/mai svarte 67 prosent at den digitale infrastrukturen var av god nok kvalitet, mens andelen er 83 prosent i høstens spørning.

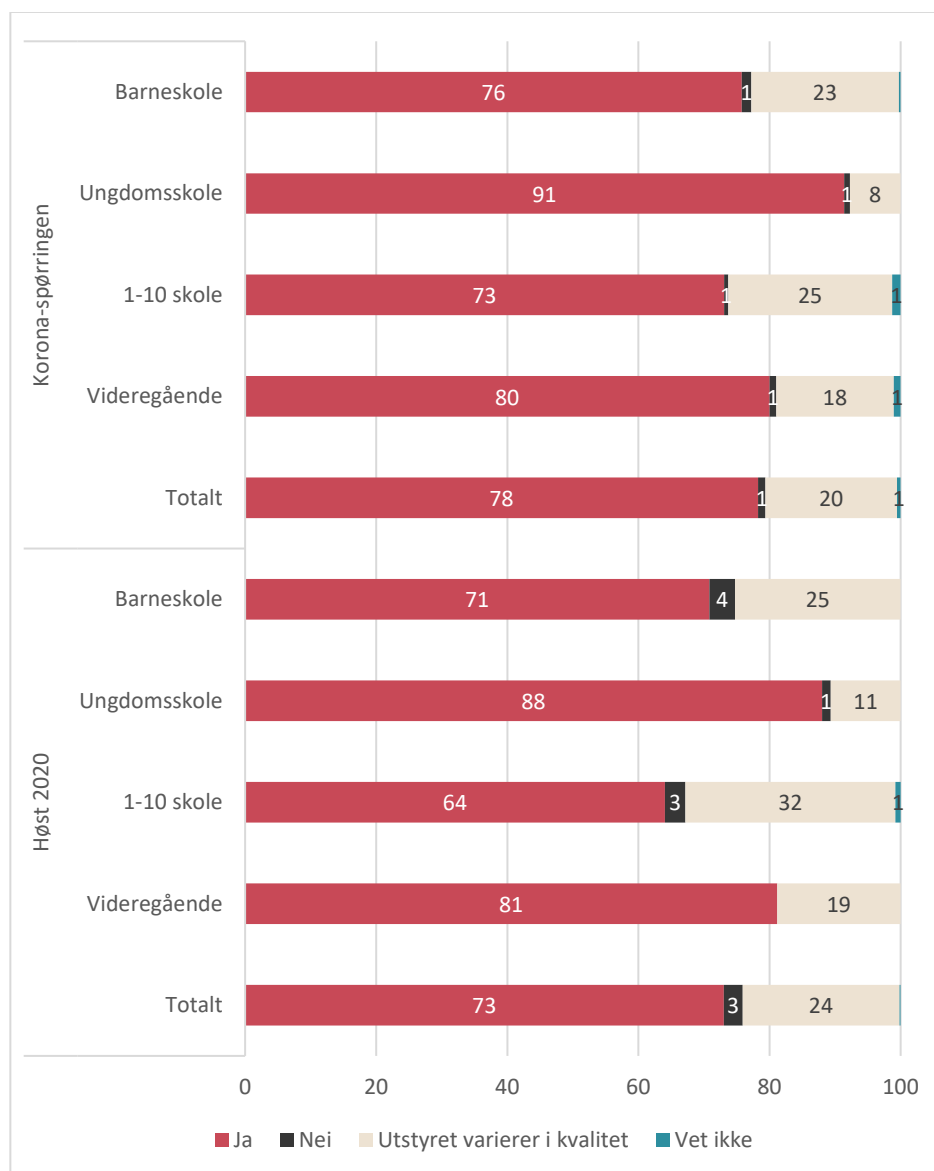
Høsten 2020 ser vi også noen forskjeller mellom skolene når vi deler inn etter barne-, ungdoms-, 1-10 skole og videregående, vist i figur 3.8.

Figur 3.8 'Opplever dere at den digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk programmer og læringsressurser) er av god nok kvalitet til at lærerne kan gjennomføre et vidt spekter av digital undervisning (slik som videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=594)

Figuren viser at det ungdomsskoler og videregående i klart større grad enn barneskoler, og særlig 1-10 skoler, opplever at den digitale infrastrukturen er av god nok kvalitet. Dette skyldes at en større andel blant de sistnevnte svarer at infrastrukturen er av varierende kvalitet, ikke at flere svarer nei.

Skolelederne ble så bedt om å vurdere om elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at elevene kan delta i ulike former for digital undervisning. Koronaspørningen inneholdt det samme spørsmålet, og svarene fordelt på skoletype vises i figur 3.8.

Figur 3.9 'Opplever dere at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at elevene kan delta i ulike former for digital undervisning (f.eks. videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?', skoleledere etter skoletype, prosent høst 2020 (N=593) og korona-spørringen (N=718)

Figuren viser at et klart flertall av skolene, både høsten 2020 og i korona-spørringen, mener at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at de kan delta i ulike former for digital undervisning. De resterende svarer i hovedsak at utstyret er av varierende kvalitet. Det har likevel skjedd en viss endring. Generelt er det noe færre skoler som mener at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet. Dette skyldes statistisk sett at færre grunnskoler svarer ja enn i korona-spørringen, og dette gjelder særlig 1-10 skoler. Ser vi på forskjeller mellom de ulike skoletypene, er fremdeles mønsteret at elever på ungdomsskoler og videregående i større grad har datamaskiner av god nok kvalitet.

Videre så vi litt nærmere på de videregående skolene, vist i tabell 3.6.

Tabell 3.6 'Opplever dere at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at elevene kan delta i ulike former for digital undervisning (f.eks. videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?', skoleledere etter type videregående, prosent

Kategori	Studiespesialiserende	Kombinert	Yrkesfag	Totalt
	%	%	%	%
Ja	80	87	55	81
Nei	0	0	0	0
Utstyret varierer i kvalitet	20	13	45	19
Vet ikke	0	0	0	0
Totalt (N)	20	54	11	85

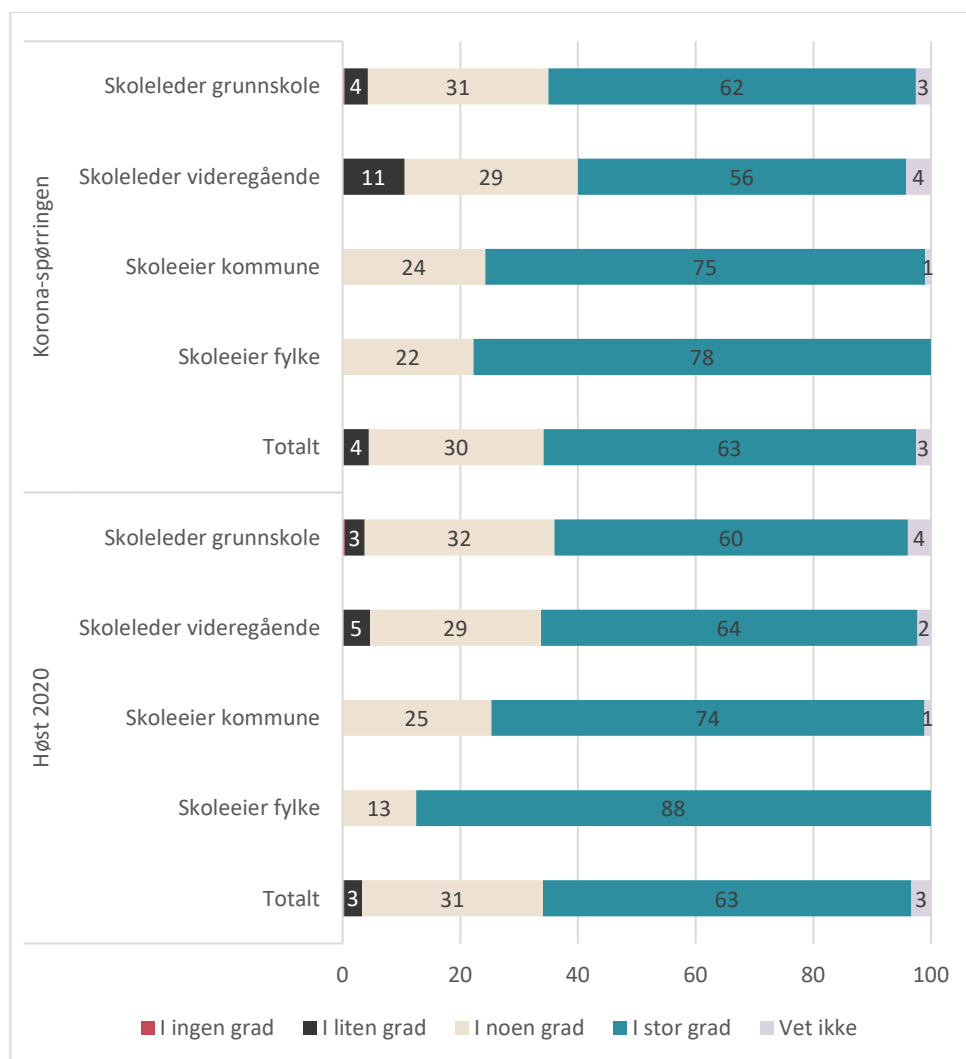
Fra tabellen kan vi se at rene yrkesfagskoler i mye mindre grad mener at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at de kan delta i ulike former for digital undervisning. Det bør imidlertid bemerkes at gruppene her blir små.

Til slutt så vi også på om det er noen geografisk variasjon i hvordan skolelederne opplever kvaliteten på elevenes datamaskiner. I tabell 3.7 kan vi se at andelen skoler som mener at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet øker med størrelsen på kommunen skolen ligger i.

Tabell 3.7 'Opplever dere at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at elevene kan delta i ulike former for digital undervisning (f.eks. videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent

Kategori	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	57	67	76	73
Nei	7	3	2	3
Utstyret varierer i kvalitet	37	29	21	24
Vet ikke	0	1	0	0
Totalt (N)	46	104	443	593

I det siste spørsmålet om temaet digitale rammevilkår ble skoleledere og skoleeier bedt om å vurdere i hvilken grad skolen/kommunen/fylkeskommunen har hatt oppmerksomhet på personvern og informasjonssikkerhet i valg og bruk av digitale verktøy og ressurser i opplæringen. Dette spørsmålet ble også stilt i korona-spørringen, og svarfordelingen for begge vises i figur 3.10.

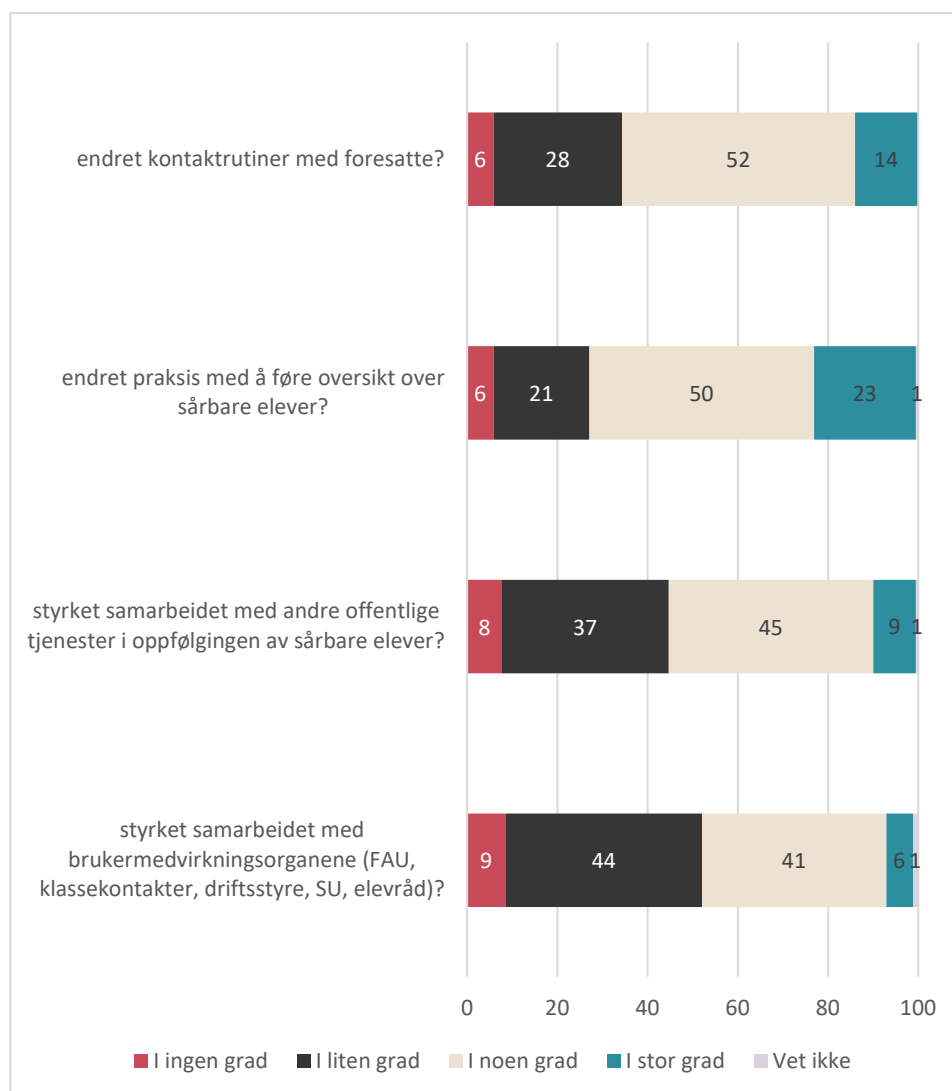

Figur 3.10 'I hvilken grad har skolene og kommunen/fylkeskommunen hatt oppmerksomhet på personvern og informasjonssikkerhet i valg og bruk av digitale verktøy og ressurser i opplæringen?', skoleledere og skoleeiere, prosent høst 2020 (N=693) og korona-spørringen (N=829)

Generelt er svarfordelingen nesten helt lik nå som i korona-spørringen. En klar overvekt svarer at de har hatt oppmerksomhet på personvern og informasjonssikkerhet i valg og bruk av digitale verktøy og ressurser. Vi ser de samme forskjellene mellom respondentgruppene her som i koronaspørringen. Det går et hovedskille mellom skoleledere og skoleeiere, hvor de sistnevnte i større grad har hatt oppmerksomhet på personvern og informasjonssikkerhet. Videregående skoler og fylkeskommuner vier dette noe større oppmerksomhet høsten 2020, men vi må huske på at antallet fylkeskommuner er lavt, så at én fylkeskommune svarer annerledes fører til store prosentvise endringer.

3.3 Kontakt med hjemmene

I det følgende stiller vi spørsmål til skoleledere om skolen har endret rutiner for samarbeid og kontakt med foresatte og elever etter nedstengningen våren 2020. Skolelederne har tatt stilling til fire utsagn, vist i figur 3.11.

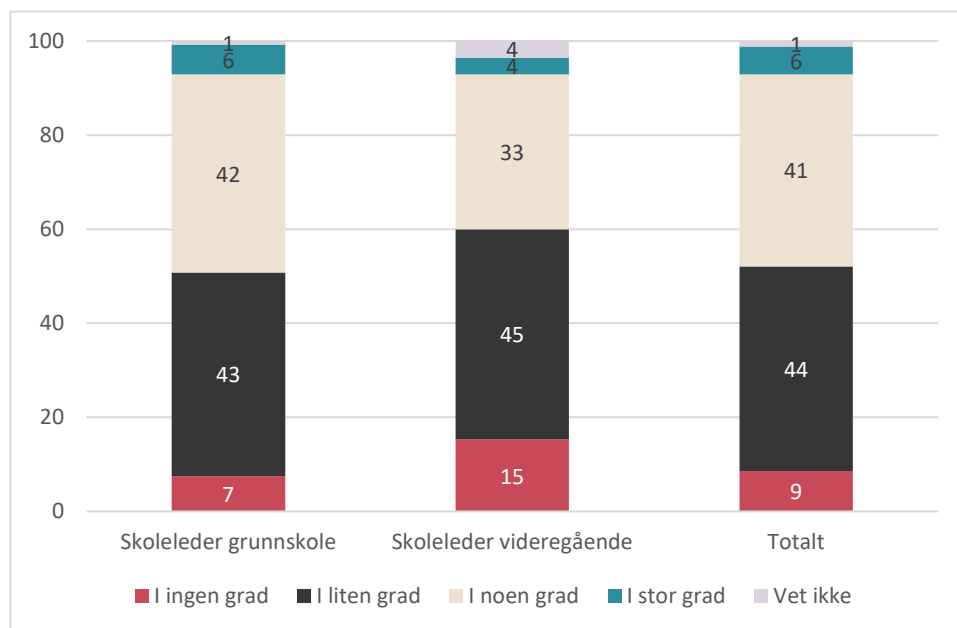

Figur 3.11 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, i hvilken grad har skolen ...', skoleledere, prosent (N=593-594)

Fra figuren kan vi se at erfaringene fra våren har ført til endring i stor eller svært stor grad på samtlige utsagn for halvparten eller flere, av skolene. Flest skoler har endret praksis med å føre oversikt over sårbare elever. Her svarer 72 prosent av skolene i stor eller svært stor grad. Færrest skoler har styrket samarbeidet med brukarmedvirkningsorganene. Her svarer 47 prosent i stor eller svært stor grad.

Videre så vi noen forskjeller mellom i hvilken grad grunnskoler og videregående har styrket samarbeidet med brukarmedvirkningsorganene. Dette er vist i

figur 3.12. Vi fant ingen betydelig variasjon i svarfordelingen på noen av bakgrunnskjennetegnene for de andre utsagnene.

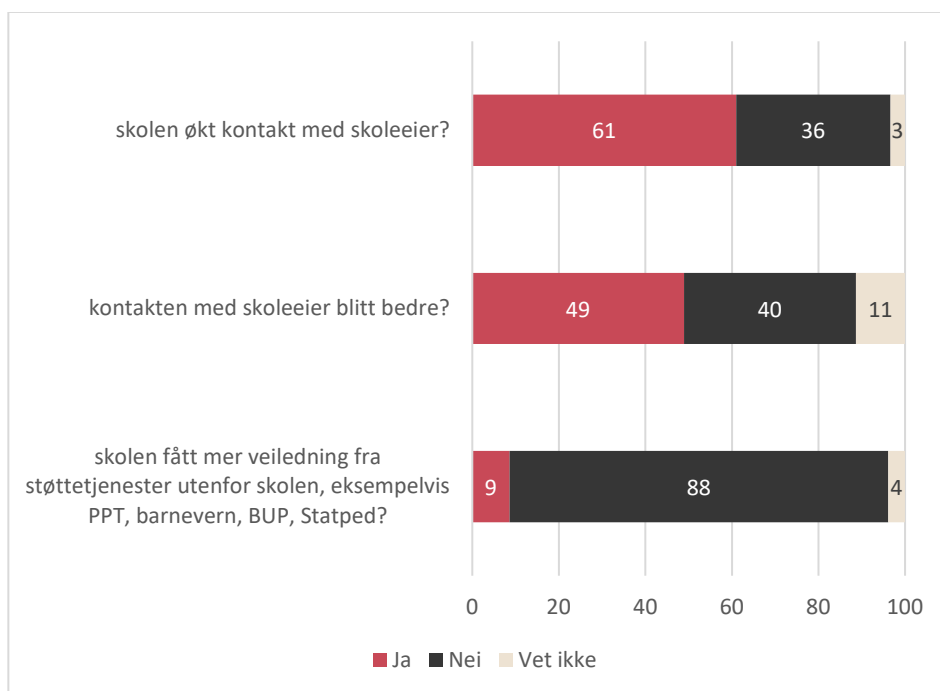
Figur 3.12 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, i hvilken grad har skolen styrket samarbeidet med brukermedvirkningsorganene (FAU, klassekontakter, driftsstyre, SU, elevråd)?', skoleledere, prosent (N=593)

Det fremgår av figuren at grunnskolen i noe større grad enn de videregående skolen har styrket samarbeidet med brukermedvirkningsorganene.

3.4 Organisasjon og laget rundt elever og lærere

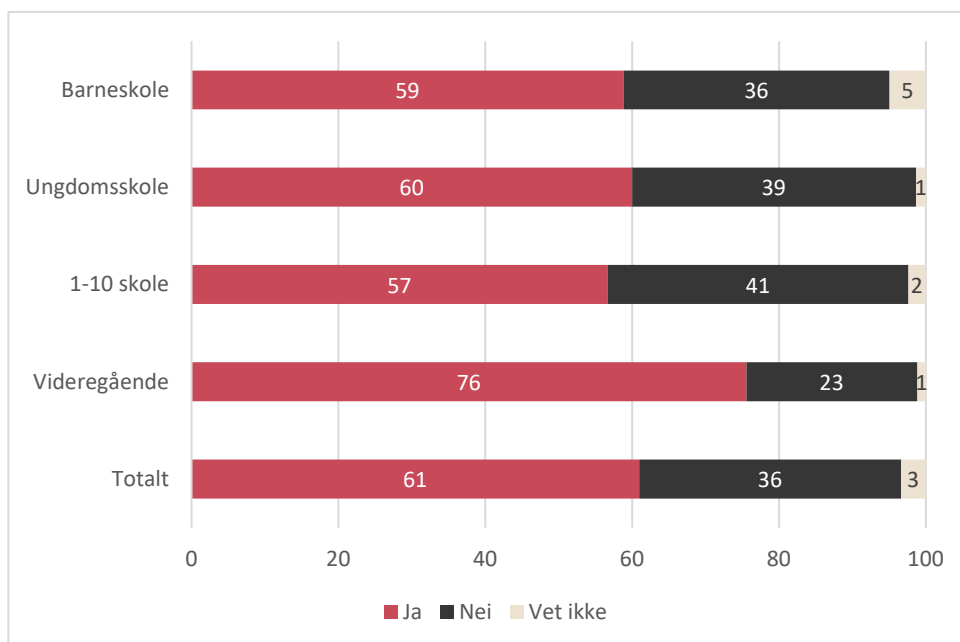
I denne delen viser vi skoleledernes svar på spørsmål om skolens organisering av støttefunksjoner rundt elever og lærere. Dette belyses gjennom to spørsmålsbatterier. Det første består av tre spørsmål om eventuelle endringer som følge av erfaringene fra våren 2020, mens det andre batteriet ber skolelederne karakterisere samarbeidet med ni ulike grupperinger.

Figur 3.13 viser svarfordelingen for det første spørsmålsbatteriet. Som vi ser av figuren er det store forskjeller i svarfordelingen mellom de to utsagnene om kontakt med skoleeier, og det om veiledning fra støttetjenester. Nesten samtlige skoler (88 prosent) svarer at skolen ikke har fått mer veiledning fra støttetjenester utenfor skolen. På den annen side svarer 61 prosent at skolen har økt kontakt med skoleeier, og 49 prosent at kontakten med skoleeier er blitt bedre.

Figur 3.13 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, har ...', skoleledere, prosent (N=591-593)

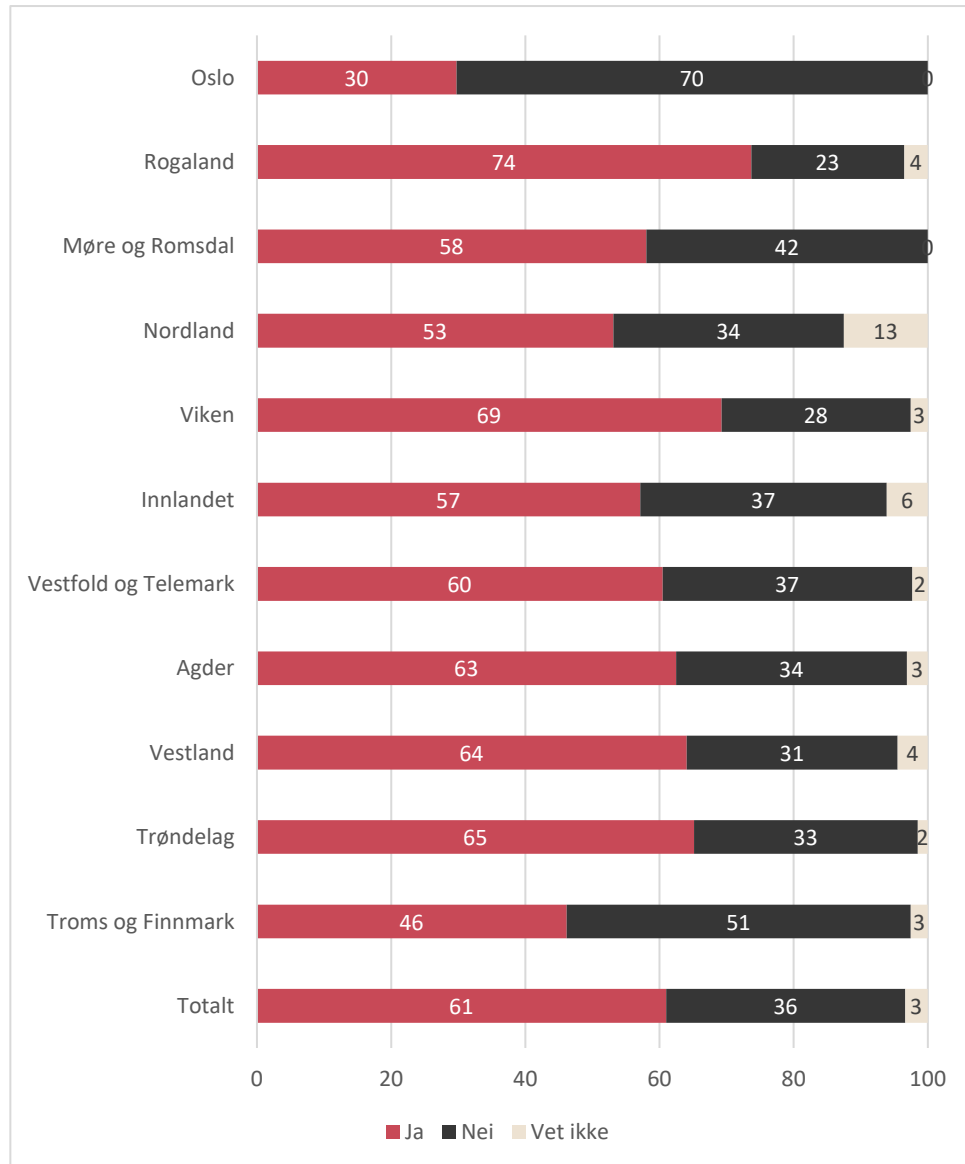
Vi har videre undersøkt om det er noen variasjon på noen av bakgrunnsvariablene. For utsagnet om økt kontakt med skoleeier finner vi noen forskjeller mellom ulike skoletyper og fylker. På de to andre utsagnene finner vi kun geografisk variasjon. Figur 3.14 viser om skolen har økt kontakt med skoleeier fordelt på skoletype.

Figur 3.14 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, har skolen økt kontakt med skoleeier?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=592)

Figuren viser at de videregående skolene skiller seg ut ved at klart flere slike skoler har økt kontakten med skoleeier. Mellom grunnskolene er det omtrent ikke forskjeller.

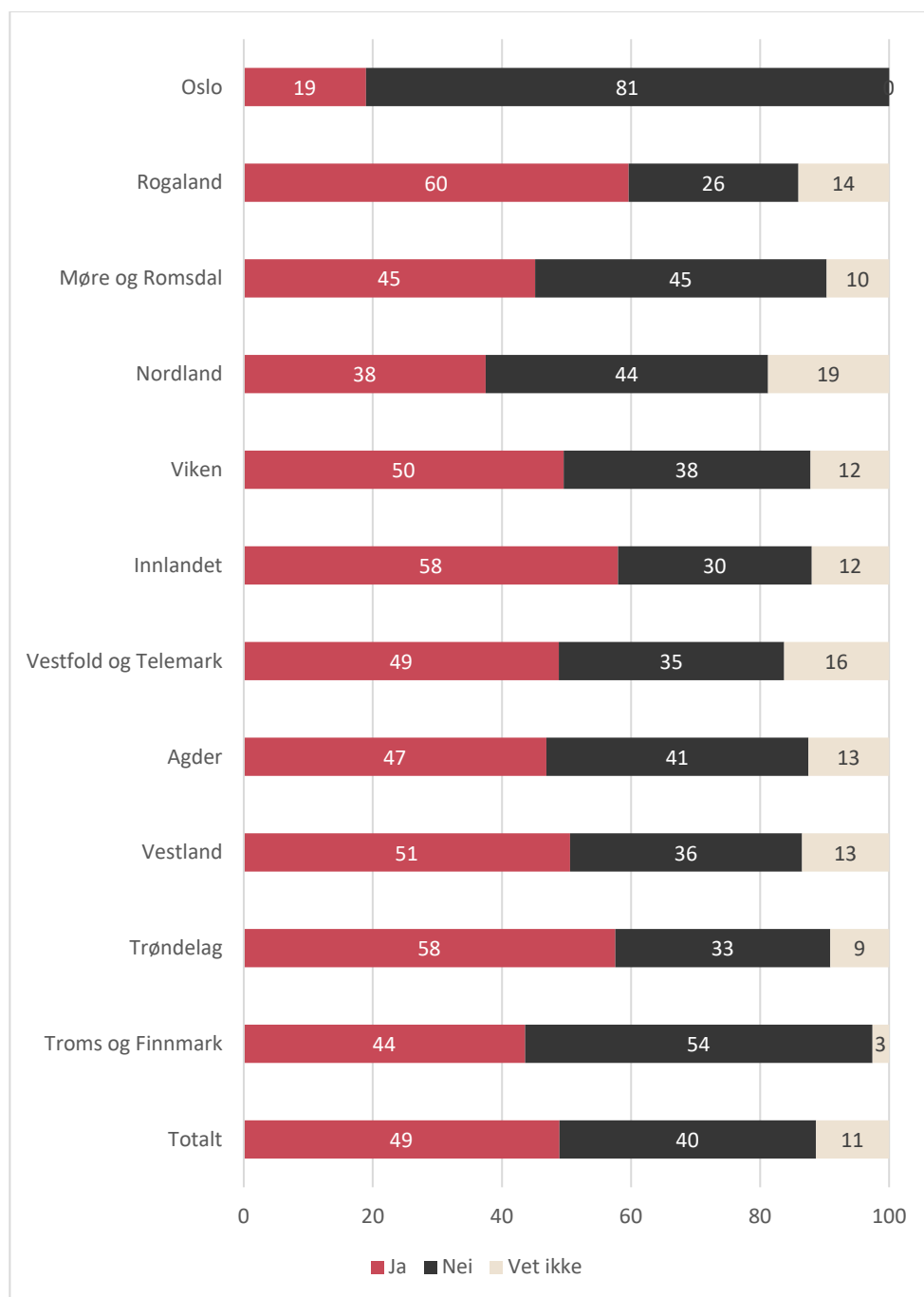
I figur 3.15 ser vi på forskjeller mellom fylkene på det samme spørsmålet.

Figur 3.15 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, har skolen økt kontakt med skoleeier?', skoleledere etter fylke, prosent (N=592)

Figuren viser at mellom 53 og 69 prosent i de fleste fylkene har økt kontakten med skoleeier. Tre fylker skiller seg litt ut. Troms og Finnmark, og særlig Oslo, har en lavere andel som har økt kontakt med skoleeier, mens Rogaland har en klart høyere andel som har økt kontakten.

Videre fant vi betydelige variasjon i om skolene mente kontakten med skoleeier hadde blitt bedre mellom fylkene. Resultatene presenteres i figur 3.16.

Figur 3.16 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, har kontakten med skoleeier blitt bedre?', skoleledere etter fylke, prosent (N=592)

Fra figuren kan vi se at det er Oslo som veldig tydelig skiller seg ut. Her er det kun 19 prosent av skolene som mener at kontakten med skoleeier har blitt bedre. I Rogaland, Innlandet og Trøndelag er andelen skoler som mener at kontakten har blitt bedre noe høyere enn i de andre fylkene.

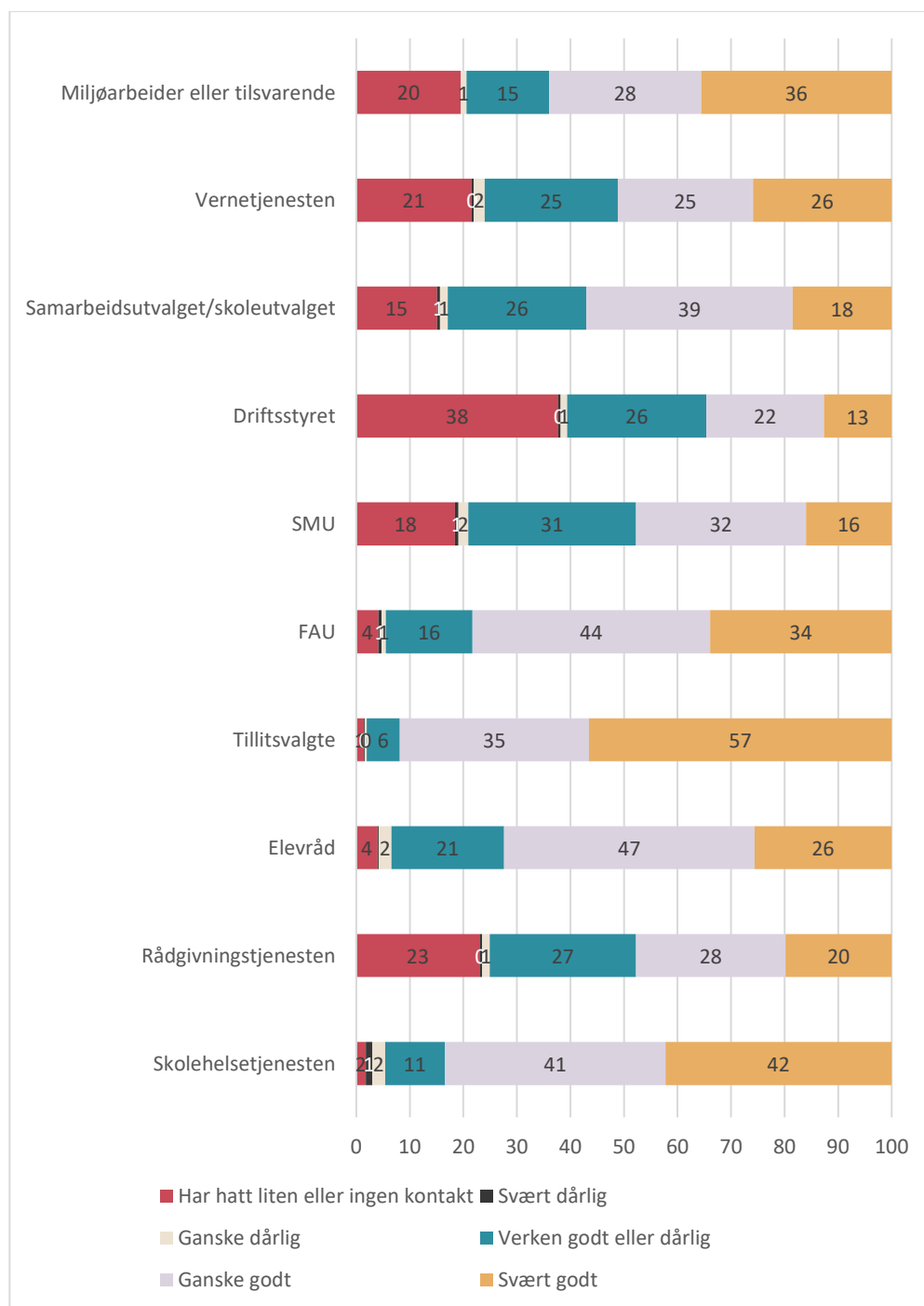
På det siste utsagnet i batteriet, om økt veiledning fra støttetjenester utenfor skolen, finner vi bare betydelig variasjon på kommunestørrelse. Resultatene vises i tabell 3.8.

Tabell 3.8 “Som følge av erfaringene fra våren 2020, har skolen fått mer veiledning fra støttetjenester utenfor skolen, eksempelvis PPT, barnevern, BUP, Statped?’, skoleledere etter kommunestørrelse, prosent

Kategori	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	2	15	8	9
Nei	87	82	89	88
Vet ikke	11	3	3	4
Totalt (N)	46	105	442	593

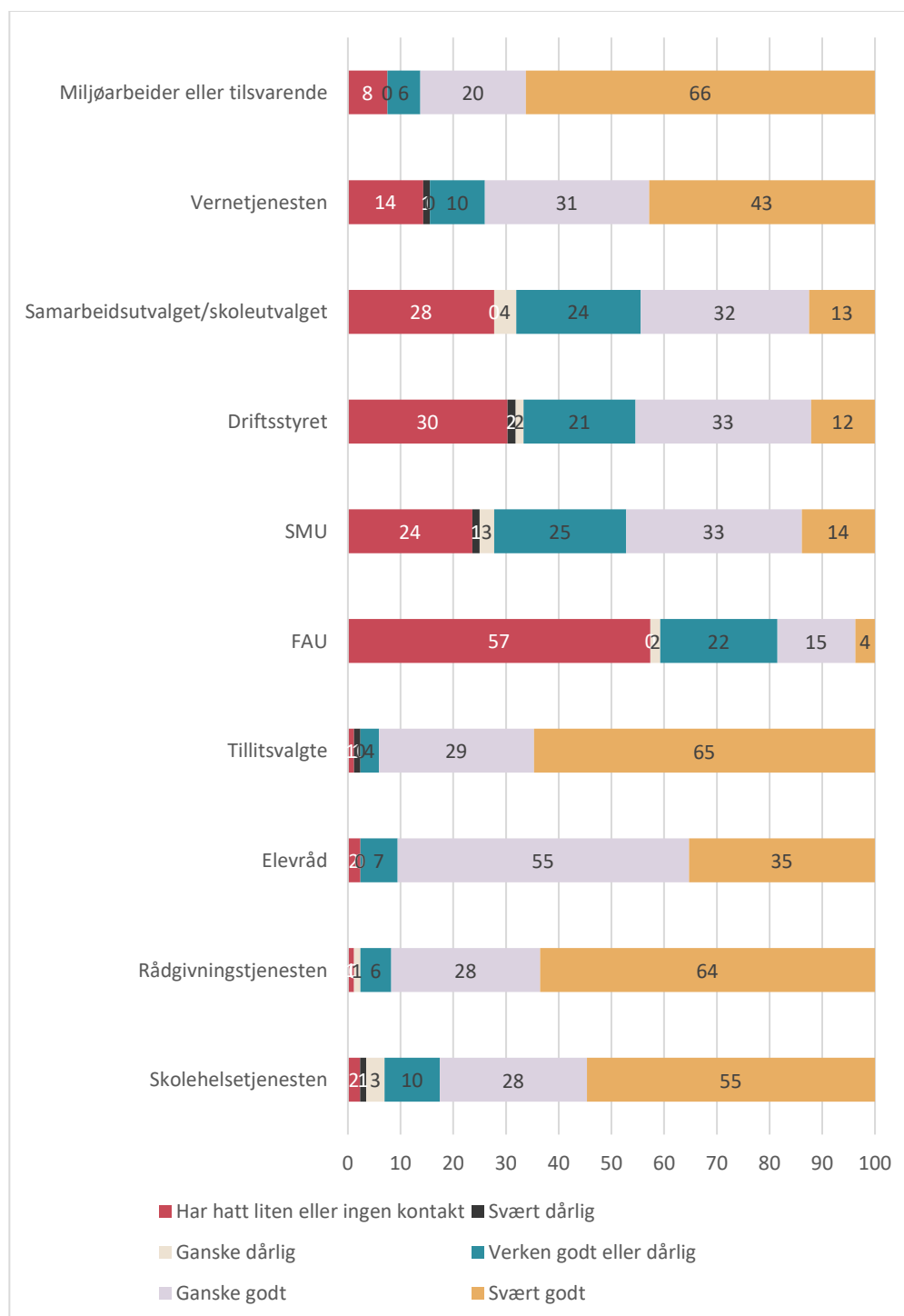
Fra figuren kan vi se at skolene i de minste kommunene i klart større grad svarer at de ikke vet, mens skolene i de mellomstore kommunene i større grad svarer at de har fått mer veiledning fra støttetjenester utenfor skolen.

Det andre spørsmålsbatteriet, som ber skoleledere karakterisere samarbeidet med ni ulike grupperinger, ble også stilt i koronaspørningen, men med litt andre spørsmålskategorier og spørsmålsformulering. Høstens spørning mangler kategorien ‘ikke relevant’, som mange svarte i korona-spørningen. I tillegg skulle skolelederne vurdere samarbeidet om de særskilte utfordringene som situasjonen etter 12. mars skaper. I høstens spørning skal skolelederne vurdere samarbeidet generelt. Noen direkte sammenlikning er derfor ikke mulig, men hva skolelederne svarte i april/mai vises i vedlegg A. Vi kan se svarene til skolelederne i grunnskolen i figur 3.17, og skoleledere i videregående i figur 3.18. Generelt kan vi si at et klart flertall av skolelederne karakteriserer samarbeidet med de fleste av gruppingene som godt. Der andelen som svarer ganske godt eller svært godt er lavere, skyldes dette hovedsakelig at skolene har hatt lite eller ingen kontakt. Nesten ingen karakteriserer samarbeidet som svært dårlig eller ganske dårlig.

Figur 3.17 'Hvordan vil du karakterisere samarbeidet med følgende grupperinger?', skoleleder grunnskole, prosent (N=419-507)

Fra figuren kan vi se at grunnskolene er mest fornøyde med samarbeidet med skolehelsetjenesten, tillitsvalgte, FAU og elevrådet. Færrest karakteriserer samarbeidet med driftsstyre, SMU og rådgivningstjenesten som ganske godt eller svært godt. Her er andelen som har litt eller ingen kontakt mye høyere

Figur 3.18 'Hvordan vil du karakterisere samarbeidet med følgende grupperinger?', skoleleder videregående, prosent (N=54-86)

Figuren viser at de videregående skolene er mest fornøyde med samarbeidet skolehelsetjenesten, rådgivningstjenesten, elevrådet, tillitsvalgte og miljøarbeidere. De andre grupperingene har de videregående skolene samarbeidet med i langt mindre grad.

Sammenlikner vi grunnskoler og videregående finner vi ikke noen betydelige forskjeller i hvordan skolelederne karakteriserer samarbeidet med driftsstyre, SMU eller tillitsvalgte. For de andre grupperingene er videregående generelt mer fornøyd med samarbeidet enn grunnskolene, særlig gjelder dette rådgivningstjenestene. Det eneste unntaket er samarbeidet med FAU, som grunnskolene i overveldende større grad karakteriserer som godt. At de videregående skolene generelt er mer fornøyd med samarbeidet fant vi også i korona-spørringen.

For noen av grupperingene finner vi også betydelig variasjon på flere bakgrunnsvariabler, men for at denne delen ikke skal bli for lang, presenteres ikke tabeller og figurer.

For fem av grupperingene varierer svarene etter skoletype. For samarbeidet med miljøarbeidere, vernetjenesten og elevrådet er ungdomsskoler og videregående mer fornøyd med samarbeidet enn grunnskoler og 1-10 skoler. Grunnskoler karakteriserer i overveldende større grad samarbeidet med FAU som godt, og videre analyser viser at barneskoler er noe mer fornøyd enn ungdomsskoler og 1-10 skoler. Når det gjelder rådgivningstjenesten har barneskolene i langt mindre grad hatt kontakt, og er også mindre fornøyd. Her svarer 33 prosent ganske eller svært fornøyd, sammenliknet med 64 prosent blant 1-10 skolene, 75 prosent blant ungdomsskolene, og 92 prosent blant videregående skoler.

For fem grupperinger er det også betydelig variasjon mellom grunnskoler av ulik størrelse. Hvor fornøyde grunnskolene er med samarbeidet med miljøarbeidere, vernetjenesten, FAU og tillitsvalgte øker med skolestørrelse. Samarbeidet med driftsstyret er best på de minste og største grunnskolene. Blant de videregående skolene fungerer samarbeidet med miljøarbeidere dårligst på studiespesialiserende skoler, og best på yrkesfag, mens samarbeidet med samarbeidsutvalget og SMU fungerer dårligst på yrkesfagsskoler. Til slutt er det færrest blant de mellomstore videregående skolene som syns samarbeidet med samarbeidsutvalget fungerer godt.

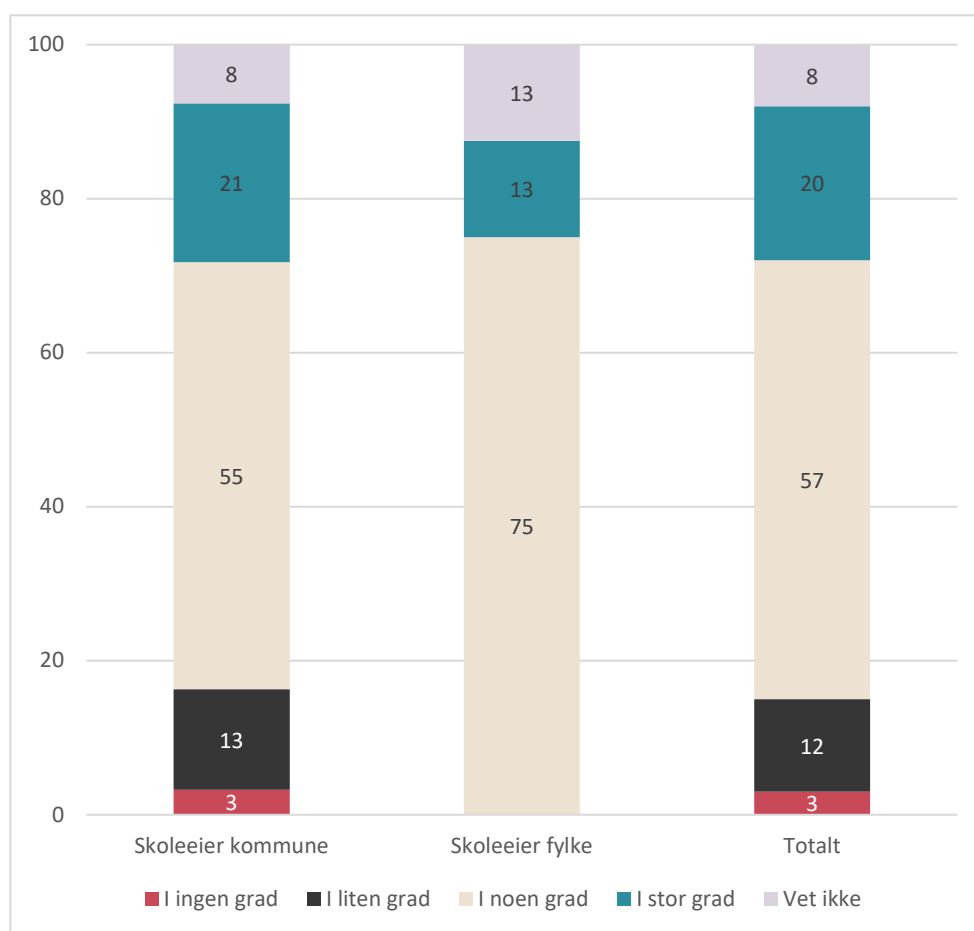
Det finnes også noen geografiske forskjeller. Særlig i Oslo-området og Øst-Norge, fungerer samarbeidet med rådgivningstjenesten dårligere enn i resten av landet. Videre ser vi at Oslo og Møre og Romsdal karakteriserer samarbeidet med samarbeidsutvalget som dårligere enn i resten av landet, mens samarbeidet fungerer mye bedre i Agder. Gjennomsnittet som svarer ganske og svært godt er 55 prosent på landsbasis, mens 90 prosent svarer dette i Agder. Det samme ser vi for skolene i Oslo når det gjelder samarbeidet med driftsstyret. På landsbasis svarer 36 prosent ganske og svært godt, mens andelen er 89 prosent i Oslo. Vestland og Troms og Finnmark skiller seg ut i motsatt retning, med 25 prosent som svarer ganske eller svært godt.

Til slutt undersøkte vi også forskjeller etter kommunestørrelse og kommunesentralitet. Vi ser at det er en svak økning i hvor godt skolene samarbeider med

tillitsvalgte når størrelsen på kommunen øker. Samarbeidet med samarbeidsutvalget fungerer klart bedre i de mellomsentrale kommunene, fulgt av skolene i de minst sentrale.

3.5 Sårbare elever

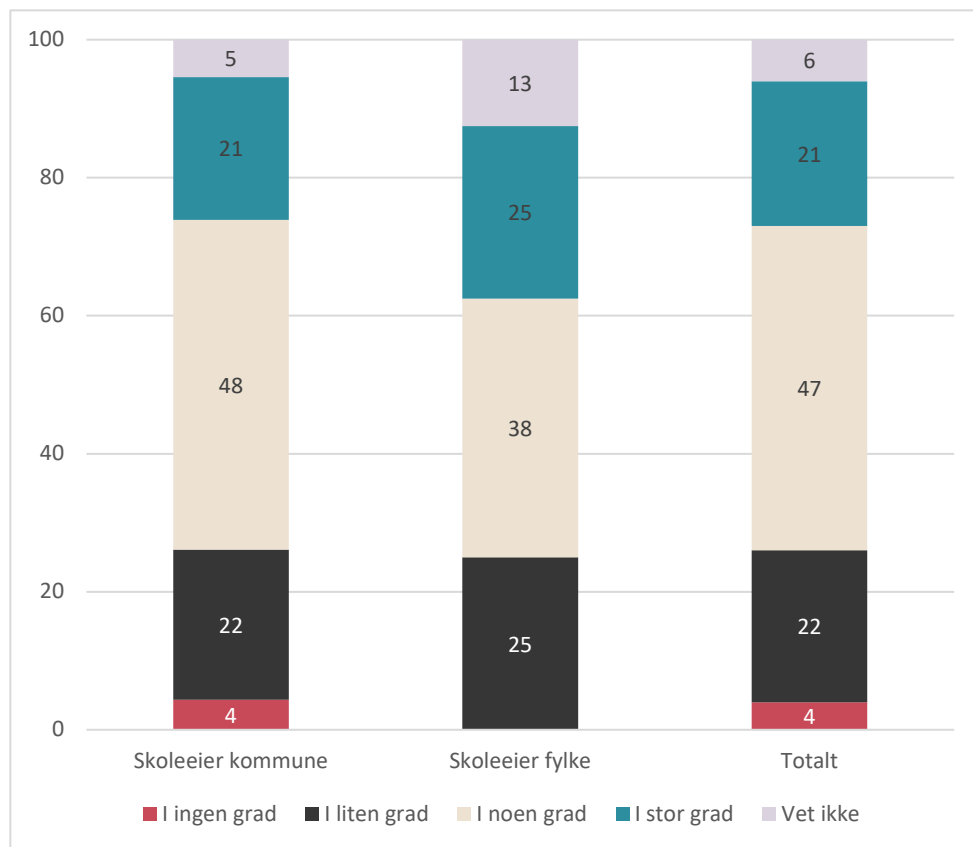
Avslutningsvis i kapittelet om koronasituasjonen skal vi se på to spørsmål om sårbare elever. Skoleeiere ble spurt om de har endret praksis med å føre oversikt over sårbare elever som følge av erfaringene fra våren 2020. Svarfordelingen vises i figur 3.19.

Figur 3.19 'I hvilken grad har kommunen/fylkeskommunen endret praksis med å føre oversikt over sårbare elever som følge av erfaringene fra våren 2020?', skoleeiere, prosent (N=100)

Nesten samtlige kommuner, og samtlige fylker, har i noen grad eller i stor grad endret praksis med å føre oversikt over sårbare elever. For både kommuner og fylker er det flest som svarer i noen grad. Her finner vi ingen betydelig variasjon på noen bakgrunnsvariabler.

Helt til slutt ble skoleeierne spurt om de har styrket rutiner og løsninger for digital kommunikasjon på tvers av tjenesteområdene for å følge opp sårbare barn og deres foresatte i perioden etter 12. mars. Resultatene presenteres i figur 3.20

Figur 3.20 'I hvilken grad har kommunen/fylkeskommunen styrket rutiner og løsninger for digital kommunikasjon på tvers av tjenesteområder for å følge opp sårbare barn og deres foresatte i perioden etter 12.mars?', skoleeiere, prosent (N=100)

Mer enn 60 prosent av kommunene og fylkeskommunene har styrket rutiner og løsninger for digital kommunikasjon i noen grad eller i stor grad. Den mest brukte kategorien blant kommuner og fylker er i noen grad.

3.6 Oppsummering

Dette kapittelet har tatt for seg hvordan Skole-Norge har håndtert ulike aspekter ved situasjonen som oppstod etter 12. mars. Skoleledere og skoleeiere har fått spørsmål om endringer i skolens organisering og praksis, digitale rammevilkår, kontakt med hjemmene, laget rundt elever og lærere og sårbare elever. Oppsummert finner vi følgende:

- Nesten alle skolene har systematisert erfaringene med å ha undervisning for elever som ikke er på skolen. Omtrent halvparten av skolene har i noen eller stor grad endret vurderingspraksis, mens under en fjerdedel i noen eller stor grad har begynt å gjennomføre opplæringen med en løsere struktur.
- Som i korona-spørningen svarer nesten samtlige kommuner, og samtlige fylker, at de i hovedsak har felles anskaffelser av digitalt utstyr og sentrale digitale tjenester.
- Lærere i nesten alle kommuner, og i alle fylker, har datamaskiner eid av kommune/fylkeskommunen som de kan bruke til å arbeide hjemmefra. Disse svarene er nesten identiske med svarene i korona-spørningen.
- Både nå og i korona-spørningen mener over 70 prosent av skolene at de har, eller hadde, den nødvendige digitale infrastrukturen, men andelen er noe lavere på ungdomsskoler og videregående i høstens spørning.
- Et klart flertall skoler har både i høsten spørning og i korona-spørningen utviklet planer etter nedstengningen 12. mars for å gjennomføre undervisningen hvis skolen stenges fysisk. En større andel har integrert slike planer i andre planer i høstens spørning.
- Det er svært få skoler hvor lærerne bruker private datamaskiner til arbeid hjemmefra.
- Et klart flertall skoler, både nå og i korona-spørningen, opplever at den digitale infrastrukturen er av god nok kvalitet til at lærerne kan gjennomføre et vidt spekter av digital undervisning. Andelen videregående skoler som svarer at den digitale infrastrukturen er av god nok kvalitet er høyere i høst-spørningen.
- Et stort flertall, både høsten 2020 og i korona-spørningen, mener at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at de kan delta i ulike former for digital undervisning, i størst grad på ungdoms- og videregående skoler. Andelen er litt lavere i høst-spørningen, særlig på 1-10 skoler.
- Som i koronaspørningen har en klar overvekt skoleledere og skoleeiere hatt oppmerksomhet på personvern og informasjonssikkerhet i valg og bruk av digitale verktøy og ressurser
- Omtrent halvparten eller flere av skoler har som en følge av erfaringene våren 2020 i stor eller svært stor grad endret kontaktrutiner med foresatte, praksis med føre oversikt over sårbare elever, styrket samarbeidet med offentlige tjenester i oppfølgingen av sårbare elever, og styrket samarbeidet med brukermedvirkningsorganene.
- Nesten samtlige skoler har ikke fått mer veiledning fra støttetjenester utenfor skolen som en følge av erfaringene fra våren 2020, men 61 prosent har økt kontakt med skoleeier, og 49 prosent mener kontakten med skoleeier har blitt bedre. Særlig videregående, og skoler i Oslo og Vestfold og Telemark har økt kontakten med skoleeier, men bare 19 prosent av skolene i Oslo mener kontakten har blitt bedre.
- Skolelederne ble bedt om å vurdere samarbeidet med miljøarbeidere, vernetjenesten, samarbeidsutvalget/skoleutvalget, driftsstyret, SMU, FAU, tillitsvalgte, elevråd, rådgivningstjenesten og skolehelsetjenesten. Et klart flertall av skolelederne karakteriserer samarbeidet med de fleste av grupperingene som godt. Skolene som

ikke samarbeider godt, har hatt lite eller ingen kontakt. De videregående skolene er generelt mer fornøyd med samarbeidet enn grunnskolene.

- Nesten samtlige kommuner, og samtlige fylker, har i noen grad eller i stor grad endret praksis med å føre oversikt over sårbare elever.
- Mer enn 60 prosent av kommunene og fylkeskommunene har styrket rutiner og løsninger for digital kommunikasjon på tvers av tjenesteområdene for å følge opp sårbare barn og deres foresatte i perioden etter 12. mars.

4 Kompetanseplaner

Nasjonale myndigheter har et behov for å få kunnskap om hvordan kommuner og skoler over hele landet arbeider for å sikre målsettingene om kompetanseutvikling i sine virksomheter frem mot 2025. Utdanningsdirektoratet ønsker kunnskap om hvilke planer som foreligger og hvilke prioriteringer som blir gjort i forbindelse med videreutdanningstilbudene i strategien Kompetanse for kvalitet.

4.1 Nye kompetansekrav for undervisning i norsk, matematikk og engelsk

I 2015 ble det vedtatt nye kompetansekrav for undervisning i norsk, matematikk og engelsk i grunnskolen. Kravene innebærer at alle lærere i grunnskolen som underviser i fagene norsk, norsk tegnspråk, samisk, matematikk og engelsk skal ha minst 30 studiepoeng i faget på barnetrinnet og 60 studiepoeng på ungdomstrinnet. Kravet skal innfris innen 1. august 2025.

Tabell 4.1. viser svarfordelingen for skoleledere og skoleeiere på spørsmålet om skolen/kommunen har en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen fristen.

Tabell 4.1 'Har skolen/kommunen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse i grunnskolen skal innfris innen 1. august 2025', skoleledere og skoleeier i grunnskole, prosent (N=600)

Kategori	Skoleleder grunnskolen %	Skoleeier i grunnskolen %	Totalt %
Ja	50	61	52
Delvis	40	32	39
Nei	3	7	4
Vet ikke	6	1	6
Totalt (N)	508	92	600

Omtrent seks av ti skoleeiere og halvparten av skoleledere oppgir at skolen/kommunen har en slik plan. Tabell 4.2 viser svarfordelingen for de ulike landsdelene.

Tabell 4.2 'Har skolen/kommunen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse i grunnskolen skal innfris innen 1. august 2025', skoleledere grunnskole og skoleeier kommune etter landsdel, prosent (N=600)

Kategori	Osloområdet %	Øst-Norge %	Sør- og Vest-Norge %	Midt- og Nord-Norge	Totalt %
Ja	58	60	48	43	52
Delvis	38	34	41	42	39
Nei	1	2	3	8	4
Vet ikke	3	3	8	6	6
Totalt (N)	74	172	212	142	600

Over halvparten i Osloområdet (58 prosent) og i Øst-Norge (60 prosent) oppgir at de har en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse skal innfris innen 1. august 2025. I Sør- og Vest-Norge (48 prosent) og Midt- og Nord-Norge (43 prosent) er andelen som svarer ja noe mindre enn dette.

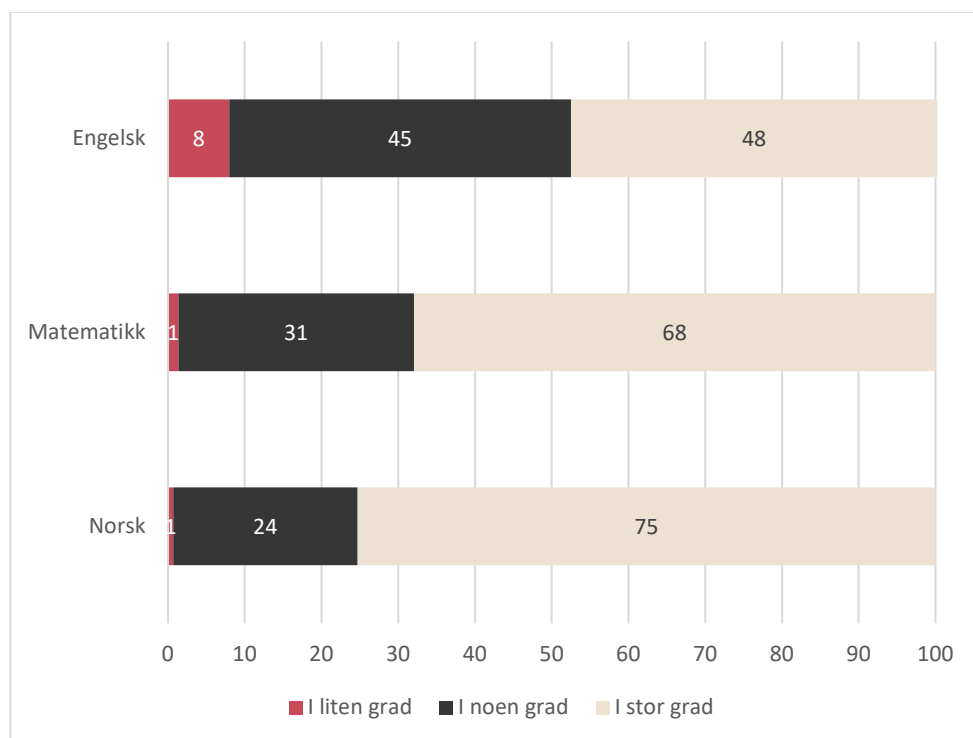
Vi gjorde også analyser etter kommunens sentralitet, der vi fant et lignende bilde for informantene fra de meste sentrale kommunene (60 prosent) som for de fra Oslo og Øst-Norge. Blant skoleledere og skoleeiere fra de minst sentrale kommunene ligger andelen på 41 prosent.

Tabell 4.3 'Har skolen/kommunen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse i grunnskolen skal innfris innen 1. august 2025', skoleledere grunnskole og skoleeier kommune etter sentralitet, prosent (N=600)

Kategori	Mest sentrale %	Mellom-sentrale %	Minst sentrale kommuner %	Totalt %
Ja	60	53	41	52
Delvis	33	39	45	39
Nei	2	1	10	4
Vet ikke	5	7	5	6
Totalt (N)	162	263	175	600

Basert på erfaringene fra våren 2020, ble det stilt spørsmål om i hvilken grad skolen/ kommunen per i dag hadde oppfylt kompetansekravene i fagene norsk, matematikk og engelsk.

Figur 4.1. viser svarfordelingen for de tre fagene for skoleledere i grunnskole og skoleeiere i kommune.

Figur 4.1 'Som følge av erfaringene med våren 2020 ... I hvilken grad har skolen/kommunen per i dag oppfylt kompetansekravene i følgende fag', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune, prosent (N=595)

For norskfaget oppgir 75 prosent at skolen/kommunen oppfylder kompetansekravene. For matematikk ligger tilsvarende prosentandel på 68 prosent og på 48 prosent for engelsk.

Tabell 4.4 viser at det er skoler i de minst sentrale kommunene som oppfylder kompetansekravene (78 prosent), mens andelen i de mest sentrale kommunene er 21 prosentpoeng lavere enn i de minst sentrale kommunene.

Tabell 4.4 'I hvilken grad har skolen/kommunen per i dag oppfylt kompetansekravene i norsk', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter sentralitet, prosent (N=600)

Kategori	Mest sentrale %	Mellomsentrale %	Minst sentrale kommuner %	Totalt %
I liten grad	2	1	0	1
I noen grad	39	24	22	24
I stor grad	59	75	78	75
Totalt (N)	66	122	407	595

Tabell 4.5 (neste side) viser i hvilken grad skolen/kommunen mener det er realistisk at de innfrir kompetansekrav innen 2025 i de tre fagene norsk, matematikk og engelsk. Analysene viser svarfordelingen etter landsdel.

Tabell 4.5 'I hvilken grad er det realistisk at skolen/kommunen innfrir kompetansekrav innen 2025 i norsk, matematikk og engelsk?', Skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter landsdel, prosent (N=565)

		Oslo og Akershus	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Totalt
		%	%	%	%	%
Norsk	I liten grad	1	0	0	0	0
	I noen grad	4	1	3	0	2
	Delvis	11	12	18	22	16
	I stor grad	83	88	79	78	82
Matematikk	I liten grad	1	0	0	0	0
	I noen grad	6	1	4	0	2
	Delvis	19	13	22	24	19
	I stor grad	74	86	75	76	78
Engelsk	I liten grad	1	0	1	0	0
	I noen grad	10	5	3	1	4
	Delvis	33	20	32	34	29
	I stor grad	56	75	64	65	66
N		70	163	198	134	565

For norskfaget er andelen skoleledere og skoleeiere som oppgir at det 'i stor grad' realistisk at kompetansekravene innfris til 2025 forholdsvis høy, mens andelen er lavere for engelskfaget. Her er også forskjellene mellom ulike landsdeler mest tydelig. I Øst-Norge oppgir 75 prosent at det 'i stor grad' er realistisk at kompetansekravene innfris innen fristen, mens kun 56 prosent av informantene i Oslo og Akershus rapporterer dette.

Tabell 4.6 (neste side) viser tilsvarende analyser etter skoletype

Tabell 4.6 'I hvilken grad har skolen/kommunen per i dag oppfylt kompetansekravene i norsk, matematikk og engelsk', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter skoletype, prosent (N=600)

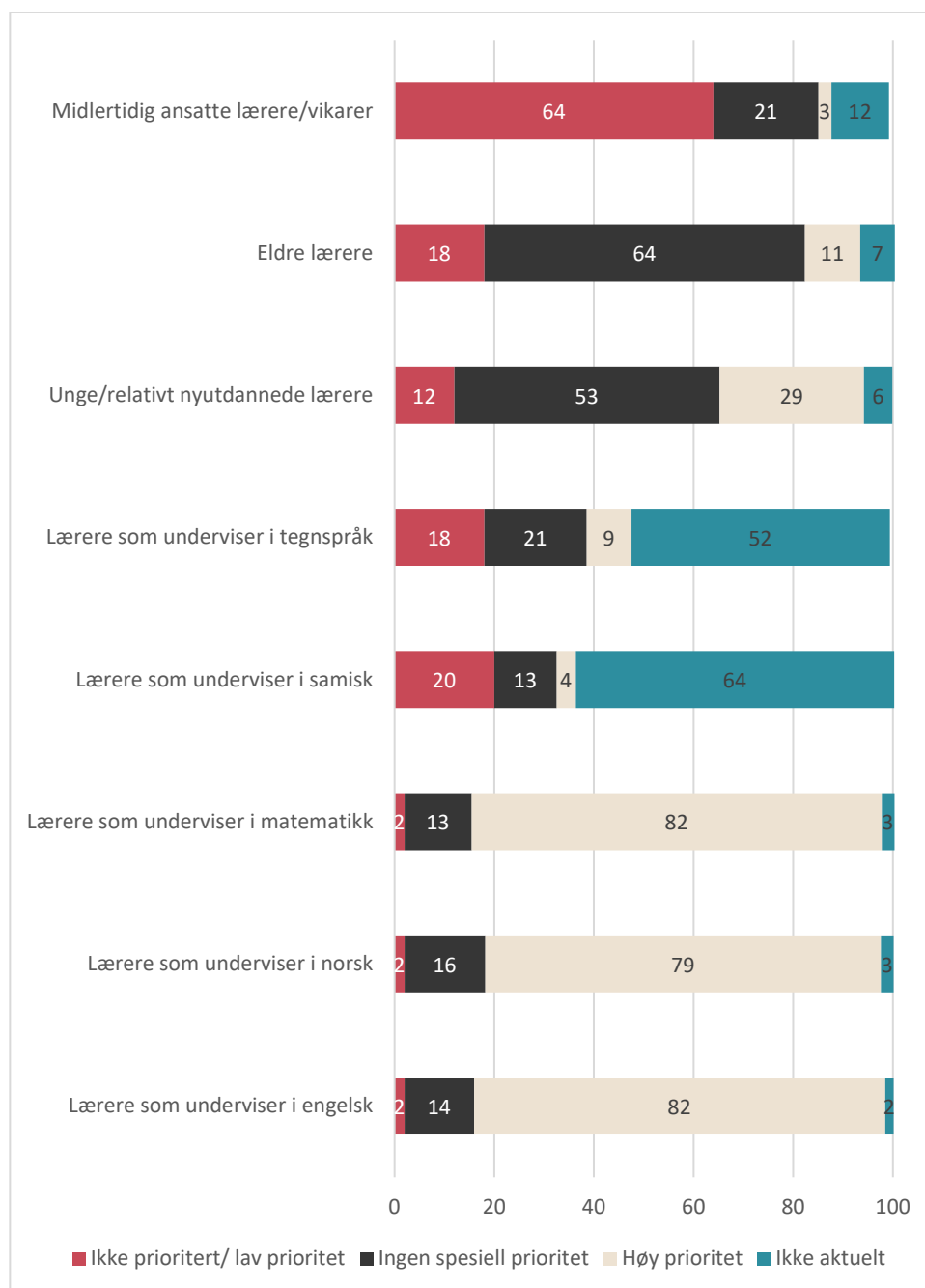
		Barne- skole	Ungdoms- skole	1-10 skole	Totalt
		%	%	%	%
Norsk	I ingen grad	0	0	0	0
	I liten grad	2	0	2	2
	I noen grad	18	10	20	17
	I stor grad	79	90	79	81
Matematikk	I ingen grad	0	0	0	0
	I liten grad	3	0	1	2
	I noen grad	23	11	22	21
	I stor grad	74	89	77	77
Engelsk	I ingen grad	1	0	0	0
	I liten grad	7	1	2	5
	I noen grad	36	14	24	30
	I stor grad	56	85	74	65
N		285	72	123	480

Andel skoleledere og skoleeiere som oppgir at skolen/kommunen 'i stor grad' har oppfylt kompetansekravene innen fristen er høyest for norskfaget (totalt: 81 prosent) og for matematikk (totalt: 77 prosent).

4.2 Skolens prioritering blant egne lærere som søker videreutdanning

Mange lærere har allerede tatt videreutdanning gjennom strategien kompetanse for kvalitet. For å vurdere tilpasninger eller videreutvikling av strategien er det derfor interessant å vite noe mer konkret om hvordan skolen/kommunen prioriterer blant egne lærere som søker om videreutdanning.

Figur 4.2 viser hvordan ulike grupper lærere prioriteres i kompetanseplanene i kommunen/ skolen.

Figur 4.2 'Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i skolen/kommunen', skoleleder grunnskolen og skoleeier kommune, prosent (N=594)

Lærere som underviser i de tre fagene norsk, engelsk og matematikk har høy prioritet i skolens/kommunens kompetanseplaner med rundt 80 prosent. Lærere som ikke prioriteres/har lav prioritet er de som underviser samisk (4 prosent) og midlertidig ansatte/ vikarer (3 prosent).

Tabell 4.7 (neste side) viser svarfordelingen for skoleledere og skoleeiere hvor det er betydelige forskjeller i svarene.

Tabell 4.7 'Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen? - Lærere som underviser i...', skoleledere grunnskole og skoleeier kommune, prosent (N=594)

		Skoleleder grunnskole	Skoleeier i kommune	Totalt
		%	%	%
Lærere som underviser i tegnspråk	Ikke prioritert	16	8	14
	lav prioritert	4	5	4
	Ingen spesiell prioritet	20	25	21
	Høy prioritet	7	17	9
	Ikke aktuelt	53	45	52
Total N	N	482	87	569
Unge/ Relativt nyutdannede	Ikke prioritert	6	0	5
	lav prioritert	7	8	7
	Ingen spesiell prioritet	51	65	53
	Høy prioritet	30	25	29
	Ikke aktuelt	6	2	6
	N	490	89	579
Eldre lærere	Ikke prioritert	8	3	7
	Ikke prioritert/ lav prioritert	10	15	11
	Ingen spesiell prioritet	62	78	64
	Høy prioritet	13	1	11
	Ikke aktuelt	8	2	7
	N	489	90	579

For lærere som underviser i tegnspråk, er det noen flere skoleeiere i kommunen som svarer 'høy prioritet' (17 prosent) sammenlignet med skoleledere (7 prosent). Dette mønsteret er motsatt for unge/relativt nyutdannede lærere og eldre lærere.

Tabell 4.8 viser svarfordelingen etter kommunestørrelse.

Tabell 4.8 'Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen? - Lærere som underviser i', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter kommunestørrelse, prosent (N=594)

		Under 3000	3000 til 9999	10000 og mer	Totalt
		%	%	%	%
Lærere som underviser i matematikk	Ikke prioritert	0	3	0	1
	lav prioritert	0	2	1	1
	Ingen spesiell prioritet	23	20	10	13
	Høy prioritet	74	73	86	82
	Ikke aktuelt	3	2	2	3
Total N	N	66	122	405	593
Lærere som underviser i samisk	Ikke prioritert	11	22	18	18
	lav prioritert	2	0	3	2
	Ingen spesiell prioritet	15	9	13	13
	Høy prioritet	12	3	3	4
	Ikke aktuelt	61	66	64	64
Total N	N	66	116	385	567
Eldre lærere	Ikke prioritert	8	8	7	7
	Ikke prioritert/ lav prioritert	8	14	10	11
	Ingen spesiell prioritet	73	68	62	64
	Høy prioritet	2	6	14	11
	Ikke aktuelt	9	5	7	7
Total N	N	64	118	396	578

Lærere som underviser i matematikk og eldre lærere prioriteres i noen høyere grad i store kommuner med over 10 000 innbyggere, 86 prosent oppgir at de prioriterer lærere som underviser i matematikk høyt, sammenlignet med 74 prosent fra mindre kommuner (under 3000 innbyggere). Svarfordelingen er noe annerledes for lærere som underviser i samisk, 12 prosent av informantene oppgir at disse lærere er høyt prioritert i skolens kompetanseplaner.

Tabell 4.9 (neste side) viser samme spørsmål, fordelt etter kommunens sentralitet.

Tabell 4.9 'Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen? - Lærere som underviser i', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter sentralitet, prosent (N=567)

		Mest sentral	Mellom-sentral	Minst sentral	Totalt
		%	%	%	%
Lærere som underviser i matematikk	Ikke prioritert	0	0	2	1
	lav prioritert	1	2	1	1
	Ingen spesiell prioritet	8	11	22	13
	Høy prioritet	89	83	75	82
	Ikke aktuelt	2	4	1	3
Total N					
	N	161	258	174	593
Lærere som underviser i samisk	Ikke prioritert	19	15	22	18
	lav prioritert	3	2	1	2
	Ingen spesiell prioritet	7	16	13	13
	Høy prioritet	3	3	7	4
	Ikke aktuelt	69	64	59	64
Total N					
	N	156	244	167	567

Lærere som underviser i matematikk har høy prioritet i kompetanseplanene i mest sentrale kommuner, med 89 prosent mot 75 prosent i minst sentrale kommuner. For lærere i samisk er bildet motsatt, hvor andelen som oppgir at de prioriterer denne gruppen høyt i kompetanseplanene er litt høyere i mest sentrale kommuner (7 prosent) enn i minst sentrale kommuner (3 prosent).

4.3 Oppsummering

Dette kapittelet handlet om skolenes og kommunenes kompetanseplaner for lærere og prioriteringer i forbindelsen med videreutdanningstilbud i strategien Kompetanse for kvalitet.

- Omtrent seks av ti skoleeiere og halvparten av skoleledere oppgir at skolen/kommunen har en plan for kompetanseutvikling frem mot 2025.
- Mens over halvparten av informantene i Osloområdet og i Øst-Norge oppgir at det har en slik kompetanseplan, gjelder dette for mindre enn halvparten av informantene fra de øvrige landsdelene
- Skoleledere og skoleeiere ble også spurt om i hvilken grad skolen/ kommunen per i dag hadde oppfylt kompetansekravene i norsk, matematikk og engelsk som en følge av erfaringene fra våren 2020. For norskfaget oppgir 75 prosent at skolen/kommunen oppfyller kompetansekravene. For matematikk ligger tilsvarende prosentandel på 68 og for engelsk på 48 prosent.
- Tilsvarende analyser for norskfaget etter sentralitet av kommunen viser at andelen er størst blant skoleeiere og skoleledere i de minst sentrale kommunene (78 prosent). Nå ligger andelen i de mest sentrale kommunene tydelig lavere, ved 59 prosent.
- Når det gjelder prioritering i kompetanseplanen, svares det at lærere som underviser i norsk, engelsk og matematikk prioriteres høyest med rundt 80 prosent. Lærere som prioriteres lavest underviser i samisk (4 prosent) og midlertidig ansatte/ vikarer (3 prosent).
- Både lærere i matematikk og eldre lærere prioriteres i noe høyere grad i store kommuner med over 10 000 innbyggere enn i andre kommuner, 86 prosent av informantene i store kommuner oppgir at de prioriterer lærere som underviser i matematikk høyt mot 74 prosent fra mindre store kommuner (under 3000).
- Lærere som underviser i matematikk prioriteres høyt i kompetanseplanene av informanter fra mest sentrale kommuner (89 prosent) mot 75 prosent i minst sentrale kommuner, mens dette bildet er motsatt for lærere som underviser i samisk.

5 Skoleleders kompetanse

Skoleleders kompetanse er avgjørende for utvikling av skolen som lærende organisasjon. Regjeringen har prioritert skolelederes kompetanseutvikling gjennom Lærerløftet, og satset på rektorutdanning. Det er derfor viktig med informasjon om skoleleders kompetanse.

Spørsmålene i høstens undersøkelse har blitt stilt tidligere, i 2010, 2013 og 2015 (Vibe 2010, Vibe 2013, Gjerustad 2015). Ved å sammenstille skoleledernes svar på de ulike tidspunktene kan vi undersøke om det har skjedd endringer over tid. Likevel må resultatene av disse analysene tolkes med en viss varsomhet ettersom det ikke er det samme utvalget skoler som blir spurt i hver undersøkelse. Det betyr at eventuelle endringer kan komme av forskjeller mellom utvalg og ikke over tid.

5.1 Rektors utdanning

Spørreskjemaet inneholdt i alt fire spørsmål om rektorenes utdanning, inkludert høyeste fullførte utdanning, hvor de har grunnutdanningen fra, og hvorvidt de har formell og/eller etterutdanning i organisasjon og ledelse.

Tabellen viser at flertallet av rektorene i grunnskolen har grunnutdanningen fra lærerhøgskole. Dette gjelder 62 prosent, noe som er en betydelig nedgang siden forrige gang spørsmålet ble stilt i 2015, da andelen var 76 prosent. Videre ser vi at i overkant av halvparten (55 prosent) av rektorene i grunnskolen har utdanning på adjunkt-, cand.mag. eller bachelornivå, som er omtrent på samme nivå som i 2015. Når det gjelder hvor rektorene har utdanningen fra ser vi en forskyvning fra lærerhøgskole til universitet fra 2015 til 2020, noe som altså skjer samtidig som at andelen som har embetseksamen av høyere grad (hovedfag, mastergrad eller annen høyere utdanning) øker fra 27 prosent i 2015 til 36 prosent i årets undersøkelse. Dersom vi ser på utviklingen fra 2010-undersøkelsen og fram til i dag, ser vi en ganske tydelig dreining mot at flere rektorer har utdanning på hovedfags- eller mastergradsnivå, en økning fra 20 prosent til 36 prosent (Vibe 2010, Vibe 2013, Gjerustad 2015).

Tabell 5.1 Rektors høyeste fullførte utdanning etter hvor de har grunnutdanningen fra. Skoleledere, prosent

Hva er rektors høyeste fullførte utdanning?	Hvor har rektor grunnutdanningen sin fra?				Totalt
	Lærer- (høg)skole	Universitet	Faglærer- (høg)skole	Annen høgsko- leutdan- ning	
Grunnskole	%	%	%	%	%
Allmennlærerutdanning (3- eller 4-årig)	7	0	0	0	8
Adjunkt, cand.mag., bachelor eller tilsvarende høyere utdanning	40	11	2	2	55
Embetseksamen av høyere grad, hovedfag, mastergrad eller annen høyere utdanning	14	17	0	4	36
Annen utdanning	2	1	0	0	2
Totalt	62	29	2	6	100
Totalt (N)	316	145	11	31	506

Hva er rektors høyeste fullførte utdanning?	Hvor har rektor grunnutdanningen sin fra?				Totalt
	Lærer- (høg)skole	Universitet	Faglærer- (høg)skole	Annen høgsko- leutdan- ning	
Videregående	%	%	%	%	%
Allmennlærerutdanning (3- eller 4-årig)	0	0	0	0	0
Adjunkt, cand.mag., bachelor eller tilsvarende høyere utdanning	10	7	2	5	24
Embetseksamen av høyere grad, hovedfag, mastergrad eller annen høyere utdanning	7	56	2	8	73
Annen utdanning	0	1	1	0	2
Totalt	17	64	6	13	100
Totalt (N)	15	55	5	11	86

Når det gjelder rektorer i videregående skole ser vi at nesten to av tre (64 prosent) har grunnutdanningen fra et universitet, en økning fra 54 prosent i 2015. Det samme gjelder andelen som har utdanning på hovedfags- eller masternivå, hvor andelen i 2015 var 65 prosent mens den nå er 73 prosent. Tilsvarende andeler i 2010 og 2013 var henholdsvis 60 prosent og 62 prosent (Vibe 2010, Vibe 2013). Vi kan med andre ord se samme gradvise økning i andelen rektorer som har utdanning på hovedfags- eller mastergradsnivå som i grunnskolen. Rektorer i videregående har imidlertid oftere lang høyere utdanning fra universitet enn sine kolleger i grunnskolen.

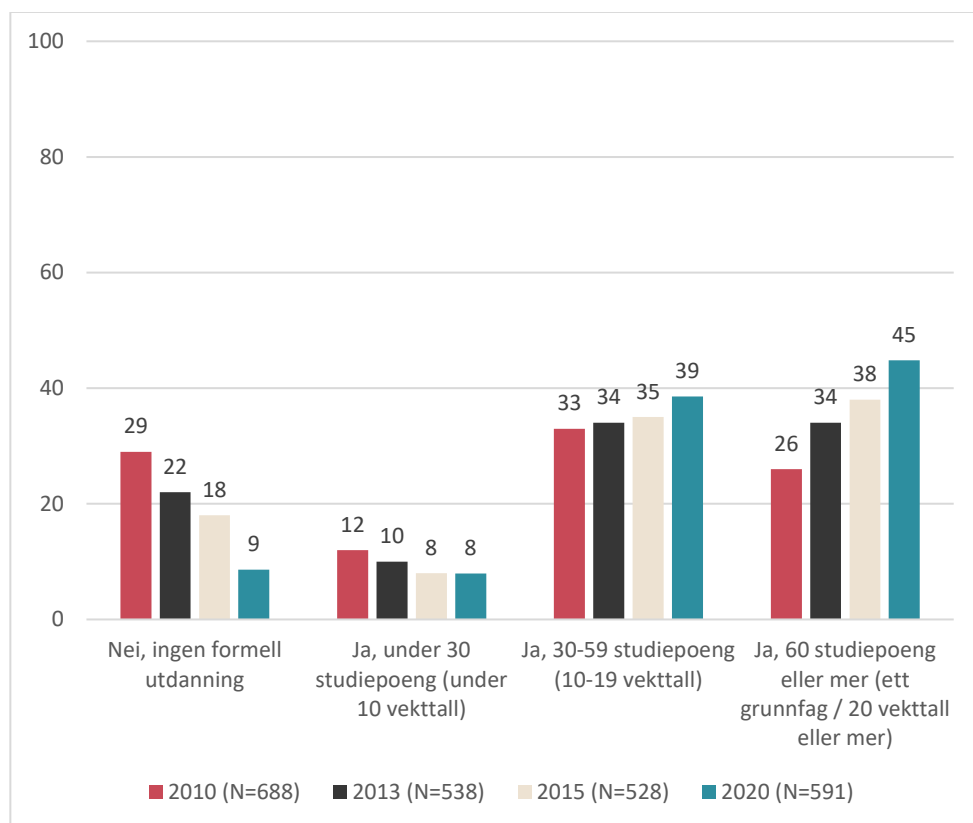
Vi stilte også spørsmål om hvorvidt rektor har formell utdanning i organisasjon og ledelse, og tabell 5.2 viser svarfordelingen etter skoleslag:

Tabell 5.2 'Har rektor formell utdanning i organisasjon og ledelse?', skoleledere etter skoleslag, prosent

Kategori	Barneskole	Ungdomsskole	1-10 skole	Videregående	Totalt
	%	%		%	%
Nei, ingen formell utdanning	8	4	15	6	9
Ja, under 30 studiepoeng (under 10 vekttall)	7	11	11	5	8
Ja, 30-59 studiepoeng (10-19 vekttall)	42	38	44	19	39
Ja, 60 studiepoeng eller mer (ett grunnfag / 20 vekttall eller mer)	43	47	30	71	45
Totalt (N)	303	74	128	86	591

I årets undersøkelse oppgir i alt 9 prosent av rektorene at de ikke har formell utdanning i organisasjon og ledelse. Dette er en halvering siden 2015, da 18 prosent oppga det samme (Gjerustad 2015). På det tidspunktet hadde en andel på 38 prosent 60 studiepoeng eller mer i organisasjon og ledelse, og vi ser av tabellen at denne andelen nå er 45 prosent. Videre kan vi se at det er store forskjeller mellom skoleslagene. I videregående skole har 71 prosent av rektorene 60 studiepoeng eller mer, mens i barne- og ungdomsskolen er det under halvparten som oppgir det samme.

Spørsmålet om rektorenes formelle utdanning i organisasjon og ledelse har vært stilt tidligere, og figur 5.1 viser utviklingen i andeler over tid:

Figur 5.1. 'Har rektor formell utdanning i organisasjon og ledelse?', skoleledere over tid, prosent.

Som vi ser har det over tid vært en jevn nedgang i andelen rektorer som ikke har formell utdanning i organisasjon og ledelse, fra 29 prosent i 2010 til 9 prosent i 2020. Det vil si en nedgang på 20 prosentpoeng over en tiårsperiode. Tilsvarende har andelen som har 60 studiepoeng eller mer i organisasjon og ledelse økt fra 26 prosent til 45 prosent, det vil si 19 prosentpoeng, i samme periode.

Rektorene ble også spurt om *etterutdanning* innen organisasjon og ledelse. Tabell 5.3 viser andelen rektorer i grunnskolen og videregående skole som oppgir at de har tatt slik etterutdanning i 2013, 2015 og 2020:

Tabell 5.3 'Har rektor etterutdanning innenfor organisasjon og ledelse?', andel «ja» blant skoleledere over tid, prosent

	2013		2015		2020	
	%	N	%	N	%	N
Grunnskole	87	436	87	436	86	506
Videregående skole	94	102	89	90	92	86
Totalt	88	538	88	526	86	592

Tabellen viser først og fremst at en høy og stabil andel av rektorene i norsk skole har etterutdanning i organisasjon og ledelse. Nærmere 90 prosent svarer ja på spørsmålet, og det er ikke vesentlige forskjeller mellom rektorer i grunnskolen og i videregående.

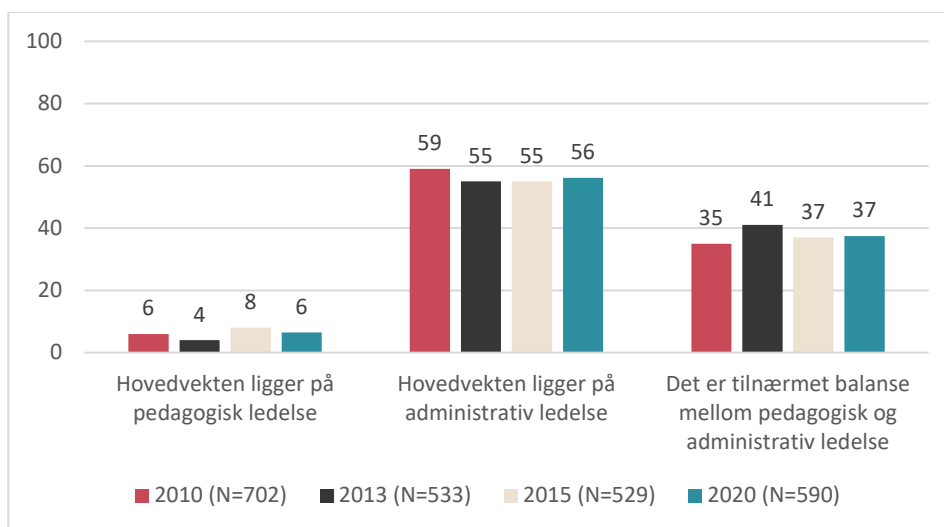
5.2 Pedagogisk ledelse

Rektorenes involvering i pedagogisk ledelse ble undersøkt ved hjelp av fire utsagn og to spørsmål. Spørsmålene handler om hvordan rektor vurderer balansen mellom pedagogisk og administrativ ledelse i eget arbeid, og hvorvidt rektor har delegert ansvar for ledelse av lærernes praksis til andre ved skolen. Tabell 5.4 viser rektors vurdering av balansen mellom pedagogisk og administrativ ledelse:

Tabell 5.4 'Hvordan synes du balansen er mellom pedagogisk og administrativ ledelse i ditt arbeid som rektor?', skoleledere etter skoletype, prosent

	Barne- skole	Ung- doms- skole	1-10 skole	Videregå- ende	Total
	%	%	%	%	%
Hovedvekten ligger på pedago- gisk ledelse	6	5	5	10	6
Hovedvekten ligger på admini- strativ ledelse	58	49	60	50	56
Det er tilnærmet balanse mellom pedagogisk og administrativ le- delse	36	45	35	40	37
Totalt (N)	301	75	128	86	590

Det er ikke betydelige forskjeller mellom skoletype, og vi vil dermed kun kommentere andelen i utvalget som helhet. Som vi ser av tabellen oppgir over halvparten av rektorene at hovedvekten i deres arbeid ligger på administrativ ledelse (56 prosent), mens i overkant av én tredel (37 prosent) oppgir at det er tilnærmet balanse mellom pedagogisk og administrativ ledelse. Kun seks prosent oppgir at hovedvekten ligger på pedagogisk ledelse. Dette spørsmålet har også blitt stilt i tidligere undersøkelser, og figur 5.2 viser svarfordelingen over tid:

Figur 5.2 "Hvordan synes du balansen er mellom pedagogisk og administrativ ledelse i ditt arbeid som rektor?", skoleledere over tid, prosent

Figuren viser at rektorers vurdering av balansen mellom pedagogisk og administrativ ledelse ikke har endret seg i tiårsperioden spørsmålet har vært stilt. Det vil si at rektorer flest i dag, som for ti år siden, bruker mest tid på administrativ ledelse, og relativt få bruker mest tid på pedagogisk ledelse.

En forklaring på at lite av rektors tid går med til pedagogisk ledelse kan være at ledelse av lærernes praksis er delegert til andre ledere ved skolen. Tabell 5.5 viser rektorers svar på spørsmål om dette er tilfelle ved deres skole etter skoleslag og skolestørrelse:

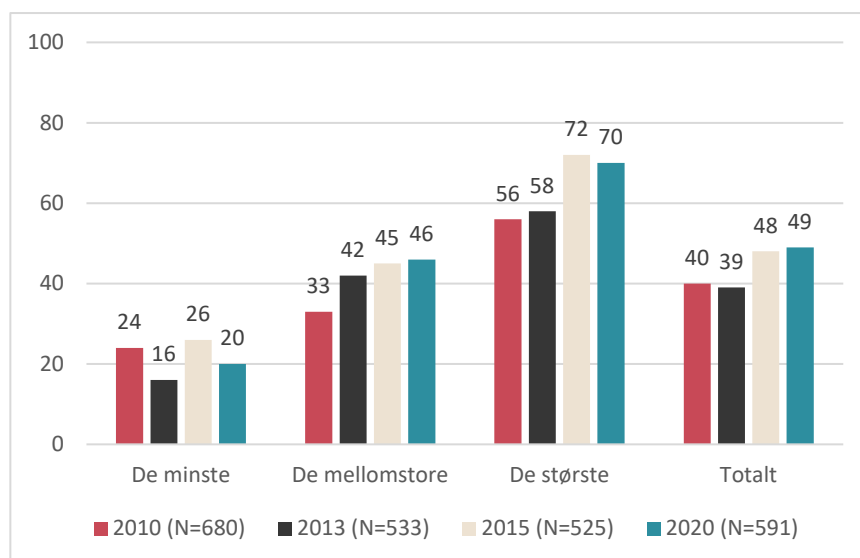
Tabell 5.5 'Er ledelse av lærernes praksis delegert til andre ledere ved skolen?', andel skoleledere som svarer ja etter skoletype og skolestørrelse, prosent

	Barne- skole	Ung- doms- skole	1-10 skole	Videre- gående	Total	N
Skolestørrelse	%	%	%	%	%	
De minste	9	50	13	58	20	145
De mellomstore	43	40	37	92	46	224
De største	67	63	71	88	70	222
Totalt	44	53	37	80	49	591
N	304	75	128	84	591	

Tabell 5.5 viser at nær halvparten (49 prosent) av skolelederne totalt oppgir at ledelsen av lærernes praksis er delegert til andre ledere ved skolen. Andelen varierer imidlertid betydelig mellom skoleslagene og etter skolestørrelse. Vi ser at rektorer ved videregående skoler skiller seg ut ved at en særlig høy andel (80 prosent) oppgir at ledelsen av lærernes praksis er delegert. Til sammenligning gjelder dette mellom 37 prosent og 53 prosent ved de andre skoleslagene. Videre ser vi at

delegering av pedagogisk ledelse er mer utbredt ved større skoler (70 prosent) enn ved de små (20 prosent).

Figur 5.3 viser utvikling over tid når det gjelder rektors delegering av ledelsen av lærernes praksis til andre ledere over skolen:

Figur 5.3 'Er ledelse av lærernes praksis delegert til andre ledere ved skolen?', andel skoleledere som svarer ja over tid etter skolestørrelse, prosent

Vi ser at andelen rektorer som oppgir at de delegerer ledelsen av lærernes praksis til andre er høyere de to siste undersøkelsene enn i de to foregående. Dette gjelder spesielt i de største skolene.

Som nevnt innledningsvis undersøkte vi rektorens engasjement i pedagogisk ledelse gjennom å presentere dem for fire utsagn som har sin opprinnelse fra OECD-undersøkelsen TALIS. Utsagnene og rektorens svar vises i tabell 5.6:

Tabell 5.6 Skoleledernes svar på fire utsagn om engasjement i pedagogisk ledelse, prosent

	Svært ofte	Ganske ofte	Sjelden	Aldri	Total	N
	%	%	%	%	%	
Jeg observerer undervisning i klasserommet	5	44	50	2	100	591
Jeg gir lærerne råd om hvordan de kan forbedre sin undervisning	6	59	34	0	100	592
Jeg undersøker om det som foregår i klassene er i overensstemmelse med våre mål for opplæringen	11	68	21	0	100	590
Jeg bruker elevresultater for å utvikle skolens mål for opplæringen	40	55	6	0	100	590

Det er betydelig flere rektorer som oppgir at de svært ofte bruker elevresultater for å utvikle skolens mål for opplæringen sammenlignet med de tre øvrige utsagnene. Nesten alle (95 prosent) oppgir at de gjør det svært ofte eller ganske ofte. På motsatt side er det flest som sjelden eller aldri observerer undervisning i klasserommet. Omtrent halvparten av rektorene oppgir at de gjør dette ganske ofte eller svært ofte (49 prosent). En betydelig andel (79 prosent) oppgir videre at de ganske ofte eller svært ofte undersøker om det som foregår i klassene er i overensstemmelse med målene for opplæringen.

Rektorer har blitt presentert for de samme utsagnene i fire undersøkelser, og tabell 5.7 viser svarfordelingen over tid:

Tabell 5.7 Skoleledernes svar på fire utsagn om engasjement i pedagogisk ledelse over tid, prosent

		2010	2013	2015	2020
		%	%	%	%
Jeg observerer undervisning i klasserommet	Svært ofte	2	4	6	5
	Ganske ofte	40	39	43	44
	Sjelden	56	54	49	50
	Aldri	2	2	2	2
	Total	100	100	100	100
Jeg gir lærerne råd om hvordan de kan forbedre sin undervisning	Svært ofte	2	5	4	6
	Ganske ofte	55	57	61	59
	Sjelden	42	38	34	34
	Aldri	0	1	0	0
	Total	100	100	100	100
Jeg undersøker om det som foregår i klassene er i overensstemmelse med våre mål for opplæringen	Svært ofte	7	8	6	11
	Ganske ofte	67	68	65	68
	Sjelden	26	24	29	21
	Aldri	0	1	1	0
	Total	100	100	100	100
Jeg bruker elevresultater for å utvikle skolens mål for opplæringen	Svært ofte	23	29	30	40
	Ganske ofte	69	61	60	55
	Sjelden	8	9	11	6
	Aldri	0	1	0	0
	Total	100	100	100	100

Som vi ser av tabellen, er rektorenes engasjement i pedagogisk ledelse preget av stabilitet over tid. Vi kan imidlertid ane en tendens til at flere oppgir å oftere bruke elevresultater for å utvikle skolens mål for opplæringen i den siste tiårsperioden og at det siden 2015 er flere som undersøker om det som foregår i klassene er i overensstemmelse med disse målene.

5.3 Styring

I tillegg til spørsmål om egen utdanning og ledelse fikk skolelederne også spørsmål om hvor fornøyd de er med kommunens eller fylkeskommunens styring av skolesektoren. Tabell 5.8 viser rektorenes svar etter kommunens sentralitet:

Tabell 5.8 'Alt i alt, hvor fornøyd eller misfornøyd er du med styringen av skolesektoren i din fylkeskommune/kommune?', skoleledere etter sentralitet, prosent

	Svært misfornøyd	Ganske misfornøyd	Verken eller	Ganske fornøyd	Svært fornøyd	Totalt
	%	%	%	%	%	N
Mest sentrale kommuner	5	16	24	43	12	188
Mellomsentrale kommuner	1	10	26	53	10	250
Minst sentrale kommuner	1	10	28	51	10	145
Totalt	2	12	26	49	10	583

Det framgår av tabellen at det store flertallet av rektorene er passe fornøyd med styring av skolesektoren, siden tre av fire oppgir enten at de er ganske fornøyd eller verken fornøyd eller misfornøyd. Et mindretall (14 prosent) oppgir at de er ganske eller svært misfornøyd. Vi ser videre at de mest sentrale kommunene samtidig er de minst og mest fornøyd, hvor 21 prosent oppgir at de er ganske eller svært misfornøyd og 55 prosent at de er ganske eller svært fornøyd.

Tabell 5.9 viser utviklingen over tid når det gjelder rektors vurdering av styringen av skolesektoren:

Tabell 5.9 'Alt i alt, hvor fornøyd eller misfornøyd er du med styringen av skolesektoren i din fylkeskommune/kommune?', skoleledere over tid, prosent

	2010	2013	2015	2020
	%	%	%	%
Svært fornøyd	13	9	13	10
Ganske fornøyd	50	47	52	49
Verken fornøyd eller misfornøyd	23	31	27	26
Ganske misfornøyd	13	11	7	12
Svært misfornøyd	1	2	1	2
Totalt	2	12	26	49
N	662	535	526	583

Tabell 5.9 viser skoleledernes svar de fire gangene spørsmålet om styring av skolesektoren har vært stilt i tiårsperioden 2010-2020. Svarfordelingen varierer noe mellom årene, men det er ingen systematisk tendens i noen retning. Andelen som er fornøyd gikk litt ned fra 2010 til 2013, og deretter opp igjen i 2015 til omtrent samme nivå som i 2010, men har nå gått ned igjen til omtrent 2013-nivå. Disse endringene er imidlertid så små at det kan skyldes tilfeldig variasjon mellom utvalgene. Hovedinntrykket er at vurderingen er svært stabil over tid, og at rundt tre av fire er passe fornøyde.

5.4 Oppsummering

Vi har i dette kapitlet sett på skoleleders kompetanse, inkludert høyeste fullførte utdanning, hvor de har grunnutdanningen fra, og hvorvidt de har formell og/eller etterutdanning i organisasjon og ledelse, deres pedagogiske ledelse og synspunkter på styring.

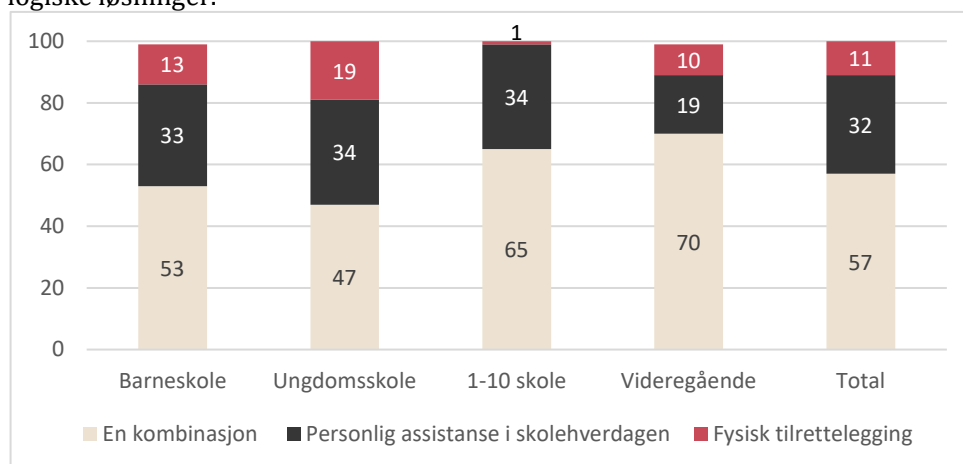
- Det er en gradvis økning i andelen rektorer som har utdanning på hovedfags- eller masternivå både i grunnskolen og i videregående skole. Flertallet av rektorene i grunnskolen har imidlertid grunnutdanningen fra lærerhøgskole, mens bortimot to av tre rektorer i videregående skole har grunnutdanningen fra universitet.
- Andelen rektorer som har 60 studiepoeng eller mer i organisasjon og ledelse har økt i perioden 2010 til 2020. I årets undersøkelse oppgir 71 prosent av rektorene i videregående skole at de slik utdanning, mens det i barne- og ungdomsskolen er under halvparten som oppgir det samme.
- I tillegg har en høy og stabil andel av rektorene i norsk skole etterutdanning i organisasjon og ledelse. Nærmere 90 prosent svarer ja på spørsmålet, og det er ikke vesentlige forskjeller mellom grunnskolen og videregående.
- Når det gjelder ledelse oppgir over halvparten av rektorene at hovedvekten i deres arbeid ligger på administrativ ledelse. Kun seks prosent oppgir at hovedvekten ligger på pedagogisk ledelse. Dette har ikke endret seg i tiårsperioden.
- Bortimot halvparten av rektorene oppgir at ledelsen av lærernes praksis er delegert til andre ledere ved skolen. Andelen varierer imidlertid betydelig mellom skoleslagene og etter skolestørrelse, med særlig høy andel i videregående skole. Vi fant også en høyere andel de to siste undersøkelsene enn i de to foregående. Dette gjelder spesielt i de største skolene.
- Når det gjelder rektors engasjement i pedagogisk ledelse oppgir nesten samtlige at de svært eller ganske ofte bruker elevresultater for å utvikle skolens mål for opplæringen. På motsatt side er det flest som sjelden eller aldri observerer undervisning i klasserommet. Dette er preget av stabilitet over tid.
- Flertallet av rektorene er ganske eller svært fornøyd med styringen av skolesektoren, men blant disse oppgir klart flest at de er ganske fornøyde.

6 Assistentbruk

Mange elever har behov for individuell tilrettelegging, men av ulike karakterer. Noen elever har behov for særlig tilrettelegging av opplæringen i ett eller flere fag. Andre elever har kun behov for personlig assistanse og praktisk hjelp i skolehverdagen. Med assistenter menes her personale som ikke er ansatt i lærerstilling, og kan omhandle både faglærte og ufaglærte personer, men som ikke oppfyller kompetansekravene for å kunne ansettes i lærerstilling. For å få informasjon om assistentbruk inkluderer Spørringene en rekke spørsmål til skoleledere i grunnskolen og i videregående.

6.1 Kombinasjon mellom personlig assistanse og fysisk tilrettelegging

Respondentene ble først spurt om det er elever med vedtak om spesialundervisning som kun har vedtak om enten fysisk tilrettelegging eller personlig assistanse, eller en kombinasjon av disse to, se figur 6.1 (neste side). Merk at figuren ikke sier noe om hvor mange elever på de enkelte skolene som har ett av de forskjellige vedtakene, men kun om det er elever på skolen som har det. Eksempler på fysisk tilrettelegging er tilpasning av arbeidsplassen, teleslynge eller andre ulike teknologiske løsninger.

Figur 6.1 'Er det elever ved din skole med vedtak om spesialundervisning som kun har vedtak som angår følgende?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=428).

Blant skolelederne i barneskolen er det 54 prosent som oppgir at det er elever med vedtak om en kombinasjon mellom personlig assistanse i skolehverdagen og fysisk tilrettelegging, mens 47 prosent av skolelederne i ungdomsskolen oppgir det samme. For skoleledere i 1-10 skoler, svarer 65 prosent en kombinasjon, mens 70 prosent av skolelederne i videregående skole svarer at vedtak er gitt som en kombinasjon mellom personlig assistanse og fysisk tilrettelegging. Én prosent av skoleledere i 1-10 skolen svarer kun fysisk tilrettelegging, mens personlig assistanse i videregående opplæring virker å være noe mindre enn i grunnskolen.

Tabell 6.1 'Er det elever ved din skole med vedtak om spesialundervisning som kun har vedtak som angår følgende?', skoleledere etter skolestørrelse, prosent.

kategori	De minste	De mellomste	De største	Totalt
	%	%	%	%
Fysisk tilrettelegging	8	11	12	11
Personlig assistanse i skolehverdagen	51	36	19	32
En kombinasjon	41	53	69	57
Totalt (N)	85	163	180	428

Tabell 6.1 viser svarfordeling basert på skolestørrelse. I de største skolene er det 69 prosent av skolelederne som svarer en kombinasjon av personlig assistanse og fysisk tilrettelegging. Blant de mellomste skolene er det 53 prosent av skolelederne som oppgir en kombinasjon, mens det er 41 prosent av skolelederne på de minste skolene som oppgir en kombinasjon. På de minste skolene er det 51 prosent av skolelederne som oppgir at de har elever med vedtak om personlig assistanse i skolehverdagen. Til slutt er det 36 prosent av skolelederne på de mellomste skolene og 19 prosent på de største oppgir at de har elever med vedtak om personlig assistanse. Det er små forskjeller i skolestørrelse når det gjelder hva skolelederne svarer om fysisk tilrettelegging.

6.2 Undervisningen gjennomføres i stor grad av spesialpedagog ansatt på skolen

Skoleledere ble spurt om hvem som gjennomfører spesialundervisningen. I tabell 6.2 ser vi svarene til skoleledere i grunnskolen. Over halvparten av skolelederne oppgir at de i svært stor grad benytter seg av spesialpedagog ansatt på skolen. Det er også flere skoleledere som oppgir at de i svært stor grad benytter seg av spesialpedagog ansatt på skolen. Det er lite utstrakt bruk av Spesialpedagoger som ikke er ansatt på skolen.

Når det gjelder assistenter er det flere av skolelederne som oppgir at de i stor eller i svært stor grad benytter seg av assistenter med relevant formell kompetanse, utdanning og/eller kurs. Det er 38 prosent av skolelederne som svarer at de

i svært liten grad er assistenter uten relevant kompetanse som gjennomfører spesialundervisningen, 13 prosent svarer i stor grad, mens 4 prosent svarer i svært stor grad.³

Tabell 6.2 'Hvem gjennomfører spesialundervisningen?', skoleleder grunnskolen, prosent

kategori	Spesialpedagog (ansatt på skolen)	Spesialpedagog (utenfra)	Assistent med relevant formell kompetanse/utdanning/kurs	Assistent uten relevant formell kompetanse/utdanning/kurs
	%	%	%	%
Vet ikke/passar ikke	2	35	6	11
I svært liten grad	1	51	18	38
I liten grad	5	10	22	25
Verken eller	5	2	9	9
I stor grad	34	1	31	13
I svært stor grad	53	1	15	4
Totalt (N)	495	420	472	468

Tilsvarende spørsmål ble stilt skoleledere i videregående opplæring, vist i tabell 6.3. Blant disse er det 45 prosent som svarer i stor grad og 33 prosent i svært stor grad at de har spesialpedagog ansatt på skolen som gjennomfører spesialundervisningen. Kun 10 prosent svarer at de i liten grad bruker spesialpedagoger ansatt på skolen.

Også i videregående er det lite utstrakt bruk av spesialpedagoger som ikke er ansatt på skolen. Assistenter med relevant formell kompetanse, utdanning og/eller kurs brukes i stor eller i svært stor grad i videregående opplæring, mens bildet er motsatt for assistenter uten denne kompetansen. Av disse svarer 5 prosent i stor grad, mens 3 prosent svarer i svært stor grad.

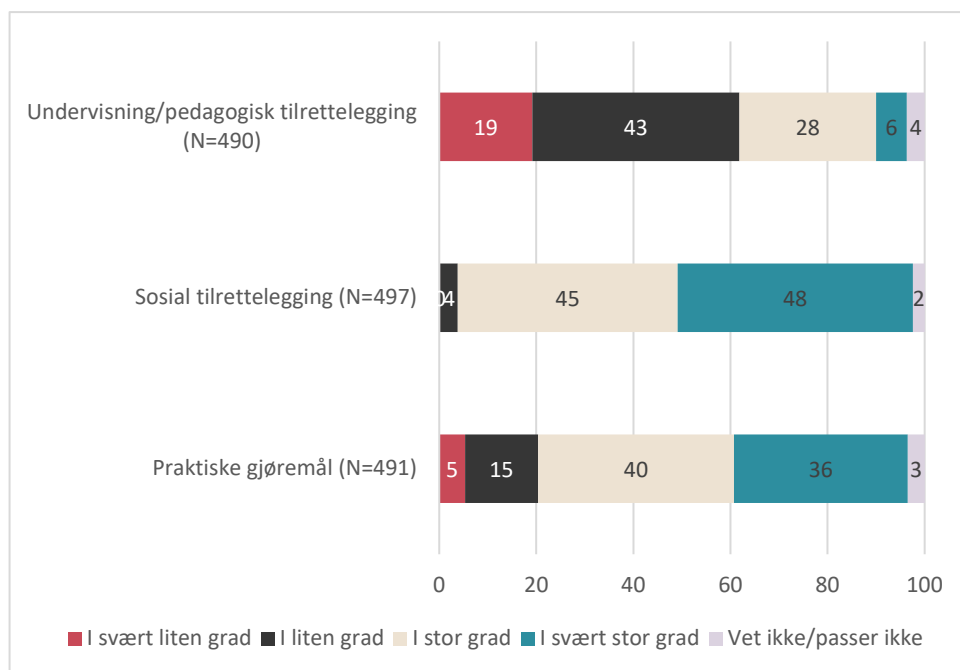
Tabell 6.3 'Hvem gjennomfører spesialundervisningen?', skoleleder videregående, prosent

Kategori	Spesialpedagog (ansatt på skolen)	Spesialpedagog (utenfra)	Assistent med relevant formell kompetanse/utdanning/kurs	Assistent uten relevant formell kompetanse/utdanning/kurs
	%	%	%	%
Vet ikke/passar ikke	5	28	12	18
I svært liten grad	10	51	14	45
I liten grad	0	15	10	28
Verken eller	7	3	1	1
I stor grad	45	1	38	5
I svært stor grad	33	1	24	3
Totalt (N)	82	67	78	74

³ Basert på svaralternativene kan vi ikke si om det er lærere som også er spesialpedagoger, eller spesialpedagoger som ikke er lærere

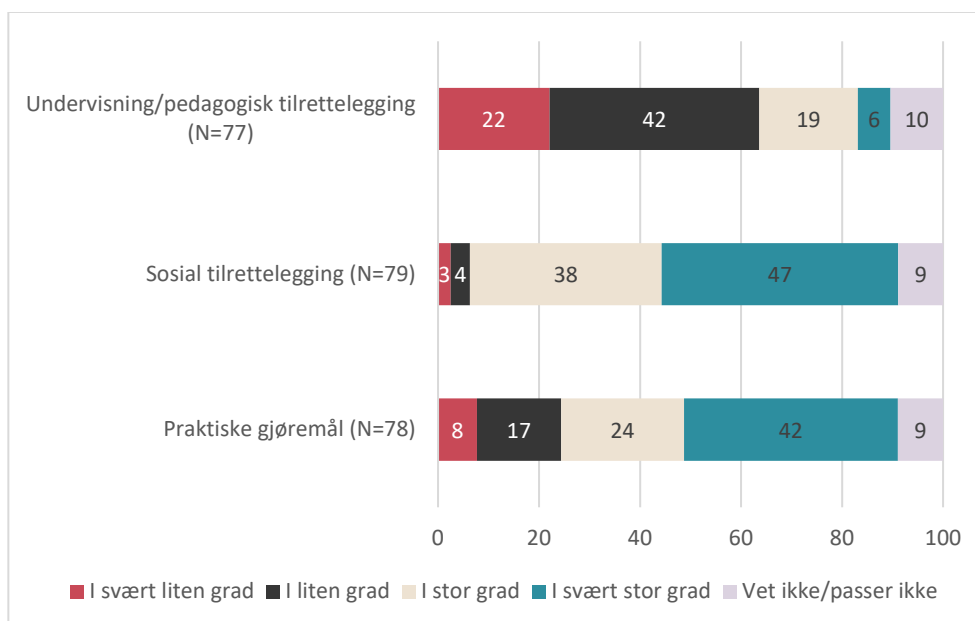
6.3 Assistentens oppgaver

Det ble stilt spørsmål til skoleledere i grunnskolen og videregående om hvilke oppgaver assistenter utfører. Figur 6.2 viser hva skoleledere i grunnskolen svarte. Over halvparten av respondentene svarer at assistenter i liten eller svært liten grad gjennomfører undervisning/pedagogisk tilrettelegging. Det er likevel en del som svarer at de brukes i undervisning/pedagogisk tilrettelegging, med 28 prosent som svarer i stor grad, mens 6 prosent svarer i svært stor grad. Nesten alle respondentene svarer at assistentens oppgaver består av sosial tilrettelegging, mens 76 prosent svarer i stor eller i svært stor grad at assistenters oppgaver består i praktiske gjøremål. Omtrent 20 prosent svarer at assistenter i liten eller svært liten grad har oppgaver knyttet til praktiske gjøremål.

Figur 6.2 'Hvilke oppgaver utfører assistenter?', skoleleder grunnskole, prosent

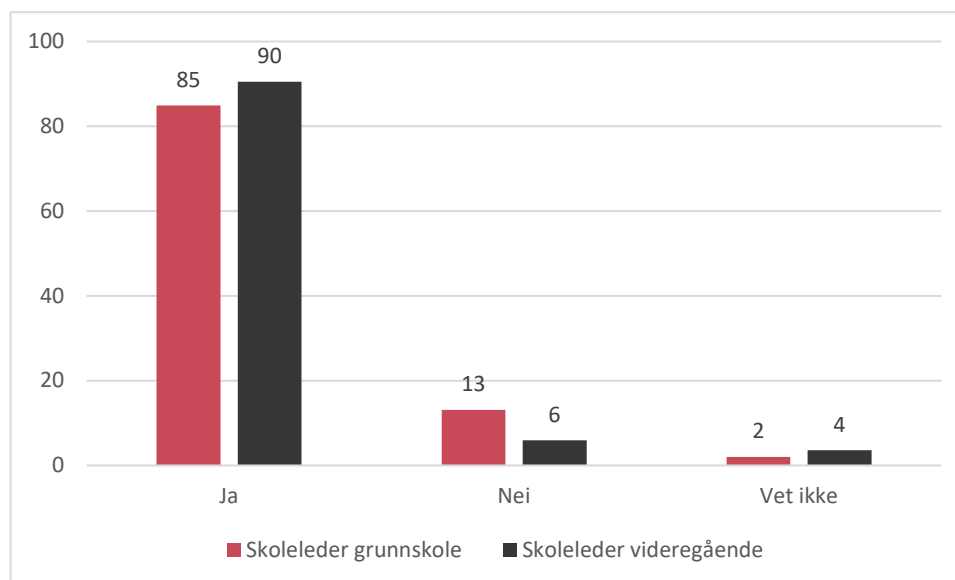
Figur 6.3 viser svarene til skoleleder i videregående opplæring på samme spørsmål som stilt over. Mer enn halvparten oppgir at assistentene i liten eller svært liten grad gjennomfører undervisning eller pedagogisk tilrettelegging, 19 prosent svarer i stor grad, mens 6 prosent svarer i svært stor grad. Når det gjelder sosial tilrettelegging er fordelingen noenlunde lik som i grunnskolen, hvor 85 prosent svarer i stor eller i svært stor grad.

Figur 6.3 'Hvilke oppgaver utfører assistenter?', skoleleder videregående, prosent

6.4 Involvering av elever og foresatte

Det ble stilt spørsmål om skolen har rutiner for å involvere elever og foresatte i både planleggingen og evalueringen av spesialundervisningen.

Figur 6.4 'Har skolen rutiner for å involvere elever og foresatte som mottar spesialundervisning i planleggingen og evalueringen av spesialundervisningen som gis?', skoleledere grunnskole (N=497) og videregående (N=84), prosent

Det er små forskjeller mellom grunnskoler og videregående. De fleste skolelederne i både grunnskolen og videregående svarer at de involverer elever og foresatte når

spesialundervisningen skal planlegges og evalueres. Kun 13 prosent av skolelederne på grunnskolene svarer nei, mens 6 prosent av skolelederne i videregående svarer nei. Noen få respondenter svarer vet ikke.

6.5 Oppsummering

Utdanningsdirektoratet ønsker kunnskap om assistenters rolle og arbeidsoppgaver i spesialpedagogiske tiltak. Spørsmål om assistentbruk ble stilt til skoleledere i grunnskolen og videregående. Oppsummert finner vi følgende:

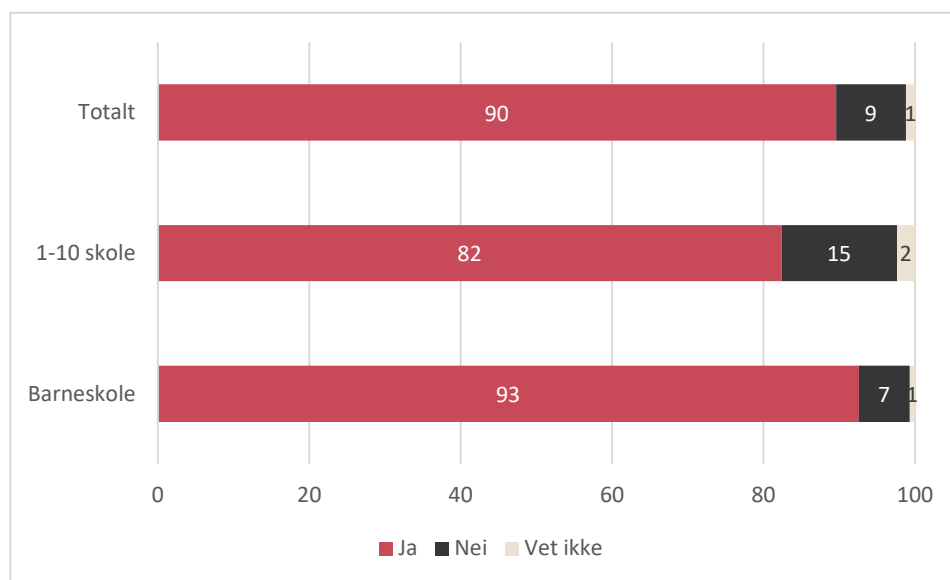
- For elever med vedtak om spesialundervisning, er det flere elever som kun har vedtak om en kombinasjon av fysisk tilrettelegging og personlig assistanse, enn elever med vedtak om kun fysisk tilrettelegging eller kun personlig assistanse
- På de minste skolene er det flere elever med vedtak om kun personlig assistanse enn på de mellomste og største skolene
- På de største skolene er det flere elever med vedtak om en kombinasjon enn på de mellomste og minste
- Spesialundervisning gjennomføres i stor grad av spesialpedagog ansatt på skolen og assistent med relevant formell kompetanse/utdanning/kurs
- Assistentens oppgaver går i større grad ut på å gjennomføre praktiske gjøremål eller sosial tilrettelegging enn undervisning/pedagogisk tilrettelegging
- Assistenter gjennomfører noe mer undervisning/pedagogisk tilrettelegging i grunnskolen enn i videregående
- Skolene involverer stort sett elever og foresatte i både planleggingen og evalueringen av spesialundervisningen som gis

7 Intensiv opplæring

Plikten til å gi intensiv opplæring trådte i kraft høsten 2018, og innebærer at skolene skal sørge for at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt skal få tilbud om intensiv opplæring. I dette kapitlet tar vi for oss spørsmål som skal gi et bedre kunnskapsgrunnlag om hvordan dagens bestemmelse om intensiv opplæring oppleves og fungerer i praksis.

7.1 Nesten samtlige skoler med barnetrinn gir intensiv opplæring

Skoleledere for skoler med barnetrinn ble først spurt om det gis intensiv opplæring ved deres skole. Det viser seg at et svært stort flertall, 90 prosent, av skolene med barnetrinn gir intensiv opplæring. Svært få sier at de ikke vet. Skoleledernes svar fordelt på skoletype vise i figur 7.1.

Figur 7.1 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=422)

Figuren viser at andelen barneskoler som gir intensiv opplæring er klart høyere enn på 1-10. skoler.

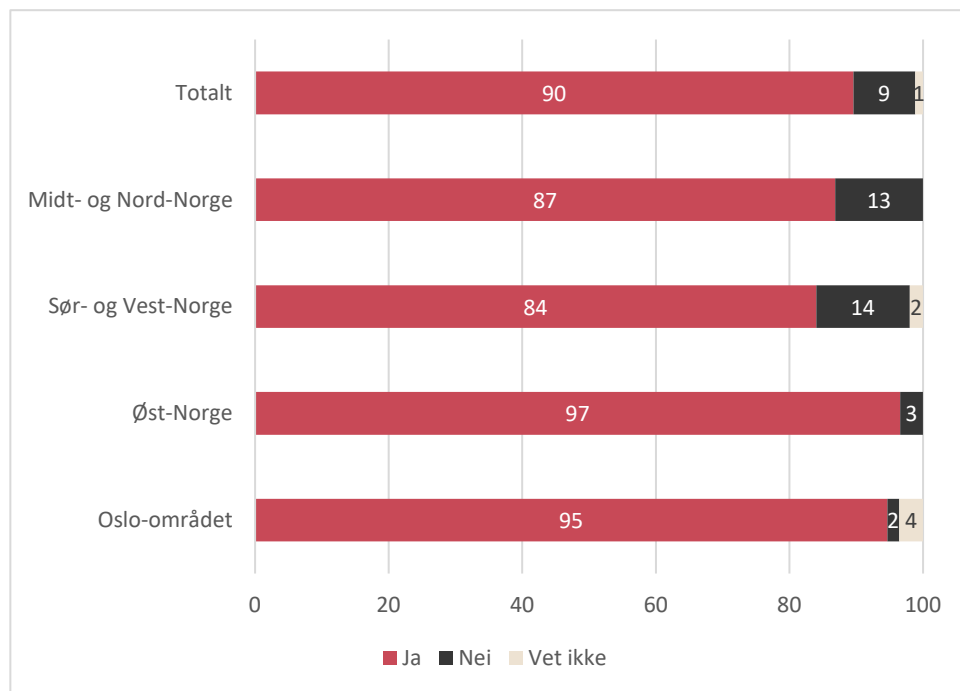
Vi har så sett på om det gis intensiv opplæring i samme grad ved skoler av ulik størrelse, vist i tabell 7.1.

Tabell 7.1 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent

Kategori	Under 100	100-299	Over 300	Totalt
	%	%	%	%
Ja	85	87	96	90
Nei	13	12	3	9
Vet ikke	2	1	1	1
Totalt (N)	114	167	141	422

I tabellen ser vi et tydelig mønster der andelen som gir intensiv opplæring øker med skolens størrelse. Andelen er 85 prosent ved minste og helt oppe i 96 prosent ved de største skolene.

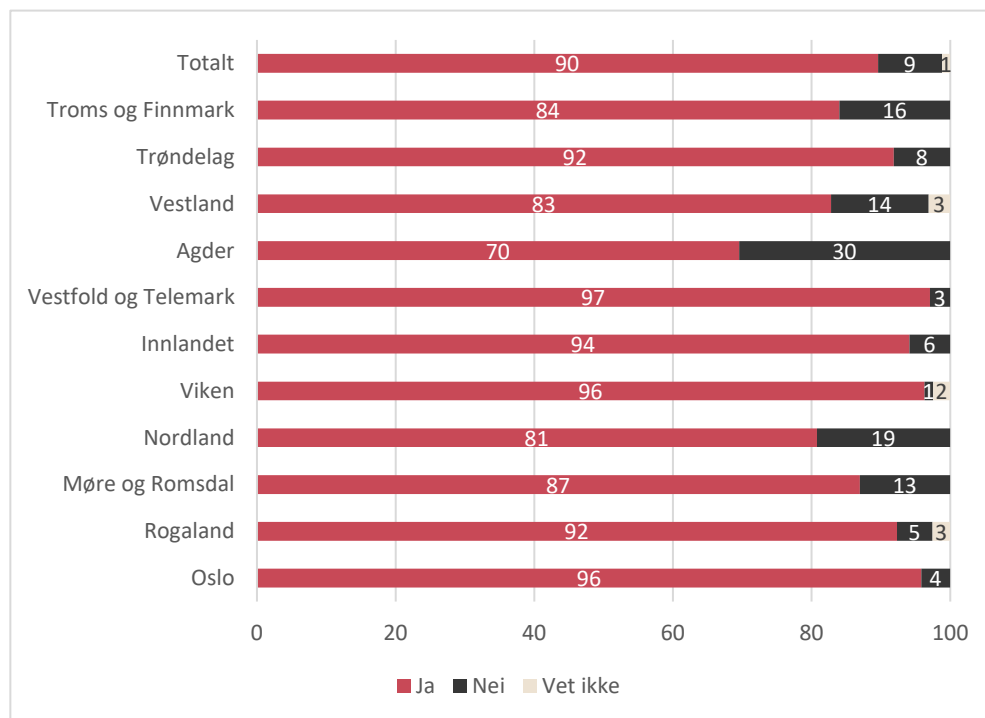
Vi har videre funnet noen geografiske forskjeller i andelen av skolene som gir intensiv opplæring. Figur 7.2 viser svarene fordelt på landsdel.

Figur 7.2 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter landsdel, prosent (N=422)

Andelen skoler som gir intensiv opplæring er lavest i Sør- og Vest-Norge, hvor 84 prosent av skolene gir intensiv opplæring. Intensiv opplæring gis i størst grad i Øst-Norge tett fulgt av skolene i Oslo-området.

Det er imidlertid også noe variasjon innad i landsdelene. Innad i Midt- og Nord-Norge er det en klart større andel skoler som gir intensiv opplæring i Trøndelag. Innad i Sør- og Vest-Norge er det særlig Agder, og til dels Vestland, som gjør at landsdelen har den laveste andelen skoler som gir intensiv opplæring. Den fylkesvise fordelingen vises i figur 7.3.

Figur 7.3 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter fylke, prosent (N=422)

Enkeltfylkene som i størst grad gir intensiv opplæring er Vestfold og Telemark og Oslo på 97 og 96 prosent. Den klar laveste andelen er i Agder, hvor bare 70 prosent av skolene gir intensiv opplæring. Det bør advares om at for en del fylker blir antall respondenter relativt lavt, og figuren bør leses med varsomhet.

Vi har også sett på forskjeller mellom skoler i kommuner av ulik størrelse. Dette vises i tabell 7.2.

Tabell 7.2 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter kommune-størrelse, prosent

Kategori	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
Ja	77	95	90	90
Nei	23	5	9	9
Vet ikke	0	0	2	1
Totalt (N)	39	79	304	422

Tabellen viser at andelen skoler som gir intensiv opplæring er klart lavest i de minste kommunene. Her svarer 77 prosent av skolelederne ja. Her er det ikke noe tydelig mønster, for de mellomstore kommunene har en høyere andel skoler som gir intensiv opplæring enn de største kommunene.

7.2 Det er vanligere å gi intensiv opplæring på 2.- og 3. trinn enn på 1.- og 4. trinn

Skolelederne som svarte at skolen gir intensiv opplæring ble videre spurt om hvilke trinn de gir intensiv opplæring. Det var her mulig å velge flere trinn. Generelt går det et hovedskille mellom 2.- og 3. trinn på den ene siden, hvor rundt 90 prosent av skolene gir intensiv opplæring, og 1. og 4. trinn på den andre, hvor rundt 80 prosent av skolene gir intensiv opplæring. Kun 31 prosent gir intensiv opplæring på andre trinn.

På dette spørsmålet ser vi noen forskjeller mellom skoler av ulik størrelse, vist i tabell 7.3.

Tabell 7.3 'På hvilke trinn gis det intensiv opplæring ved skolen? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent

Kategori	Under 100	100-299	Over 300	Totalt
	%	%	%	%
1.trinn	72	81	89	81
2. trinn	83	93	97	92
3. trinn	84	89	93	89
4. trinn	72	78	82	78
Andre trinn	33	26	33	31
Totalt (N)	96	146	135	377

I figuren kan vi se at på samtlige trinn blir intensiv opplæring i større grad gitt på større skoler. Unntaket er på andre trinn, som i minst grad gis på mellomstore skoler.

Vi har videre sett på om det er noen geografisk variasjon i hvilke trinn skolene tilbyr intensiv opplæring. Tabell 7.4 viser svarene fordelt på kommunestørrelse.

Tabell 7.4 'På hvilke trinn gis det intensiv opplæring ved skolen? Flere kryss mulig.', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent

Kategori	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
1.trinn	72	73	85	81
2. trinn	83	88	94	92
3. trinn	86	91	89	89
4. trinn	62	73	81	78
Andre trinn	31	28	31	31
Totalt (N)	29	75	273	377

I tabellen ser vi at andelen skoler som gir intensiv opplæring øker med kommunestørrelse for alle trinn, med unntak av 3. trinn hvor andelen er litt høyere i mellomstore kommuner. For andre trinn er andelen lavest blant skolene i de mellomstore kommunene.

Vi kan se et liknende mønster for skoler i kommuner med ulik sentralitet i tabell 7.5.

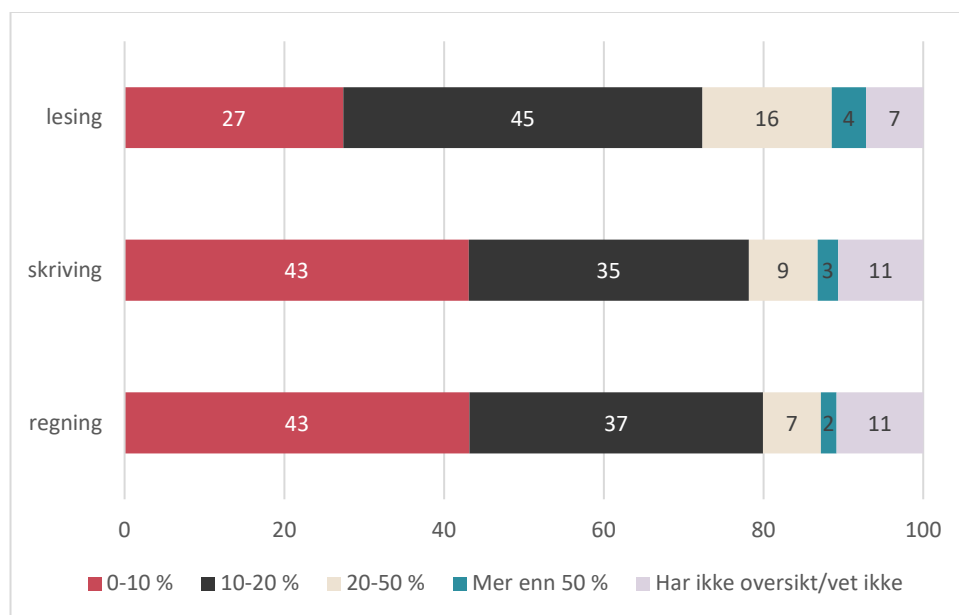
Tabell 7.5 'På hvilke trinn gis det intensiv opplæring ved skolen? Flere kryss mulig.', skoleledere etter sentralitet, prosent

Kategori	Mest sentrale kommuner	Mellomsentrale kommuner	Minst sentrale kommuner	Totalt
	%	%	%	%
1.trinn	88	82	73	81
2. trinn	94	94	86	92
3. trinn	89	89	90	89
4. trinn	84	76	74	78
Andre trinn	31	32	28	31
Totalt (N)	106	170	101	377

For 3. trinn er det nesten ikke forskjeller mellom skoler i kommuner med ulik sentralitet. For de andre trinnene ser andelen skoler som tilbyr intensiv opplæring ut til å øke med sentralitet. Tydeligst er dette for 1.- og 4. trinn.

7.3 Flest elever får intensiv opplæring i lesing

Skolelederne på skoler som gir intensiv opplæring fikk så spørsmål om hvor stor andel av elevene ved skolen som i løpet av det siste skoleåret har fått intensiv opplæring i lesing, skriving og regning. Svarfordelingen vises i figur 7.4.

Figur 7.4 'Hvor stor andel av elevene ved skolen har i løpet av det siste skoleåret fått intensiv opplæring i...', prosent (N=348-376)

Figuren viser at flest elever får intensiv opplæring i lesing, mens svarfordelingen er ganske lik på skriving og regning. I Lesing svarer over 60 prosent av skolene at mer enn 10 prosent av elevene har fått intensiv opplæring, mens 47 og 46 prosent svarer det samme om skriving og regning. 16 prosent av skolene gir intensiv opplæring i lesing til 20-50 prosent av elevene, og 4 prosent gir til mer enn 50 prosent. De samme andelen er 9 og 3 for skriving og 7 og 2 for regning. For disse spørsmålene finner vi ingen betydelig variasjon på noen av bakgrunnskjennetegnene.

7.4 Halvparten av skolene har fått veiledning fra PPT

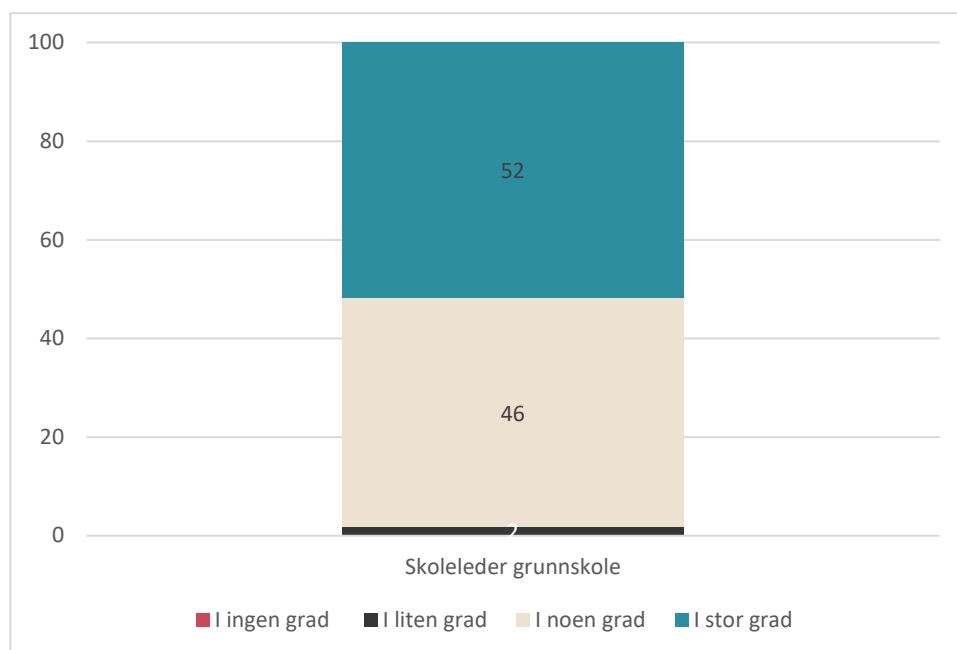
Det neste spørsmålet skolelederne på skoler som gir intensiv opplæring fikk, var om skolen har mottatt veiledning fra PPT i arbeidet med intensiv opplæring. Litt over halvparten av skolene har mottatt dette. Her finner vi bare betydelig variasjon mellom skoler i kommuner av ulik sentralitet, vist i tabell 7.6. Skolene i de mest sentrale kommunene har i minst grad har mottatt veiledning fra PPT. Flest skoler har fått veiledning i mellomsentrale kommuner.

Tabell 7.6 'Har skolen mottatt veiledning fra PPT i arbeidet med intensiv opplæring?', skoleledere etter sentralitet, prosent

Kategori	Mest sentrale kommuner	Mellomsentrale kommuner	Minst sentrale kommuner	Totalt
	%	%	%	%
Ja	43	62	56	55
Nei	53	35	36	40
Vet ikke	4	2	8	4
Totalt (N)	106	170	101	377

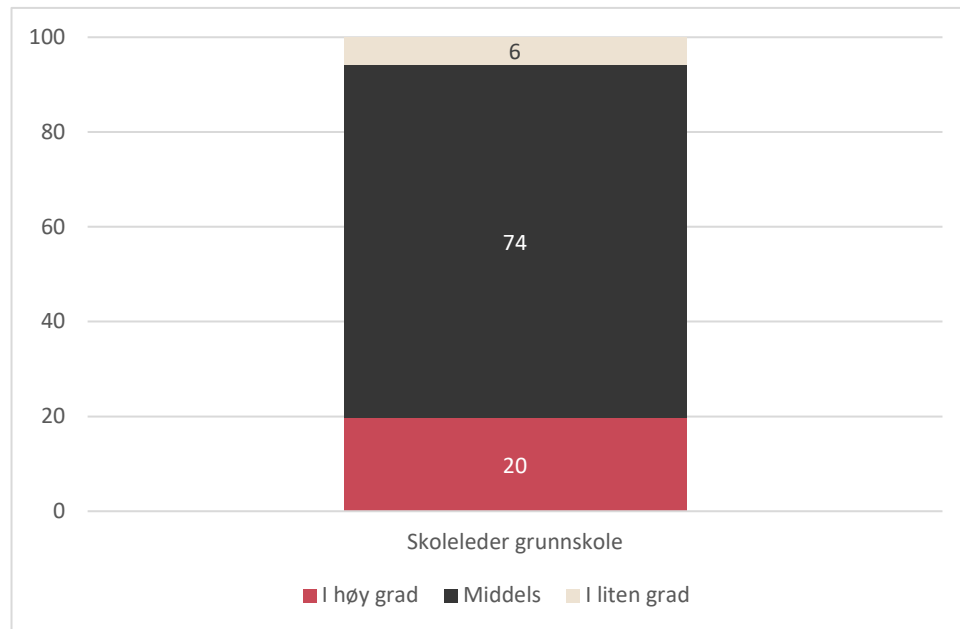
7.5 Mer enn halvparten av skolene har i stor grad tilgang til nok relevant kompetanse

Dernest fikk skolelederne på skoler som gir intensiv opplæring spørsmål om skolen har tilgang til nok relevant kompetanse når slik opplæring skal gis, for eksempel innen grunnleggende leseopplæring. Her svarer litt mer enn halvparten av skolene at de i stor grad har tilgang til nok relevant kompetanse, mens 46 prosent svarer i noen grad. Svarfordelingen vises i figur 7.5. På dette spørsmålet finner vi ingen betydelige forskjeller mellom ulike skoler, eller geografisk variasjon.

Figur 7.5 'I hvilken grad vurderer du at skolen har tilgang til nok relevant kompetanse når slik opplæring skal gis, f. eks, innen grunnleggende leseopplæring?', prosent (N=378)

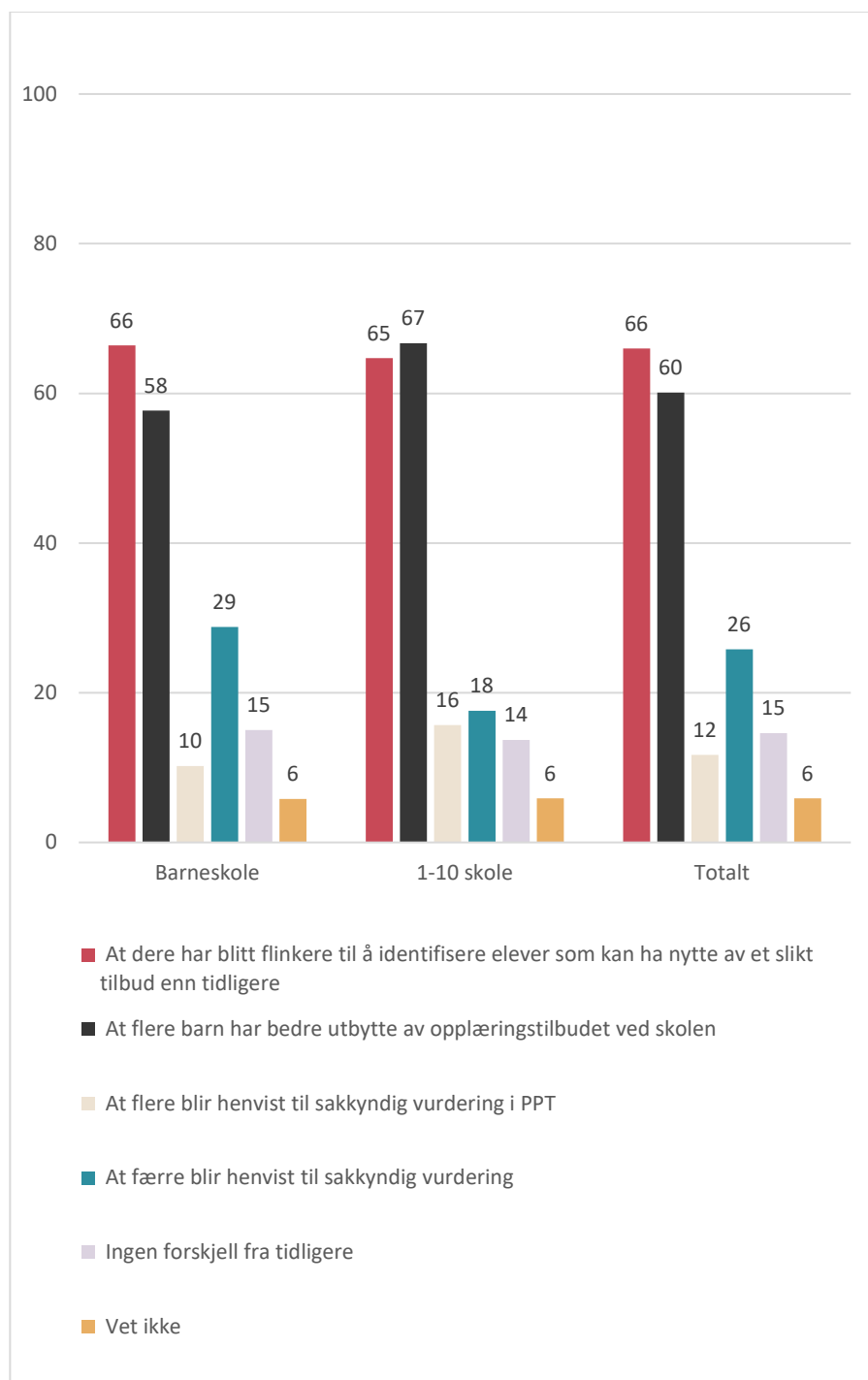
De samme skolelederne fikk så spørsmål om i hvilken grad intensiv opplæring gjør at elevene tar igjen tapt progresjon. Tre fjerdedeler svarer at dette skjer i middels grad. Bare 6 prosent av skolelederne vurderer at elevene som mottar intensiv opplæring i liten grad tar igjen tapt progresjon. Svarfordelingen vises i figur 7.6.

Figur 7.6 'I hvilken grad vurderer skolen at intensiv opplæring gjør at elevene som får slik opplæring tar igjen tapt progresjon?', prosent (N=376)

7.6 Følger av plikten

Skolelederne som gir intensiv opplæring, ble deretter bedt om å vurdere hvilke følger plikten til å gi intensiv opplæring har fått. Her var det mulig å velge flere svarkategorier. Flest skoler, mer enn 60 prosent, opplever at de har blitt flinkere til å identifisere elever som kan ha nytte av et slikt tilbud og at flere barn har bedre utbytte av opplæringstilbudet ved skolen. Færrest mener at en følge har vært at flere blir henvist til sakkyndig vurdering av PPT, mens 26 prosent mener en følge har vært at færre henvises til sakkyndig vurdering. Bare 15 prosent mener at det ikke er noen forskjell fra tidligere. Svarene fordelt på skoletype vises i figur 7.7.

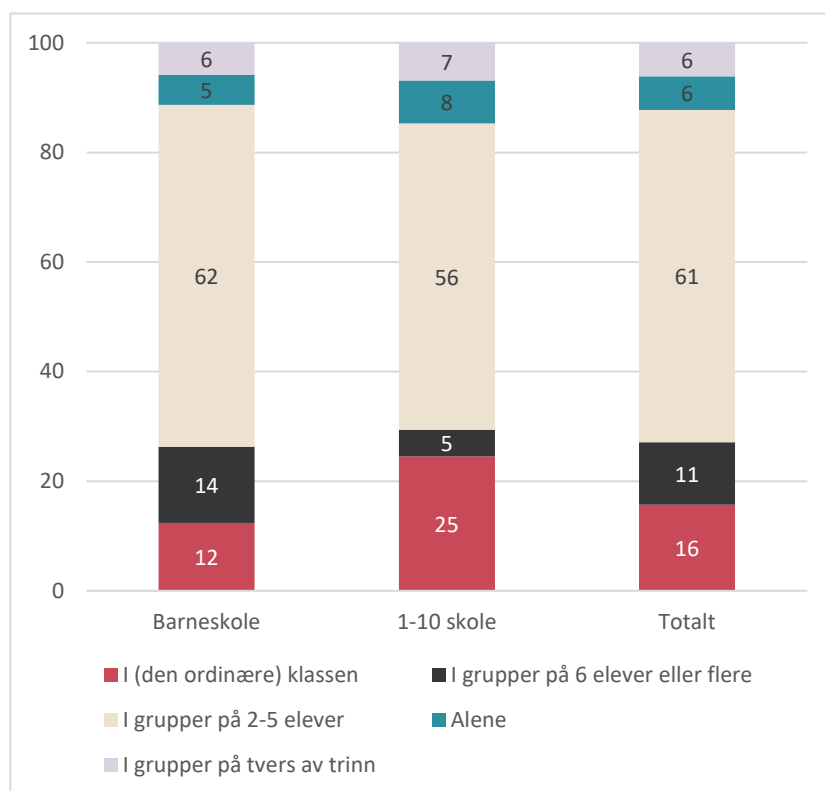
Figur 7.7 'Opplever du at plikten til å gi intensiv opplæring (som trådte i kraft i 2018) har ført til følgende? Flere kryss mulig.', prosent (N=376)

Figuren viser at forskjellene mellom barneskolen og 1-10 skoler er relativt små. Vi kan se at en litt større andel på 1-10 skoler opplever at flere barn har bedre utbytte av opplæringstilbudet, og at en større andel på barneskoler opplever at færre blir henvist til sakkyndig vurdering.

At det kun er variasjon på enkelte av svarkategoriene går igjen på alle bakgrunnsvariablene. Enkeltresultater vil derfor bli trukket frem istedenfor å presentere tabeller og figurer: De minste skolene mener i mindre grad at de har blitt flinkere til å identifisere de som kan ha nytte av et slikt tilbud ;en klart høyere andel skoler i Oslo-området, og en klart lavere andel skoler i Øst-Norge, opplever at flere barn har bedre utbytte av opplæringstilbudet ved skolen; skoler i de mindre kommunene svarer i høyere grad at er ingen forskjell fra tidligere; og til slutt svarer en klart lavere andel skoler i de mest sentrale kommunen at de har blitt flinkere til å identifisere de som kan ha nytte av et slikt tilbud.

7.7 Den intensive opplæringen ble hovedsakelig organisert i grupper på 2-5 elever

Skolelederne som gir intensive opplæring ble også spurt om hvordan den hovedsakelig ble organisert. Over 60 prosent organiserte den intensive opplæringen hovedsakelig i grupper på 2-5 elever. Slik opplæring blir i minst grad gitt til en elev alene eller til elever i grupper på tvers av trinn. I figur 7.8 ser vi svarene fordelt på barneskoler og 1-10 skoler.

Figur 7.8 'Hvordan ble den intensive opplæringen hovedsakelig organisert?', prosent (N=376)

Fra figuren kan vi se noen små forskjeller mellom barneskolene og 1-10 skolene. På barneskolene er det noe mer vanlig å hovedsakelig organisere undervisningen i grupper på 2-5 elever og i grupper på 6 eller flere enn det er på 1-10 skoler. På 1-10 skoler er det klart vanligere å organisere intensiv opplæring i den ordinære klassen enn det er på barneskolene. Vi kan også se noen forskjeller mellom skoler av ulik størrelse i tabell 7.7.

Tabell 7.7 'Hvordan ble den intensive opplæringen hovedsakelig organisert?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent

Kategori	Under 100	100-299	Over 300	Totalt
	%	%	%	%
I (den ordinære) klassen	22	17	10	16
I grupper på 6 elever eller flere	2	10	20	11
I grupper på 2-5 elever	53	63	64	61
Alene	13	7	1	6
I grupper på tvers av trinn	10	4	5	6
Totalt (N)	96	145	135	376

Tabellen viser at det er en del forskjeller mellom skoler av ulik størrelse. De minste skolene har for eksempel nesten ikke organisert intensiv opplæring i grupper på 6 elever eller mer, mens det er noe mer vanlig i de mellomstore, og mye vanligere blant de største. Det motsatte mønsteret finner vi for å gi intensiv opplæring til elevene alene, som nesten ikke skjer på de største skolene. Ellers, sammenliknet med mellomstore og store skoler, er det mindre vanlig på de minste skolene å organisere intensiv opplæring i grupper på 2-5 elever, og mer vanlig i grupper på trinn av tvers. Det er minst vanlig å organisere intensiv opplæring i den ordinære klassen blant de største skolene.

Videre finner vi omtrent akkurat de samme forskjellene, som mellom de minste skolene og største skolene, mellom skoler i de minste og største kommune (vist i tabell 7.8) og mellom skoler i de mest og minst sentrale kommunene (vist i tabell 7.9). Dette forklares med de minste grunnskolene ligger i kommuner med lavest innbyggertall og lavest sentralitet.

Tabell 7.8 'Hvordan ble den intensive opplæringen hovedsakelig organisert?', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent

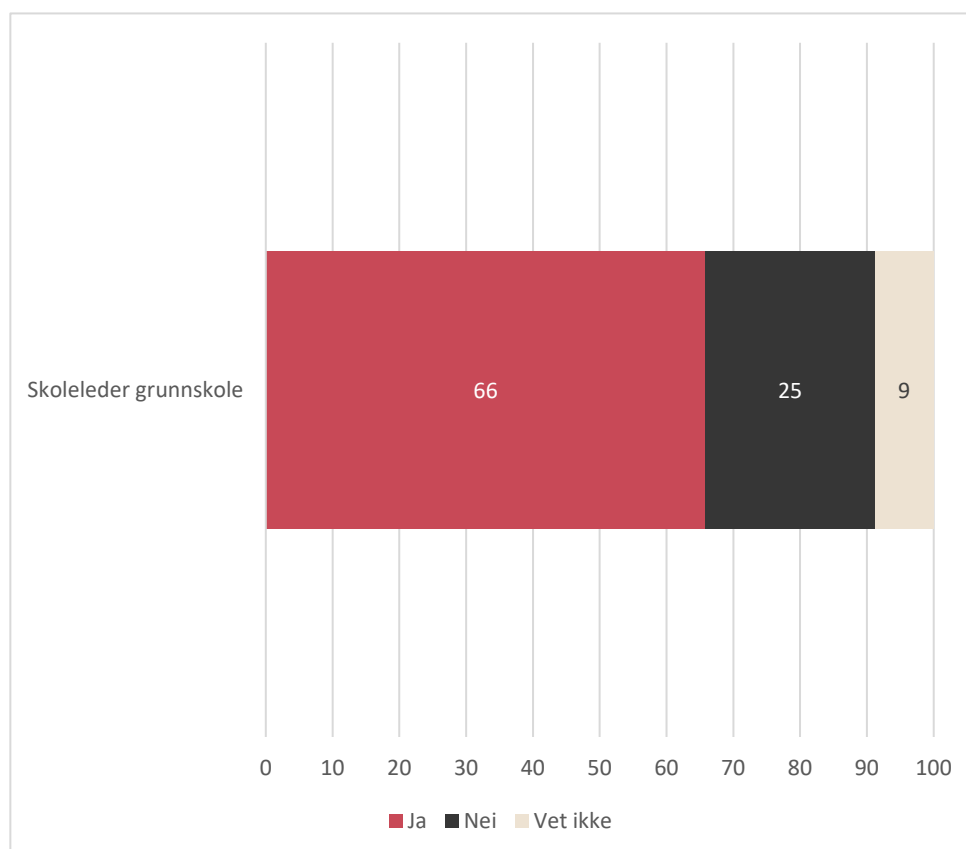
Kategori	Under 3000	3000 til 9999	10.000 og mer	Totalt
	%	%	%	%
I (den ordinære) klassen	24	17	14	16
I grupper på 6 elever eller flere	0	7	14	11
I grupper på 2-5 elever	52	60	62	61
Alene	14	12	4	6
I grupper på tvers av trinn	10	4	6	6
Totalt (N)	29	75	272	376

Tabell 7.9 'Hvordan ble den intensive opplæringen hovedsakelig organisert?', skoleledere etter sentralitet, prosent

Kategori	Mest sentrale kommuner	Mellomsentrale kommuner	Minst sentrale kommuner	Totalt
	%	%	%	%
I (den ordinære) klassen	11	13	25	16
I grupper på 6 elever eller flere	16	13	4	11
I grupper på 2-5 elever	64	65	50	61
Alene	3	5	11	6
I grupper på tvers av trinn	6	4	10	6
Totalt (N)	96	145	135	376

7.8 Ganske stort behov for mer veiledning eller forskningsbasert kunnskap

Helt til slutt ble skolelederne spurt om de vurderer at de har behov for mer veiledning eller forskningsbasert kunnskap om hvordan plikten til intensiv opplæring bør eller kan følges opp. To tredjedeler av skolelederne mener de har behov for dette. Det er ingen betydelige geografiske forskjeller, eller variasjon mellom skoler av ulik type eller størrelse, for i hvilken grad de vurderer at det er behov for veiledning eller forskningsbasert kunnskap. Svarfordelingen vises i figur 7.9.

Figur 7.9 'Vurderer du at dere har behov for mer veiledning eller forskningsbasert kunnskap om hvordan plikten til intensiv opplæring bør eller kan følges opp?', prosent (N=375)

7.9 Oppsummering

Etter at plikten om å gi intensiv opplæring trådte i kraft ble det nødvendig å få et bedre kunnskapsgrunnlag. Dette kapittelet har tatt for seg hvordan bestemmelsene om intensiv opplæring oppleves å fungere i praksis. Oppsummert finner vi følgende.

- 90 prosent av skolene med barnetrinn gir intensiv opplæring. Andelen er litt høyere på barneskoler enn 1-10 skoler, og høyere på større enn mindre skoler.
- Intensiv opplæring gis i størst grad på Østlandet og i minst grad i Agder og Vestland. En større andel skoler gir intensiv opplæring i store enn i små kommuner.
- En større andel skoler gir intensiv opplæring på 2.- og 3. trinn enn på 1.- og 4. trinn.
- En høyere andel blant de større skolene gir intensiv opplæring på alle de overnevnte trinn.
- En større andel av elevene får intensiv opplæring i lesing enn i skriving og regning. I lesing har mer enn 60 prosent av skolene gitt intensiv opplæring til 10 prosent av elevene eller mer, det samme gjelder for 47 og 46 prosent av skolene i skriving og regning.
- Halvparten av skolene har fått veiledning fra PPT i arbeidet med intensiv opplæring. Dette gjelder flest skoler i mellomsentrale kommuner, og færrest i de mest sentrale kommunene.
- Nesten samtlige skoleledere har i noen eller stor grad tilgang til nok relevant kompetanse til å gi intensiv opplæring. Flere svarer i stor grad enn i noen grad.
- De aller fleste skoleledere mener at intensiv opplæring i middels grad gjør at elevene tar igjen tapt progresjon.
- Flest skoleledere, rundt 60 prosent, opplever at plikten til å gi intensiv opplæring har ført til at de har blitt flinkere til å identifisere elever som kan ha nytte av intensiv opplæring, og at flere barn har utbytte av opplæringstilbudet ved skolen. 26 prosent mener at færre blir henvist til sakkyndig vurdering. 12 prosent mener at flere blir henvist til sakkyndig vurdering i PPT og 15 prosent mener at plikten ikke har medført noen endring.
- Den intensive opplæringen blir hovedsakelig organisert i grupper på 2-5 elever.
- To tredjedeler av skolelederne mener det er behov for mer veiledning eller forskningsbasert kunnskap om hvordan plikten til intensiv opplæring kan eller bør følges opp.

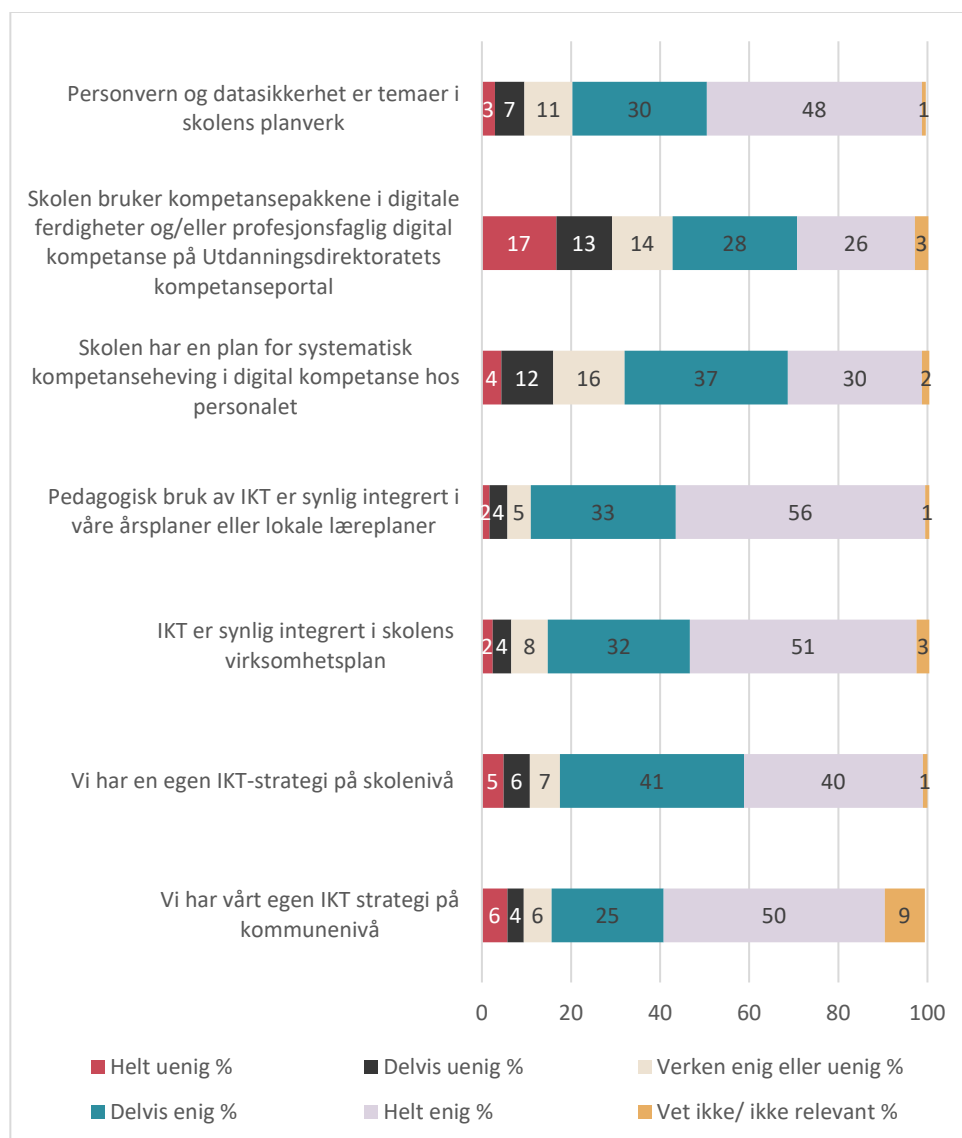
8 Digitalisering i skolen

Digitaliseringsstrategien for grunnopplæringen 2017-2021 inneholder en lang rekke tiltak knyttet til elevenes læring, skolens innhold, kompetanseheving og infrastruktur. Samtidig har stengte skoler og opplæring hjemme i 2020 bidratt til at digitalisering i større grad kan oppfattes som en del av skolens kritiske infrastruktur. Både skoleledere i grunnskolen og på videregående, og skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner, fikk spørsmål om digitalisering i skolen.

8.1 Skolens planer knyttet til IKT

Skoleledere i grunnskolen og videregående ble spurt om hvor enige eller uenige de var i ulike påstander om skolens planer knyttet til IKT. Forskjellene mellom skoleledere i grunnskolen og videregående skole var veldig små for de fleste påstandene. Derfor har vi valgt å presentere resultatene kun for skoleledere totalt (figur 8.1 på neste side).

75 prosent eller mer av skolelederne oppgir at de er helt eller delvis enig i påstandene om skolenes planer knyttet til IKT, med to unntak: kun 54 prosent av skoleledere er helt eller delvis enige i at skolen bruker kompetansepakkene i digitale ferdigheter og/eller profesjonsfaglig digital kompetanse som finnes i Utdanningsdirektoratets kompetanseportal. En litt høyere andel, det vil si 67 prosent av skoleledere, er derimot helt eller delvis enige i at skolen har en systematisk plan for kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet.

Figur 8.1 'Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om skolens planer knyttet til IKT?', skoleledere, prosent (N=576)

Skoleledere har fått de samme spørsmålene tidligere i år. Tabell 8.1 viser svarfordelingene for høsten og våren 2020. Forskjellene i svarfordelingen skyldes ikke nødvendigvis endring over tid, men de kan skyldes forskjell i utvalg og ulike utvalgsstørrelse.

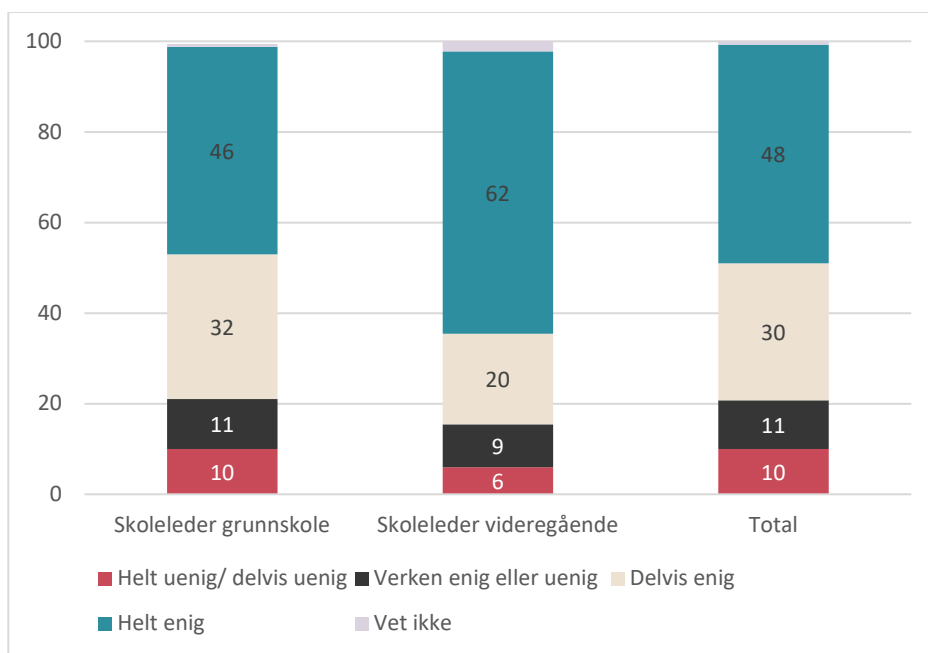
Tabell 8.1 'Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om skolens planer knyttet til IKT?' skoleledere, prosent (N=576), sammenlignet med tall fra våren 2020 (i parentes)

	Helt uenig/ delvis uenig % (% våren 2020)	Verken enig eller uenig % (% våren 2020)	Delvis enig/ helt enig % (% våren 2020)	Vet ikke/ ikke re- levant % (% våren 2020)
Vi har vår egen IKT strategi på kommunenivå	10 (8)	6 (7)	75 (74)	9 (7)
Vi har en egen IKT-strategi på skolenivå	11 (8)	7 (16)	81 (73)	1 (3)
IKT er synlig integrert i skolens virksomhetsplan	6 (6)	8 (17)	83 (75)	3 (1)
Pedagogisk bruk av IKT er synlig integrert i våre årsplaner eller lokale læreplaner	6 (6)	5 (13)	89 (81)	1 (0)
Skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet	16 (14)	16 (22)	67 (61)	2 (0)
Skolen bruker kompetansepakkene i digitale ferdigheter og/eller profesjonsfaglig digital kompetanse på Utdanningsdirektoratets kompetanseportal	30 (31)	14 (25)	54 (41)	3 (3)
Personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk	10 (10)	11 (20)	78 (69)	1 (1)

Resultatene viser noen høyere andeler for skoleledere som oppgir at de er enige i påstander knyttet til skolens planer om IKT om høsten enn om våren.

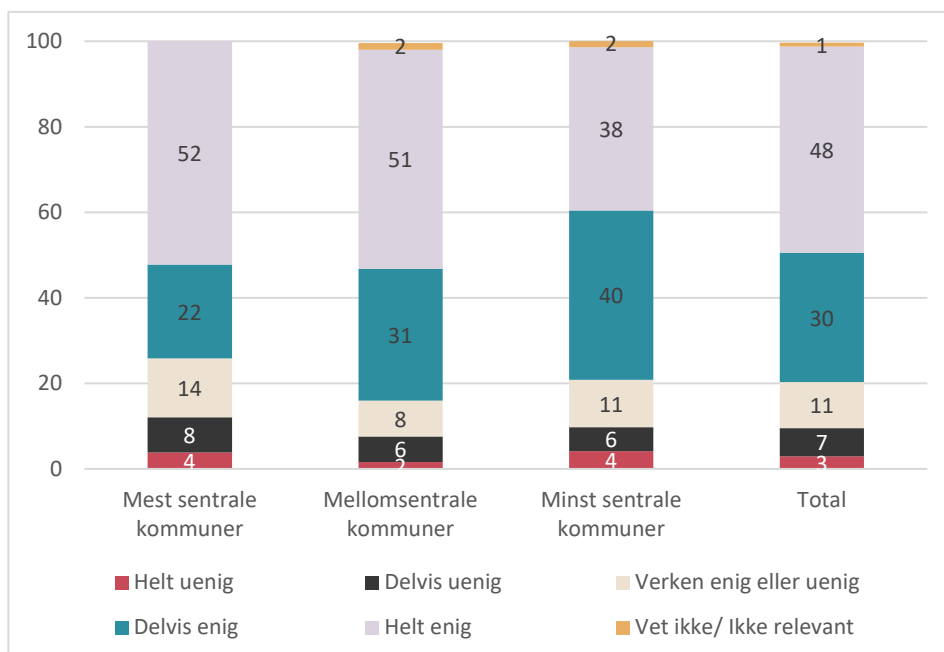
I tillegg har vi gjort analyser for utvalgte påstander på ulike variabler (f.eks. skoletype) for høsten 2020.

Respondentene ble bedt om å ta stilling til følgende påstand «Personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk», vist i figur 8.2.

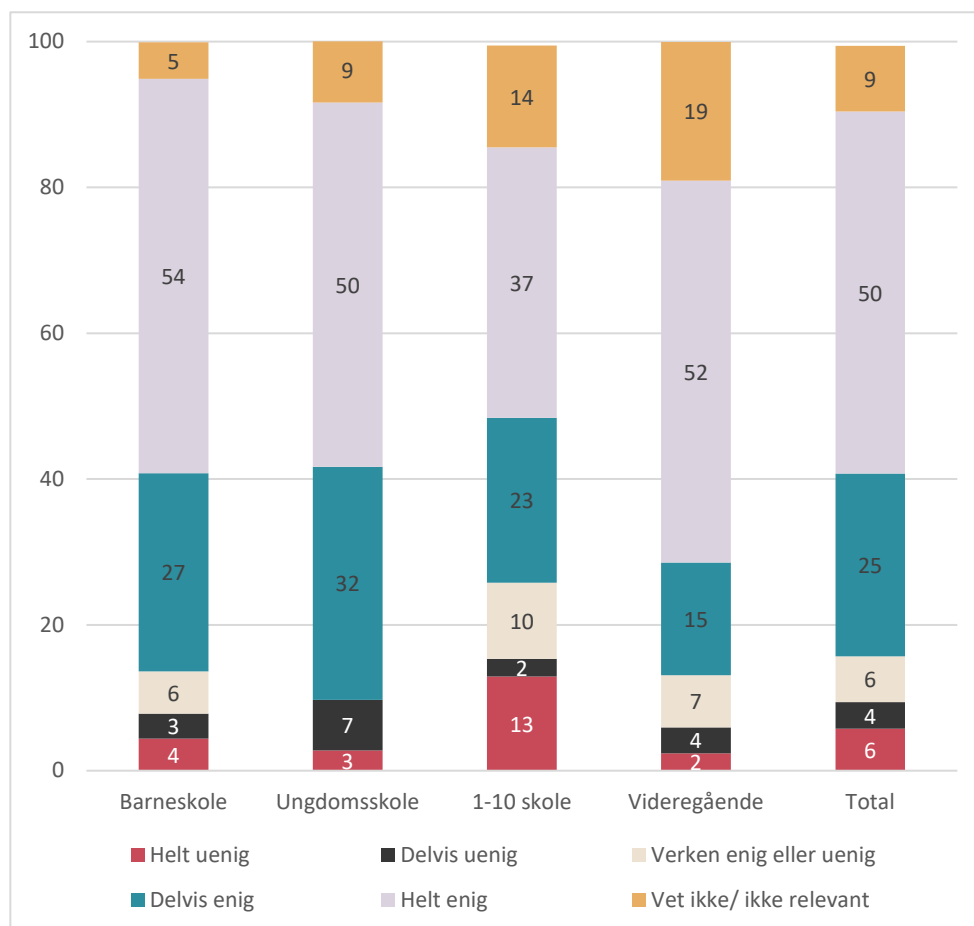
Figur 8.2 'Personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=576)

62 prosent av skoleledere i videregående skole oppgir at de er helt enige i at personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk. Tilsvarende andel for skoleledere i grunnskolen er 46 prosent. Figur 8.3 viser samme spørsmål fordelt på kommuners sentralitet og skoleledere totalt.

Figur 8.3 'Personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk?', skoleledere etter sentralitet, prosent (N=575)

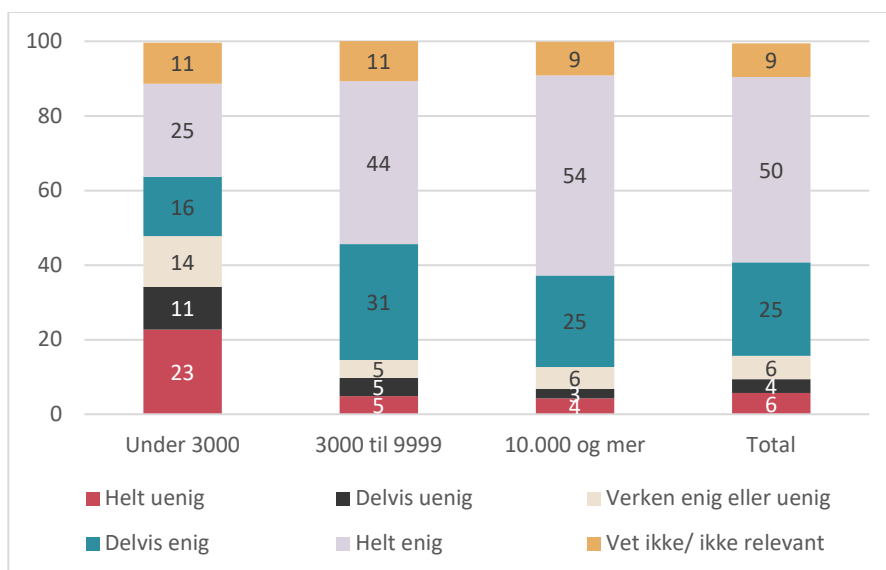
Skoleledere i grunnskole og i videregående skoler i sentrale og mellomsentrale kommuner gir en sterkere tilslutning til at personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk (over 50 prosent er helt enig) enn i skoleledere i de minst sentrale kommunene, hvor 38 prosent er helt enig. Vi fan ingen betydelige forskjeller mellom skoler av ulik størrelse. Figur 8.4 viser svarene til skoleledere fordelt på skoletype.

Figur 8.4 'Vi har en egen IKT-strategi på kommunenivå', skoleledere etter skoletype, prosent (N=575)

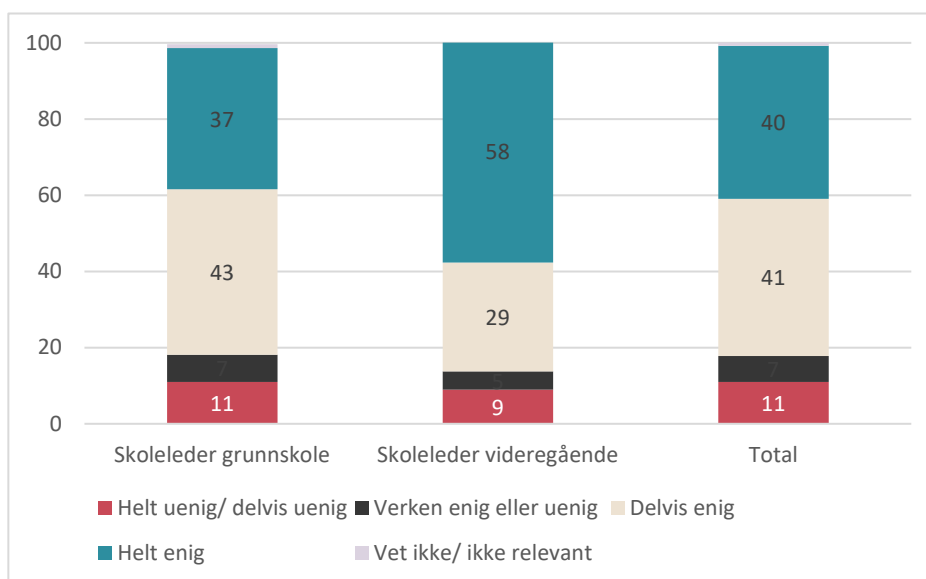
Det er 54 prosent av skoleledere ved barneskole som er helt enige i at de har en egen IKT-strategi. Dette er en betydelig høyere andel enn for skoleledere ved 1-10 skoler, hvor 37 prosent av skoleledere er helt enige. Det er også betydelige forskjeller hvis man kun ser på skoleledere i grunnskolen og i videregående skoler, der 49 prosent er helt enige, mot 52 prosent på videregående.

Figur 8.5 viser tilsvarende forskjeller for skoleledere etter kommunestørrelse. Blant skoleledere i de største kommunene rapporterer halvparten at de er helt enige i at de har en egen IKT-strategi på kommunenivå, mens kun 25 prosent av skoleledere i de minste kommunene (under 3000) oppgir dette.

Figur 8.5 'Vi har en egen IKT-strategi på kommunenivå', skoleledere etter kommune-størrelse, prosent (N=575)

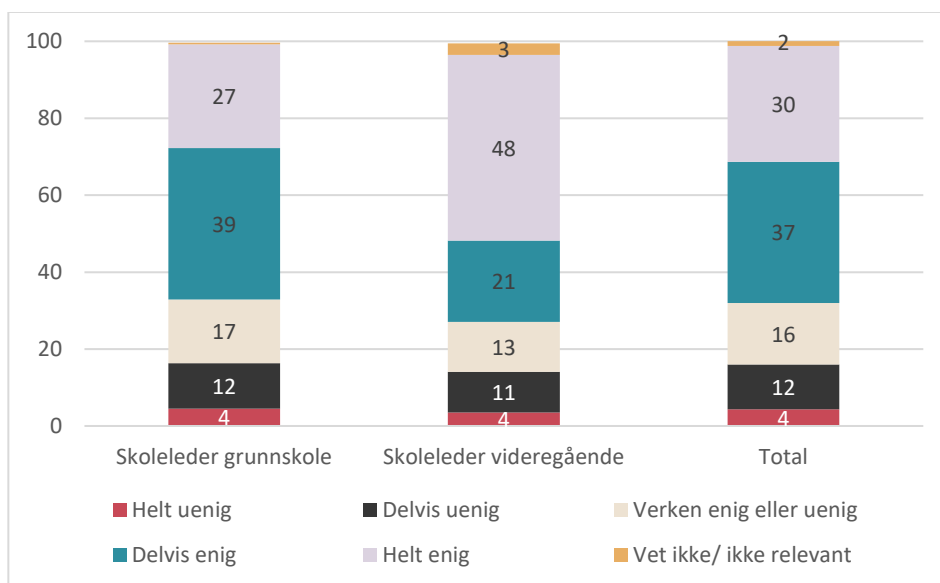
Figur 8.6 viser skolens vurdering av å ha en egen IKT-strategi på skolenivå for skoleledere i grunnskolen og skoleledere i videregående skole.

Figur 8.6 'Vi har en egen IKT-strategi på skolenivå', skoleledere etter skoletype, prosent (N=575)

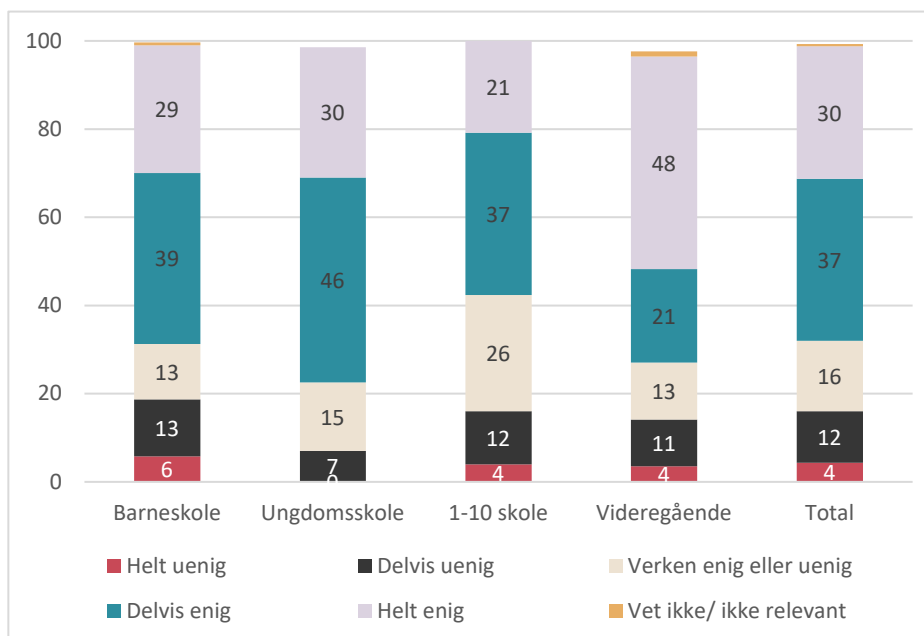
Mer enn halvparten av skoleledere i videregående skole er helt enige i at de har en egen IKT-strategi på skolenivå (58 prosent) mot 37 prosent av skoleledere i grunnskolen.

Figur 8.7 viser skolens vurdering av å ha en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet for skoleledere i grunnskolen og skoleledere i videregående skole.

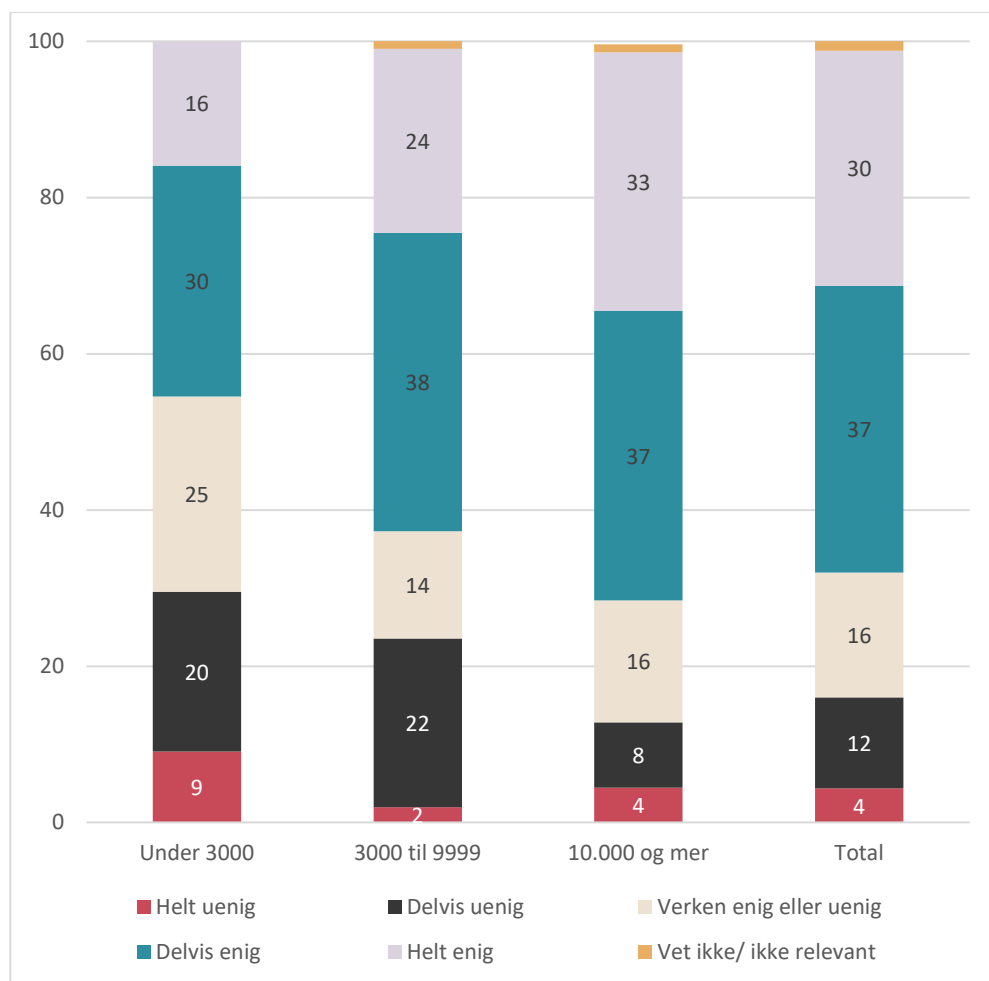
Figur 8.7 'Skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet', skoleledere etter skoletype, prosent (N=575)

Nesten halvparten av skoleledere i videregående skole (48 prosent) er helt enige i påstanden at skolen har en plan for systematisk kompetanseheving av digital kompetanse hos personalet, mens denne andelen ligger under gjennomsnitt for alle skoleledere (30 prosent), på 27 prosent, blant skoleledere i grunnskolen. Andelen er enda lavere for 1-10 skoler som vises i figur 8.8..

Figur 8.8 'Skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet', skoleledere etter skoletype 4-delt, prosent (N=575)

Figur 8.9 viser tilsvarende andeler for skoleledere etter kommunestørrelse.

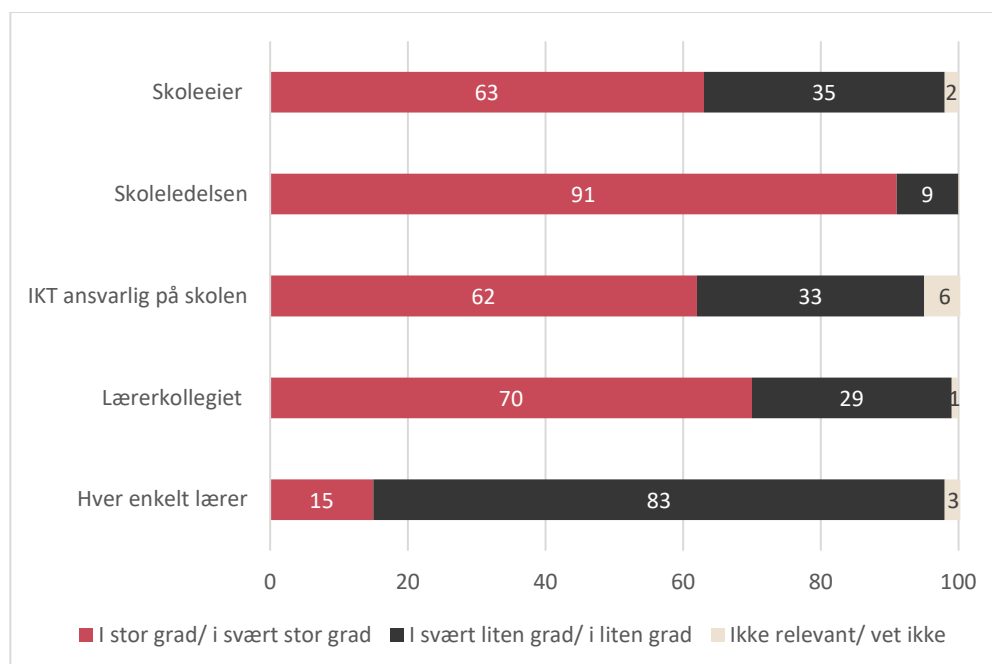

Figur 8.9 'Skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent (N=575)

Skoleledere i de største kommunene oppgir i noen høyere grad at de er helt enige (33 prosent) eller delvis enige (37 prosent) i at skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse for personalet.

8.2 Innkjøp av og eierskap til digitale ressurser og læremidler

Skoleledere i grunnskole og videregående skole ble spurt om i hvilken grad ulike grupper av personalet tar beslutninger om innkjøp av digitale ressurser og læremidler. Figur 8.10 viser svarfordelingen for skoleledere.

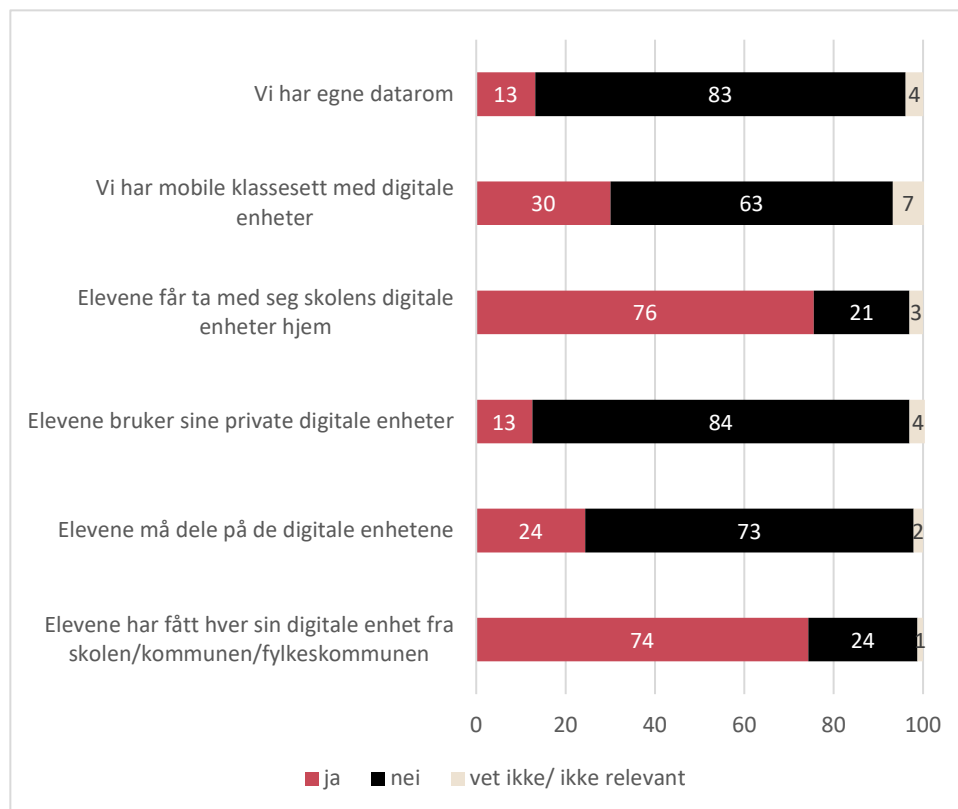
Figur 8.10 'I hvilken grad beslutter følgende deler av personalet hva som skal kjøpes inn av digitale ressurser og digitale læremidler', skoleledere, prosent (N=572)

Det er i hovedsak skoleledelsen som tar beslutning over innkjøp av digitale ressurser. 91 prosent av skoleledere rapporterer at skoleledelsen i stor grad eller svært stor grad beslutter hva som skal kjøpes inn av digitale ressurser og læremidler. Samtidig rapporterer 70 prosent av informantene at beslutninger i stor eller svært stor grad tas av lærerkollegiet. Denne andelen har økt med rundt 30 prosentpoeng fordi respondentene ikke lenger har anledning til å benytte kategorien «i noen grad». Samtidig betyr dette at lærerkollegiet i noen grad/ i stor grad påvirker slike beslutninger, de tas ikke av skoleledelsen alene. I slike investeringsbeslutninger vil skoleledelsen konferere med lærerkollegiet (mange steder).

Tabell 8.2 'I hvilken grad beslutter følgende deler av personalet hva som skal kjøpes inn av digitale ressurser og digitale læremidler', skoleledere, prosent, sammenlignet med tall fra våren 2020 (i parentes)

	I stor grad/ i svært stor grad % (våren 2020)	I svært liten grad/ i liten grad % (våren 2020)	Ikke relevant/ vet ikke % (våren 2020)	I noen grad % (kun våren 2020)
Skoleeier	63 (61)	35 (15)	2 (2)	(23)
Skoleledelsen	91 (81)	9 (3)	-	(16)
IKT-ansvarlig på skolen	62 (51)	33 (18)	6 (3)	(28)
Lærerkollegiet	70 (39)	29 (17)	1	(43)
Hver enkelt lærer	15 (9)	83 (56)	3 (1)	(33)

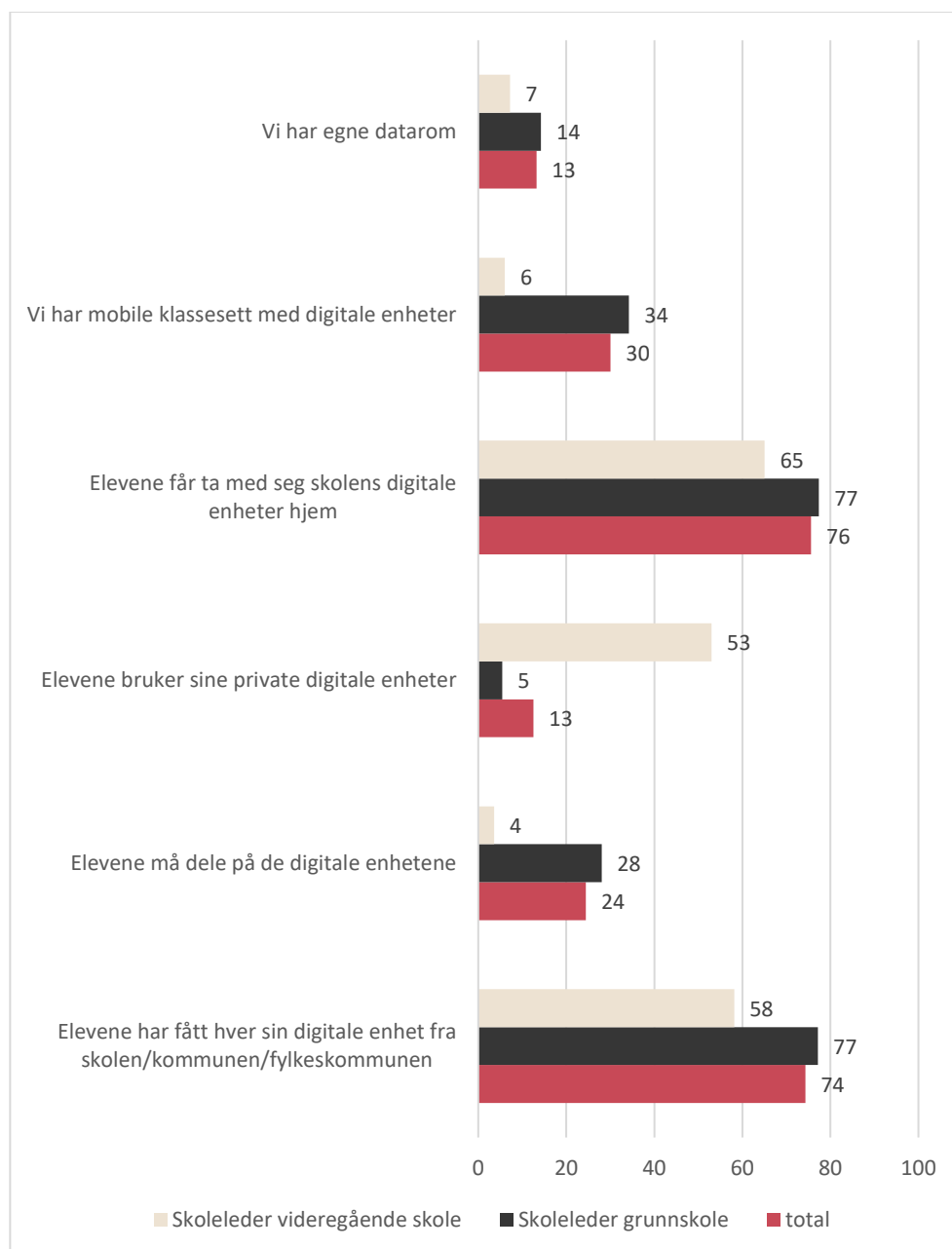
Skoleledere i grunnskolen og videregående skole fikk en rekke spørsmål om den digitale infrastrukturen på sin skole. Figur 8.11 presenterer den totale svarfordelingen.

Figur 8.11 'Hva passer for din skole?', skoleledere, prosent (N=575)

76 prosent av skoleledere svarte at elevene får ta med seg skolens digitale enheter hjem, mens en nesten like stor andel (74 prosent) oppgir at elevene har fått hver sin digitale enhet fra skolen/kommunen/fylkeskommunen. Kun 13 prosent svarte at elevene bruker sine private digitale enheter, og en like stor andel at de har egne datarom. Kun 30 prosent oppgir at de har mobile klassesett med digitale enheter, mens en fjerdedel svarer at elevene må dele på de digitale enheter.

Videre analyser etter skoletype viser betydelige forskjeller for elevenes bruk av sine private enheter. For eksempel viser figur 8.12 at 53 prosent av skoleleder i videregående skole oppgir at elevene bruker sine private enheter mot 5 prosent av skoleledere i grunnskolen. For skoleledere i grunnskolen og videregående skolen er det derimot ingen betydelige forskjeller når det gjelder påstanden om egne datarom.

Figur 8.12 'Hva passer for din skole?', skoleledere som svarte ja, prosent (N=575)

Skoleledere i grunnskolen og i videregående skole ble spurt om å anslå andelen elever ved deres skoler som har sin egen enhet, for eksempel et nettbrett eller en bærbar datamaskin.

Figur 8.13 viser at 90 prosent av skoleledere i videregående skole oppgir at alle elevene ved deres skole som har sin egen digitale enhet enten privat eid, eid av skolen eller gjennom skoleeier. Tilsvarende andel for skoleledere i grunnskolen ligger noe lavere, med 64 prosent sammenlignet med skoleledere i videregående skole.

Figur 8.13 'Hvor stor andel av elevene ved din skole har sin egen digitale enhet (enten privat eid, eid av skolen eller gjennom skoleeier som de bruker i undervisningen)', skoleledere, prosent (N=556)

Skoleledere i grunnskole og videregående skole ble spurt om hvilke typer digitale enheter dette gjelder (Tabell 8.3).

Av skoleledere i videregående svarer 95 prosent at dette hovedsakelig gjelder bærbar datamaskin, mot 37 prosent av skoleledere i grunnskolen. For nettbrett ligger tilsvarende andel for skoleledere i grunnskolen på 38 prosent, mot 1 prosent for skoleledere i videregående skole. I tillegg oppgir 21 prosent av skoleledere i grunnskolen at elevene bruker Chromebook, mot ingen respondenter fra skoleledere i videregående skole.

Tabell 8.3 'Hvilke typer enheter er dette i hovedsak?', skoleledere, prosent

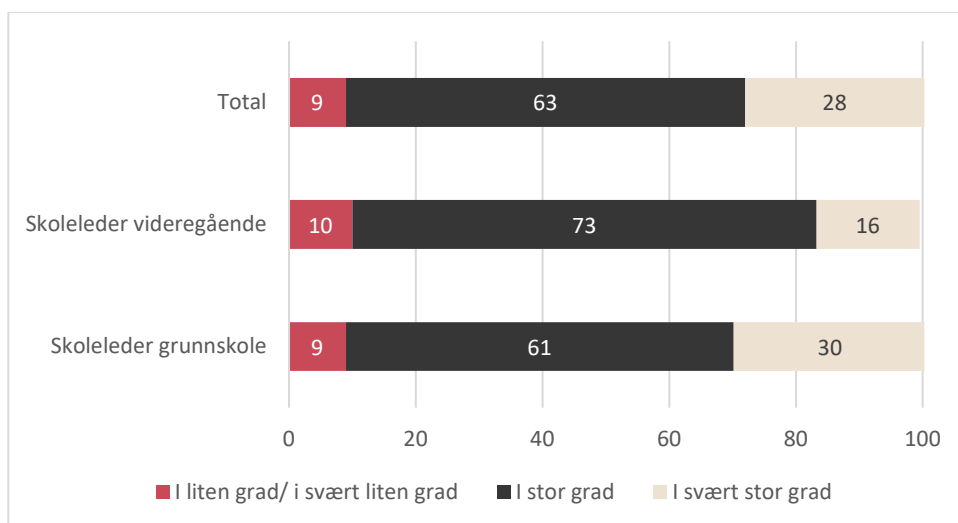
	Skoleleder grunnskole %	Skoleleder vide- regående skole %	Total %
Chromebook	21	0	18
Nettbrett (f.eks. iPad)	38	1	33
Bærbar datamaskin	37	95	45
Annet	1	0	1
Ikke aktuelt	3	4	3
Totalt	100	100	100

Vi ser også betydelige forskjeller mellom skoleledere i de ulike landsdelene (Tabell 8.4). Flest skoleledere i Oslo-området oppgir at elevene bruker nettbrett (53 prosent) mens færrest i Sør- og Vest Norge oppgir dette (18 prosent). Andelen av skoleledere som rapporterer at elevene bruker bærbar datamaskin er høyest for i Midt- og Nord Norge. 38 prosent av skoleledere i Sør- og Vest Norge oppgir at elevene bruker Chromebook, noe som kun oppgis av 2 prosent av skoleledere i Oslo-Området. Variasjon mellom landsdelene skyldes ikke forskjellene i fordelingen mellom grunnskole og videregående skole.

Tabell 8.4 'Hvilke typer enheter er dette i hovedsak?', skoleledere etter landsdel, prosent (N=576)

	Oslo- Området %	Øst-Norge %	Sør- og Vest Norge %	Midt- og Nord Norge %	Total %
Chromebook	2	5	38	11	18
Nettbrett (f.eks. iPad)	53	39	18	37	33
Bærbar datamaskin	42	51	41	47	45
Annet	0	2	1	2	1
Ikke aktuelt	2	3	2	5	3
Totalt	100	100	100	100	100

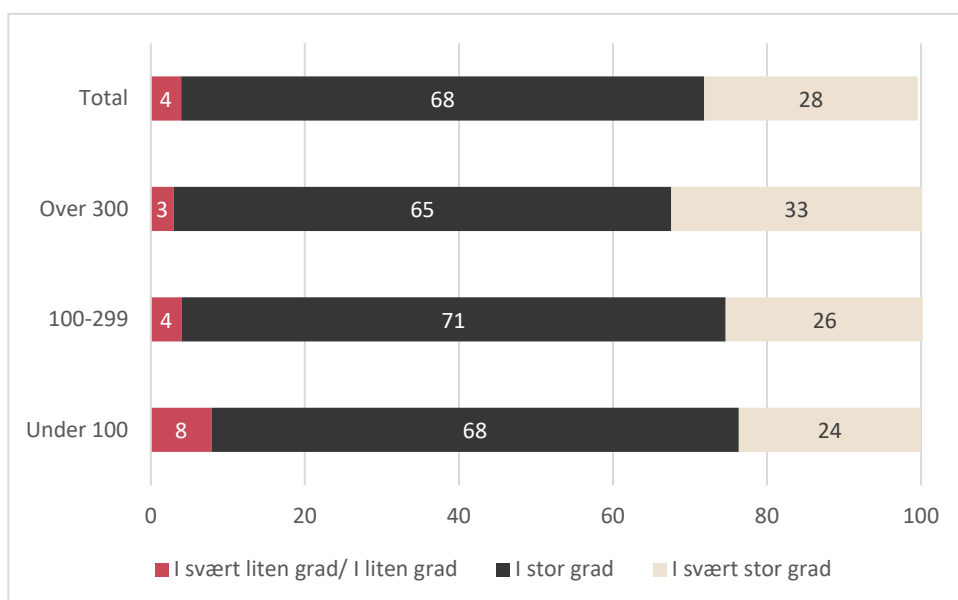
Skoleledere i grunnskolen og i videregående skole ble så spurt om i hvilken grad de opplever at lærerne er positive til innføring av ny teknologi for administrative formål (Figur 8.14).

Figur 8.14 'I hvilken grad opplever skolens ledelse at lærerne er positive til innføring av ny teknologi for administrative formål', skoleledere, prosent (N=578)

Blant skoleledere i videregående skole oppgir 73 prosent at de opplever at lærerne er positive til innføring av ny teknologi for administrative formål, mot 61 prosent av skoleledere i grunnskolen.

Figur 8.15 viser tilsvarende spørsmål for skoleledere etter skolestørrelse. Over 95 prosent av skoleledere ved store skoler oppgir at de i stor eller svært stor grad opplever at lærerne er positive til innføring av ny teknologi for administrative formål.

Figur 8.15 'I hvilken grad opplever skolens ledelse at lærerne er positive til innføring av ny teknologi for administrative formål', skoleledere etter skolestørrelse, prosent (N=483)

Skoleeier i kommuner og fylkeskommuner ble også spurt om skolene har anskaffet eller har planer om å anskaffe digitale læremidler til skoleåret 2020/21 (Tabell 8.3).

Tabell 8.5 'Har skolene/kommunen/fylkeskommunen anskaffet, eller har planer om å anskaffe, digitale læremidler til skoleåret 2020/2021?' skoleeiere, prosent (N=101)

Kategori	Skoleeier Kommune	Skoleeier Fylkeskommune	Totalt
ja	99	89	98
Vet ikke	1	11	2
Totalt	100	100	100
Totalt (N)	92	9	101

Blant skoleeiere i kommunene svarer 99 prosent at de anskaffet digitale læremidler eller har planer om å anskaffe slike, mot 89 prosent i fylkeskommunene.

For det ulike landsdelene er tilsvarende andel lavest for Oslo-området (83 prosent) og høyest for Sør- og Vest-Norge og for Midt- og Nord-Norge (Tabell 8.6).

Tabell 8.6 'Har skolene/kommunen/fylkeskommunen anskaffet, eller har planer om å anskaffe, digitale læremidler til skoleåret 2020/2021?' skoleeiere etter landsdel, prosent

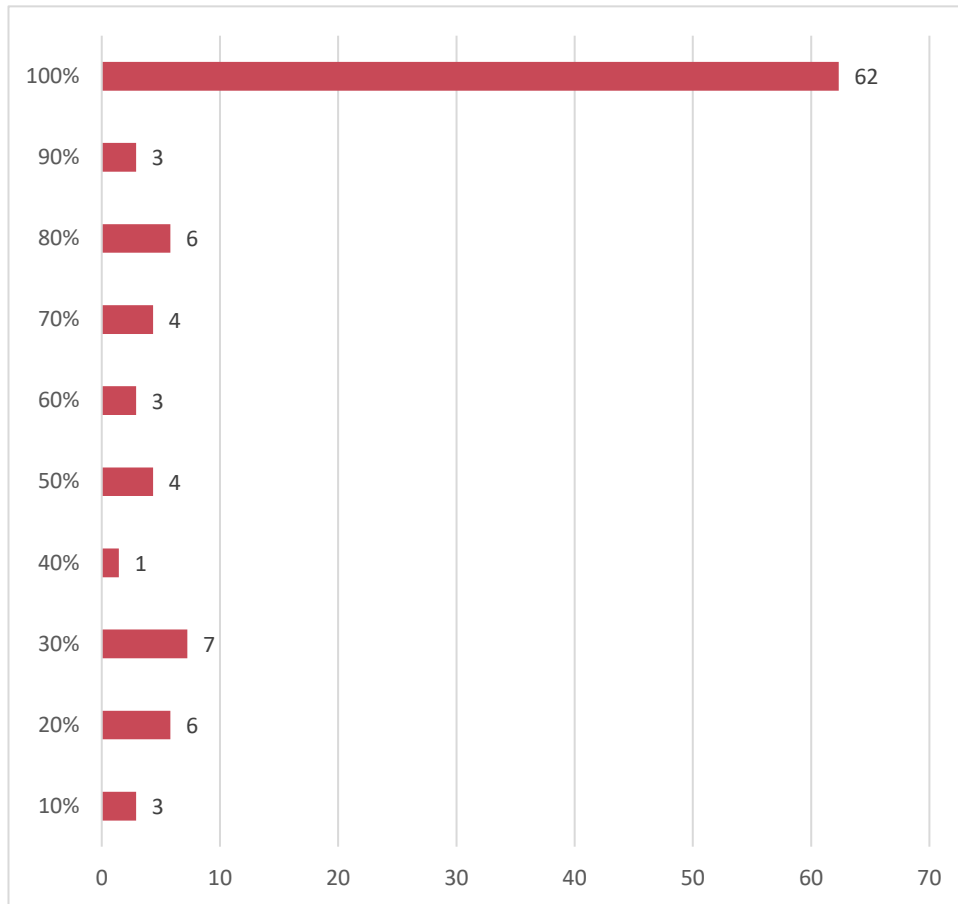
Kategori	Oslo- området	Øst-Norge	Sør- og Vest- Norge	Midt- og Nord- Norge	To- tal
ja	83	100	100	97	98
Vet ikke	17	0	0	3	2
Totalt	100	100	100	100	100
Totalt (N)	6	26	37	32	101

Skoleeiere ble også spurt om kommunen eller fylkeskommunen har benyttet seg av tilskuddsordningen for kjøp av digitale læremidler (Tabell 8.7).

Tabell 8.7 'Har kommunen/fylkeskommunen benyttet seg av tilskuddsordningen for kjøp av digitale læremidler?', skoleeiere, prosent

Kategori	Skoleeier Kommune	Skoleeier Fylkeskommune	Totalt
Ja	77	78	77
Nei	18	0	17
Vet ikke	4	22	6
Totalt (N)	92	9	101

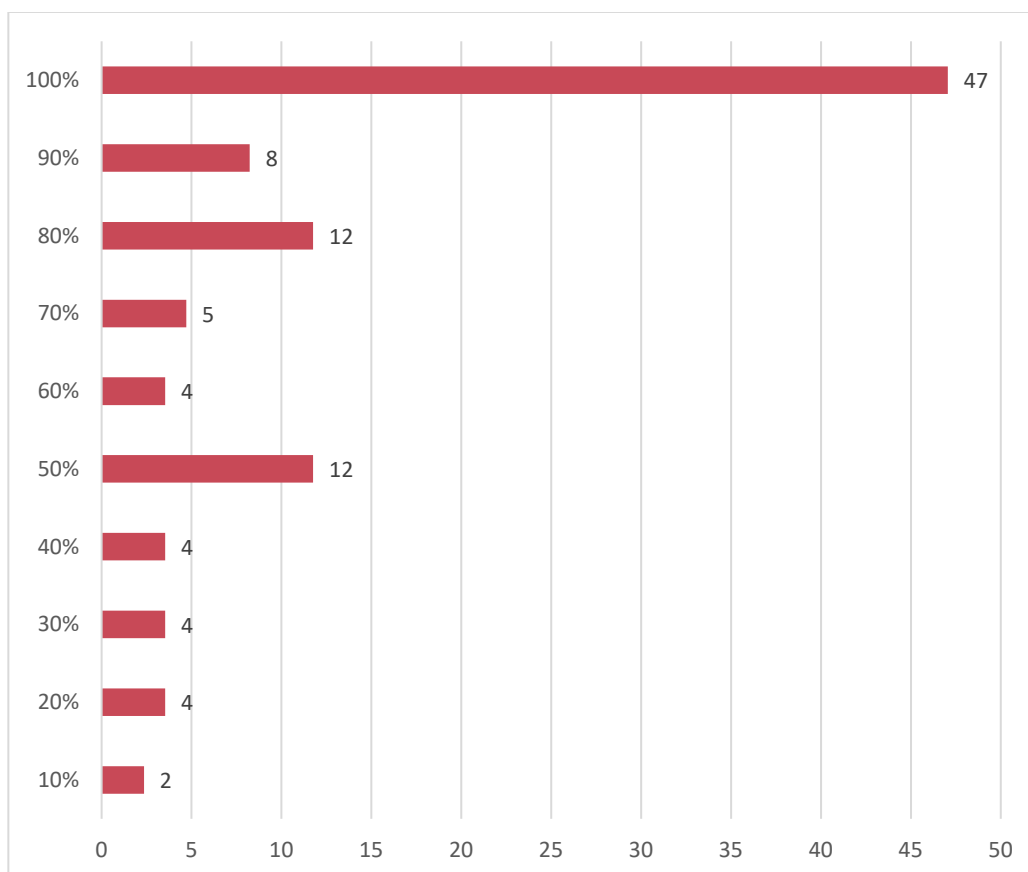
Andelen som svarte at de benyttet seg av denne ordningen er omtrent likt for skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner, oppunder 80 prosent. Skoleeier ble også spurt hvor stor andel av elevgruppen det ble søkt for (Figur 8.16).

Figur 8.16 'Hvor stor andel av elevgruppen er det søkt for?', skoleeiere, prosent (N=69)

Blant skoleeiere totalt svarte 62 prosent at det ble søkt for 100 prosent av elevgruppen. Det var bare ubetydelige forskjeller mellom kommuner og fylker.

I 2020 fikk alle kommuner og fylkeskommuner et øremerket tilskudd til kjøp av læremidler. Figur 8.17 viser hvor stor andel av tilskuddet ble brukt til kjøp av digitale læremidler.

Figur 8.17 'I 2020 fikk alle kommuner/fylkeskommuner et øremerket tilskudd til kjøp av læremidler. Hvor stor andel av tilskuddet ble brukt til kjøp av digitale læremidler?', skoleeiere, prosent (N=85)

Nesten halvparten (47 prosent) av skoleeiere oppgir at hele tilskuddet ble brukt til kjøp av digitale læremidler.

8.3 Oppsummering

Dette kapittelet handlet om digitalisering i grunnskolen og videregående. Digitaliseringsstrategien for grunnopplæringen 2017-2021 synes å være forholdsvis godt implementert. Vi finner likevel noen forskjeller mellom ulike skoletyper, skolestørrelser og landsdeler. Oppsummert finner vi følgende:

- 75 prosent eller mer av skoleledere sier at de er helt eller delvis enig i påstandene om skolens planer knyttet til IKT, med to unntak: kun 54 prosent av skoleledere er helt eller delvis enige i at skolen bruker kompetansepakkene i digitale ferdigheter og/eller profesjonsfaglig digital kompetanse; 67 prosent av skoleledere er helt eller delvis enige i at skolen har en systematisk plan for kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet

- For personvern og datasikkerhet oppgir en høyere prosentandel av skoleledere i videregående skole (62 prosent) at de er helt enig i at personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk. Tilsvarende andel for skoleledere i grunnskolen er på 46 prosent.
- Mer enn halvparten av skoleledere i videregående skoler oppgir at de er helt enige i at de har en egen IKT-strategi på skolenivå, mot 37 prosent i grunnskolen.
- Nesten halvparten av skoleledere i videregående skole rapporterer at de er helt enige i at skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse; denne andelen ligger under gjennomsnittet blant skoleledere i grunnskolen, på 27 prosent.
- Skoleledere i de største kommunene oppgir i noen høyere grad at de er helt eller delvis enige i at skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse.
- 91 prosent av alle skoleledere oppgir at skoleledelsen i stor eller svært stor grad beslutter hva som skal kjøpes inn av digitale ressurser og læremidler. 70 prosent oppgir at slike beslutninger i stor eller svært stor grad tas av lærerkollegiet
- 76 prosent av skoleledere svarte at elevene får ta med seg skolens digitale enheter hjem; en nesten like stor andel (74 prosent) oppgir at elevene har fått hver sin digitale enhet fra skolen/kommunen/fylkeskommunen. Kun 13 prosent svarte at elevene bruker sine private digitale enheter, og en like stor andel at de har egne datarom. 30 prosent oppgir at de har mobile klassesett med digitale enheter, en fjerdedel at elevene må dele på de digitale enheter.
- Over halvparten av skoleledere i videregående skole oppgir at elevene bruker sine private enheter mot fem prosent blant skoleledere i grunnskolen.
- 90 prosent av skoleledere i videregående oppgir at 100 prosent av elevene ved deres skole som har sin egen digitale enhet. Av skoleledere i videregående skoler svarer 95 prosent at dette hovedsakelig gjelder bærbar datamaskin, mot 37 prosent i grunnskolen. 38 prosent av skoleledere i grunnskolen oppgir at elevene bruker nettbrett og 21 prosent bruker Chromebook.
- I Oslo-området oppgir over halvparten av skoleledere at elevene bruker nettbrett (53 prosent) etterfulgt av Øst-Norge; tilsvarende andel er lavest blant skoleledere i Sør- og Vest Norge (18 prosent).
- Av skoleledere i videregående skole oppgir 73 prosent at de opplever at lærerne er positive til innføring av ny teknologi for administrative formål, mot 61 prosent av skoleledere i grunnskolen.
- Blant skoleeiere i kommunene svarer 99 prosent at de anskaffet digitale læremidler eller har planer om å anskaffe slike, mot 89 prosent i fylkeskommunene.
- Andelen som oppgir at de benyttet seg av denne ordningen er omtrent 70 prosent for skoleeiere i kommuner og fylkeskommuner.

9 Læreplanvisningen

Læreplanvisningen har et nytt planleggingsverktøy tilgjengelig fra våren 2020 på utdanningsdirektoratet.no som lærere og ansatte på skoler kan bruke til å planlegge opplæringen. Utdanningsdirektoratet ønsker kunnskap om i hvilken grad planleggingsverktøyet til det nye læreplanverket er tatt i bruk, og hvordan det i så fall fungerer.

9.1 Bruk av planleggingsverktøyet varierer

Tabell 9.1 viser at nærmere halvparten av alle skoleledere har brukt planleggingsverktøyet for å planlegge opplæringen. Det er få forskjeller mellom skoleledere i grunnskolen og videregående, med unntak av at noen flere skoleledere på barneskole svarer at lærere i stor grad har brukt planleggingsverktøyet. Det er svært få skoler som ikke har tatt i bruk verktøyet enda.

Tabell 9.1 'I hvilken grad bruker lærere på din skole planleggingsverktøyet for å planlegge opplæringen?', skoleledere etter skoletype, prosent

	Barneskole	Ungdomsskole	1-10 skole	Videregående	Total
	%	%	%	%	%
I ingen grad	4	7	10	9	6
I liten grad	21	20	16	19	19
I noen grad	47	46	50	44	47
I stor grad	27	21	21	20	24
Vet ikke	1	6	2	8	3
Totalt (N)	296	71	124	86	577

Tabell 9.2 på neste side viser at det er betydelig forskjell i bruk av planleggingsverktøyet når vi ser på skolestørrelse. Skoleledere i grunnskole rapporterer at lærere i større grad bruker planleggingsverktøyet for å planlegge opplæring på skoler med 300 elever og over enn på de minste skolene. Tilsvarende svarer flere skoleledere på skoler med under 100 elever at lærere i liten grad har tatt i bruk verktøyet for å planlegge opplæringen. I tillegg er det 12 prosent av skoleledere ved skoler under 100 elever som svarer at lærere i liten grad har tatt i bruk verktøyet,

mens på skoler over 300 elever er det 3 prosent som svarer at lærere i liten grad har tatt i bruk verktøyet.

Tabell 9.2 'I hvilken grad bruker lærere på din skole planleggingsverktøyet for å planlegge opplæringen?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent

	Under 100	100-299	Over 300	Total
	%	%	%	%
I ingen grad	12	5	3	6
I liten grad	32	17	14	20
I noen grad	39	52	49	47
I stor grad	16	23	33	25
Vet ikke	2	3	2	2
Totalt (N)	116	196	179	491

Tabell 9.3 viser samme spørsmål stilt til skoleledere på videregående. De store skolene har i størst grad oppgitt at de har tatt i bruk planleggingsverktøyet for å planlegge undervisningen, mens det er de små skolene som i størst grad rapporterer at de ikke har tatt dette i bruk. Utover dette er det ubetydelig variasjonen mellom hva de små, mellomstore og store skolene svarer på i hvilken grad de benytter planleggingsverktøyet.

Tabell 9.3 'I hvilken grad bruker lærere på din skole planleggingsverktøyet for å planlegge opplæringen?', skoleledere etter skolestørrelse videregående, prosent

	Under 250	250-599	Over 600	Total
	%	%	%	%
I ingen grad	15	4	9	9
I liten grad	11	21	23	19
I noen grad	56	42	37	44
I stor grad	15	21	23	20
Vet ikke	4	13	9	8
Totalt (N)	27	24	35	86

9.2 Planleggingsverktøyet som støtte i planlegging av opplæring

Skoleledere fikk spørsmål om i hvilken grad planleggingsverktøyet har vært en god støtte i planleggingen av opplæringen på skolen. Resultatene viser at det er en betydelig forskjell mellom små og store skoler. Tabell 9.4 på neste side viser at 42 prosent av skoleledere med under 100 elever svarer i liten grad, mens 16 prosent av skoleledere med over 300 elever svarer i liten grad. På skoler med 300 eller flere elever er det 24 prosent som svarer i stor grad, mens 14 prosent av skoleledere med 100 eller færre elever svarer i stor grad. Over halvparten av skoleledere med 100 elever eller mer svarer i noen grad, mens 43 prosent av skoleledere med under 100 elever svarer i noen grad.

Tabell 9.4 'I hvilken grad har planleggingsverktøyet vært en god støtte i planleggingen av opplæringen på din skole?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent

	Under 100 %	100-299 %	Over 300 %	Total %
I ingen grad	1	2	4	2
I liten grad	42	21	16	24
I noen grad	43	57	57	54
I stor grad	14	20	24	20
Vet ikke	1	2	4	2
Totalt (N)	100	179	171	450

Tabell 9.5 viser samme spørsmål til skoleledere i videregående, men her forskjellene mellom skoler av ulik størrelse ubetydelige. For alle skolelederne i videregående opplæring er det 19 prosent som oppgir at planleggingsverktøyet har vært en god støtte i planleggingen av opplæringen på skolen, mens 57 prosent svarer i noen grad og 20 prosent svarer i liten grad.

Tabell 9.5 'I hvilken grad har planleggingsverktøyet vært en god støtte i planleggingen av opplæringen på din skole?', skoleledere etter skolestørrelse videregående, prosent

	Under 250 %	250-599 %	Over 600 %	Total %
I ingen grad	0	5	7	4
I liten grad	14	30	18	20
I noen grad	62	50	57	57
I stor grad	24	15	18	19
Vet ikke	0	5	7	4
Totalt (N)	21	20	28	69

9.3 Oppsummering

Utdanningsdirektoratet har utviklet nytt læreplanverktøy og ønsker informasjon om bruk blant skoleledere. Spørsmål om planleggingsverktøyet ble stilt til skoleledere i grunnskolen og videregående. Oppsummert finner vi følgende:

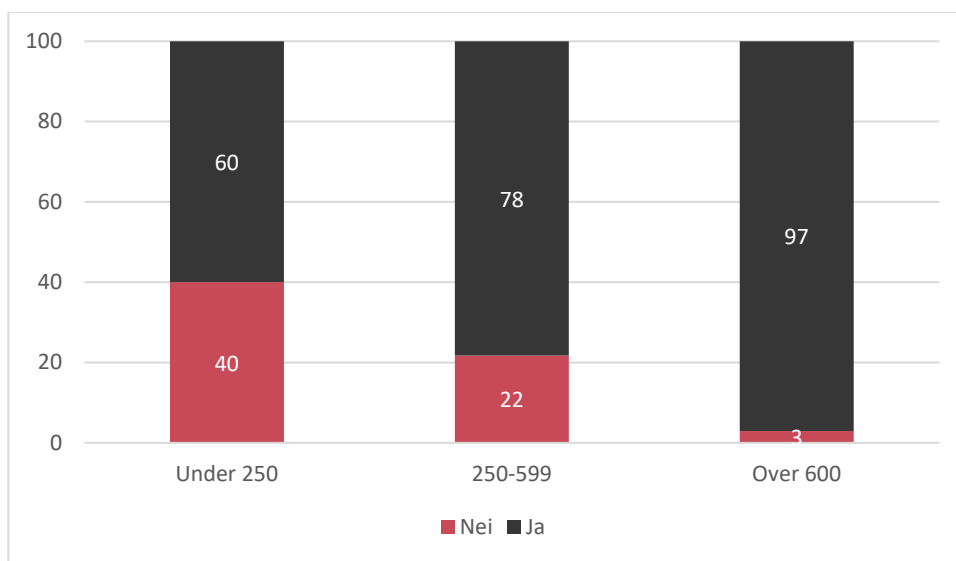
- 1 av 4 skoleledere i grunnskolen og 1 av 5 skoleledere i videregående bruker planleggingsverktøyet i stor grad for å planlegge opplæringen
- Litt under halvparten av skolelederne bruker planleggingsverktøyet i noen grad
- 1 av 4 skoleledere bruker planleggingsverktøyet i liten eller ingen grad
- Skoleleder på de store skolene i grunnskolen oppgir at planleggingsverktøyet har vært nyttig i større grad enn skoleledere på de små grunnskolene

10 Vg3-elever uten læreplass

Fylkeskommunen plikter å tilby Vg3 i skole til de som ønsker opplæring i bedrift, men som ikke har fått tilbud om læreplass innen 1. september. Det innebærer som regel ett års opplæring (tilsvarende opplæringstiden i bedrift) i et lærefag som bygger på elevens programområde. Alternativmodellen er 2+2, det vil si to år i skole og to år i bedrift hvor en del av tiden suppleres med opplæring i skole, og trolig vil ikke tre år i skole tidsmessig fullt ut kompensere for 2+2 modellen. En relativt lav andel av elevene som får tilbud om det, begynner på Vg3 i skole. Utdanningsdirektoratet ønsker mer kunnskap om tilbudet som blir gitt elever som ikke har fått tilbud om læreplass innen 1. september. Spørsmål om dette ble derfor stilt skoleledere på videregående og skoleeier i fylkeskommunen (skoleleder og skoleeier heretter). Merk at i noen tilfeller vil ikke svarene fra skoleeier bli fremstilt i tabell eller figur. Der hvor dette er tilfellet vil svarene være nevnt i teksten.

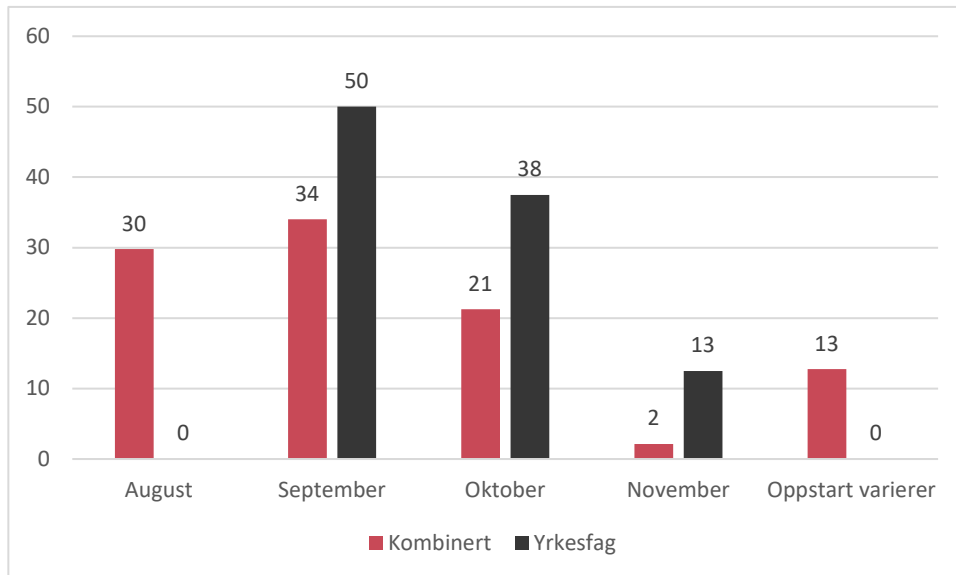
10.1 De fleste har rutiner for når opplæringen skal starte

Skoleeiere og skoleleder fikk spørsmål om skolen/fylkeskommunen har rutiner for når opplæring skal starte for de som ikke får læreplass, men som ønsker Vg3 i skole. Alle 9 skoleeiere (ikke vist i figur/tabell) svarer at de har rutiner for når opplæringen skal starte, mens for skoleledere er det omtrent 18 prosent som svarer at de ikke har en rutine for når opplæringen skal starte. Figur 10.1 på neste side viser at nesten samtlige skoler med 600 elever eller mer rapporterer at de har rutiner for når opplæring skal starte. Dette tallet er lavere for mellomstore skolene og enda mindre ved de minste skolene. Merk at det er få respondenter i hver kategori.

Figur 10.1 'Har skolen rutiner for når opplæringen skal starte for de som ikke får læreplass, men som ønsker Vg3 i skole?', skoleledere etter skolestørrelse videregående, prosent (N=77)

Figur 10.2 viser at det er en stor grad av variasjon i når tilbudet starter opp, avhengig av type VGS. På kombinerte skoler oppgir 64 prosent at tilbudet starter opp i enten august eller september, mens 21 prosent oppgir at tilbudet starter i oktober.

Figur 10.2 'Når starter tilbudet opp?', skoleledere etter type VGS, prosent (N=55)

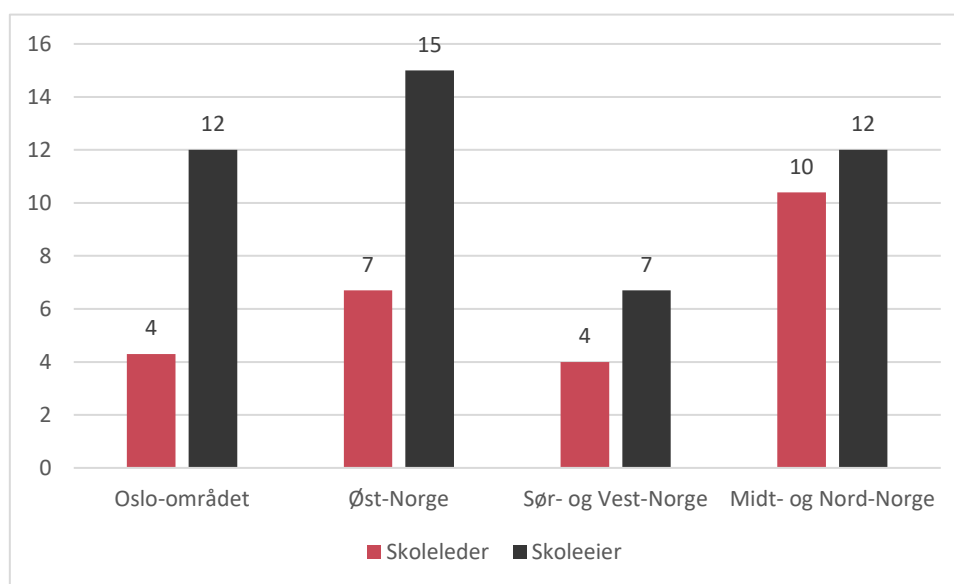
Det er interessant å se på geografisk variasjon i svarene til skoleeier på spørsmål om når tilbudet starter opp. Tabell 10.1 på neste side viser fordelingen til svarene fra skoleeierne, basert på landsdel. Merk at svarene er gitt som antall og ikke prosent grunnet få svar. 2 av 3 i Sør- og Vest-Norge svarer at oppstart varierer, mens

skoleeierne i Øst-Norge ellers svarer enten august eller november. Det er likevel flest skoleeiere som svarer at oppstart varierer (fire), selv om noen også svarer september og oktober.

Tabell 10.1 'Når starter tilbudet opp?', skoleeiere etter landsdel, antall

	Oslo-området	Øst-Norge	Sør- og Vest-Norge	Midt- og Nord-Norge	Total
	Ant.	Ant.	Ant.	Ant.	Ant.
August	0	1	0	0	1
September	0	0	1	1	2
Oktober	0	0	0	1	1
November	0	1	0	0	1
Oppstart varierer	1	0	2	1	4
Totalt (N)	1	2	3	3	9

Figur 10.4 viser hvor mange lærefag elevene har mulighet til å ta fagbrev gjennom Vg3 i skole. Merk at figuren viser gjennomsnittet av alle svarene. Totalt rapporterer skolelederne i Oslo-området 4, mens skoleeier i Oslo-området rapporterer 12 i snitt. Både i Øst-Norge og Sør- og Vest-Norge rapporterer skoleeier flere lærefag enn skoleleder, mens tallet er noenlunde likt i Midt- og Nord-Norge.

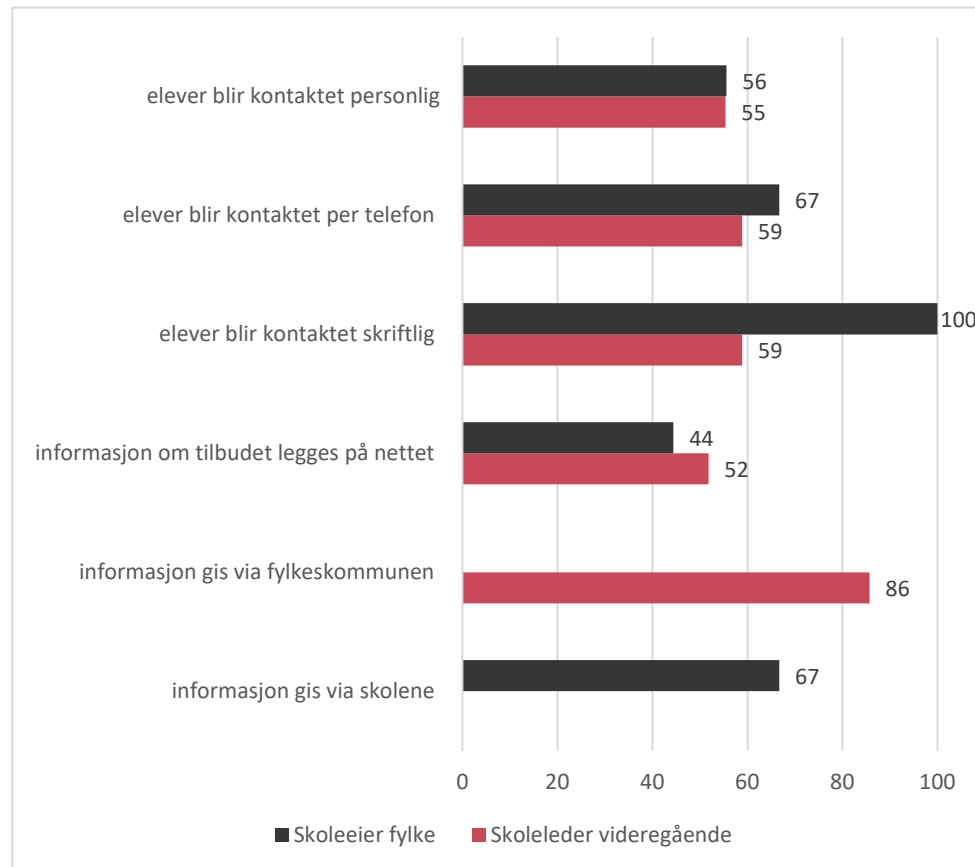

Figur 10.3 'I hvor mange lærefag har elevene mulighet til å ta fagbrev gjennom Vg3 i skole? Oppgi antall.', skoleledere (N=52) og skoleeiere (N=8), gjennomsnittlig antall fagbrev.

10.2 Alle elever uten læreplass blir kontaktet skriftlig

Figur 10.3 (neste side) viser hvordan elevene som er aktuelle for tilbudet blir informert om Vg3-tilbud. Merk at skoleeier ikke kunne krysse av for informasjon som gis via fylkeskommunen, mens skoleleder ikke kunne krysse av for

informasjon som gis via skolene. Når det gjelder skoleeier, svarer alle respondene at elever blir kontaktet skriftlig. I tillegg er det en viss variasjon mellom skoleeiere hvordan informasjon i tillegg blir gitt. Noen kontakter elevene personlig eller per telefon, mens andre oppgir at informasjon om tilbudet legges ut på nettet eller gis via skolene.

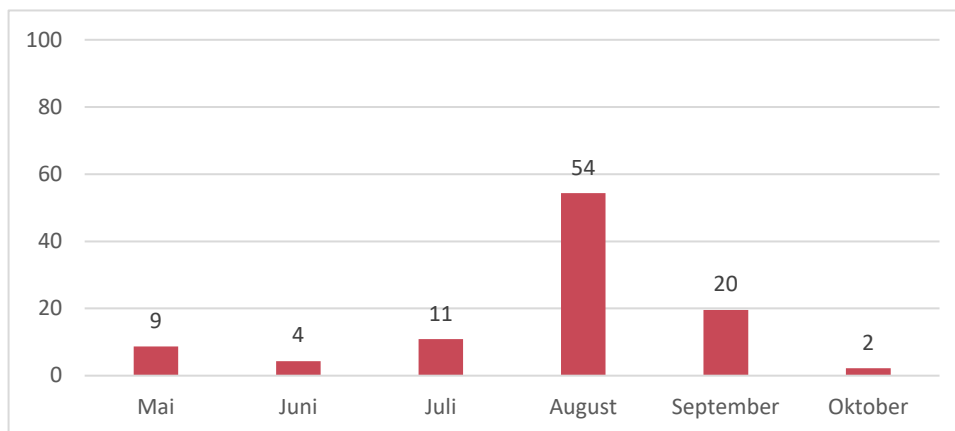

Figur 10.4 'Hvordan informerer skolen/fylkeskommunen om sitt Vg3-tilbud til de elevene som ikke får læreplass? Flere kryss mulig', skoleleder (N=31) og skoleeier (N=8) prosent

10.3 Informasjon om Vg3 i skole blir gitt i august eller september

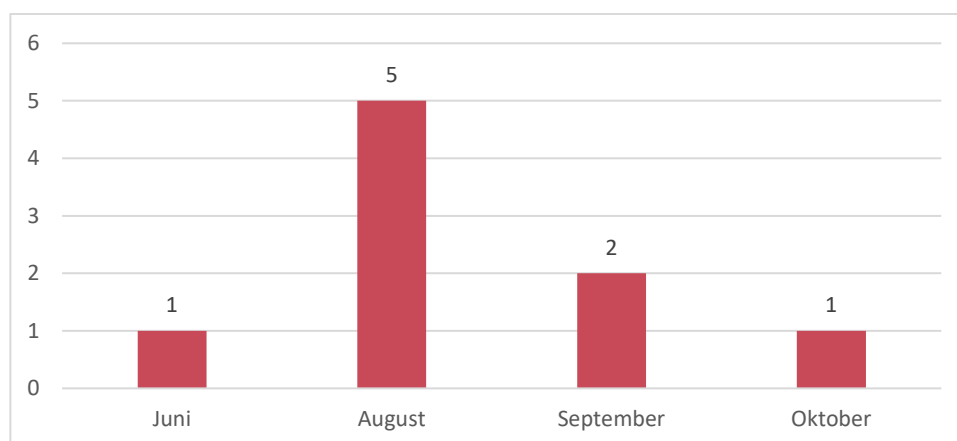
Figur 10.4 (neste side) viser *når* informasjon om VG3 i skole blir gitt til elever som enda ikke har fått læreplass, basert på svar fra skoleleder. Over halvparten av respondentene gir informasjonen i august. 20 prosent av respondentene oppgir å gi

informasjon i september, mens 11 prosent oppgir juli. Noen få respondenter oppgir at de gir informasjon i mai eller juni, henholdsvis 9 og 4 prosent.

Figur 10.5 'Når blir informasjon om Vg3 i skole gitt til elever som enda ikke har fått læreplass?', skoleleder, prosent (N=46)

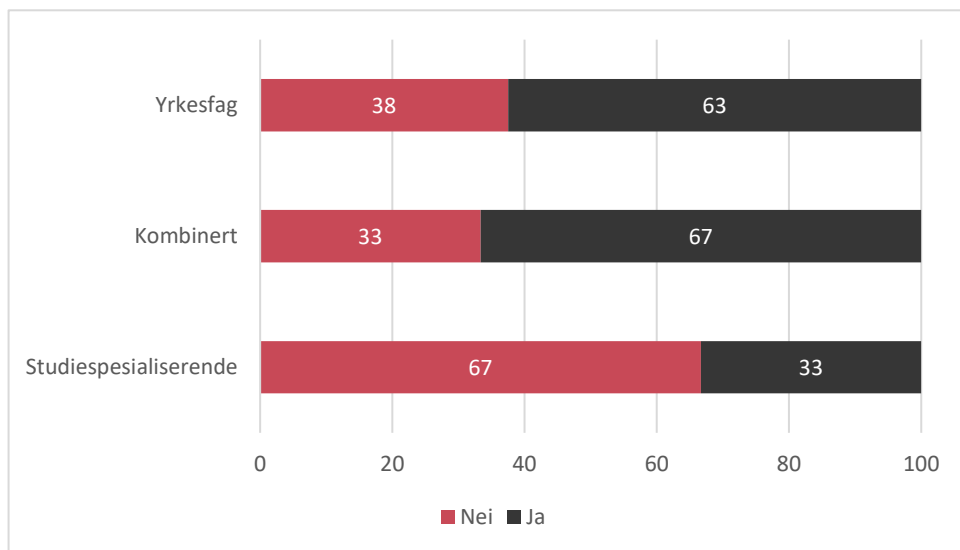
Figur 10.5 viser samme spørsmål stilt til skoleeier. Merk at svarene er oppgitt som antall. Fem skoleeiere oppgir at informasjon blir gitt i august, 1 skoleeier svarer juni og 1 svarer oktober og 2 skoleeiere oppgir at informasjon blir gitt i september.

Figur 10.6 'Når blir informasjon om Vg3 i skole gitt til elever som enda ikke har fått læreplass?', skoleeier, antall (N=9)

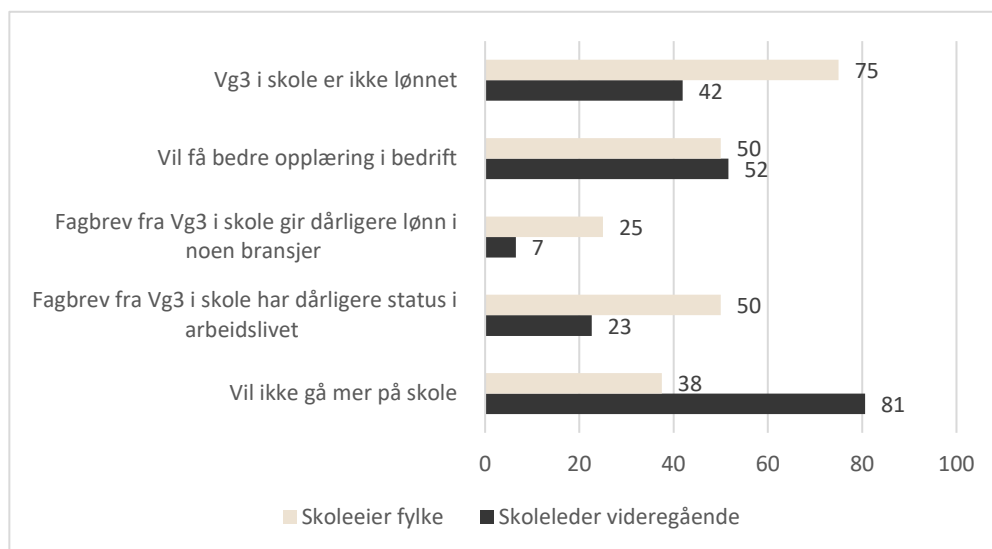
10.4 Varierende oversikt over hvorfor elever uten læreplass takker nei til Vg3 i skole

Det ble stilt spørsmål om skoleleder og skoleeier har informasjon om hvorfor elever takker nei til Vg3 i skole, og hvis ja, hva som er grunnen til at noen elever takker nei. Informasjon om hvorfor elevene takker nei til Vg3 i skole varierer i stor grad etter type skole, vist i figur 10.7 på neste side.

Figur 10.7 'Har skolen/fylkeskommunen informasjon om hvorfor elever takker nei til Vg3', skoleleder etter type videregående, prosent (N=53)

Mens 67 prosent av skolelederne på studiespesialiserende svarer at de har informasjon om hvorfor elever takker nei til Vg3 i skole, svarer 33 prosent av skoleledere i kombinerte skoler og 38 prosent av skolelederne på yrkesfag nei på dette spørsmålet. For skoleleder og skoleeier som svarte ja på spørsmålet vist i figur 10.8, ble det i tillegg stilt spørsmål om hva som er grunnen til at noen elever takker nei til Vg3 i skole. Dette er vist i figur 10.8.

Figur 10.8 'Hva er grunnen til at noen elever takker nei til Vg3 i skole? Flere kryss mulig', skoleleder (N=31) og skoleeier (N=8), prosent

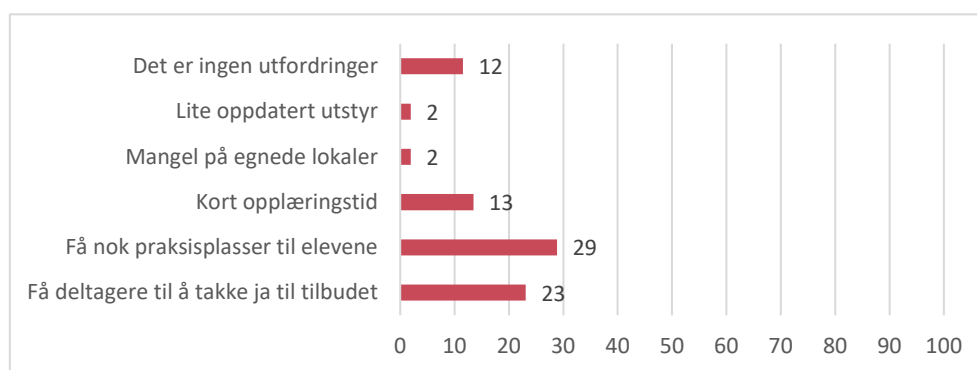
81 prosent av skolelederne svarer at elevene som takker nei, *ikke vil gå mer på skole*. Når det gjelder svar fra skoleeier grunngir nesten alle skoleeierne at Vg3 i

skole ikke er lønnet. Flere skoleeiere og skoleledere oppgir også *bedre opplæring i bedrift* som en grunn. Respondentene ble i tillegg invitert til å gi andre mulige forklaringer til at elever takker nei til Vg3 i skole, oppsummert under:

- Elevene vil heller jobbe eller får seg annen jobb
- Elevene flytter
- Elevene vil ikke flytte eller for lang reisevei til tilbudet
- Psykososiale årsaker

10.5 Delte meninger om hva som er hovedutfordringen med tilbudet til søkere uten lærekontrakt

Spørningene inkluderte spørsmål til skoleledere og skoleeier om hovedutfordringen med tilbudet til søkere. I figur 10.9 ser vi at skoleleder fremhever utfordringer knyttet til å få nok arbeidsplasser (praksisplasser) til elevene, samt det å få et tilstrekkelig antall elever til å takke ja til tilbudet.

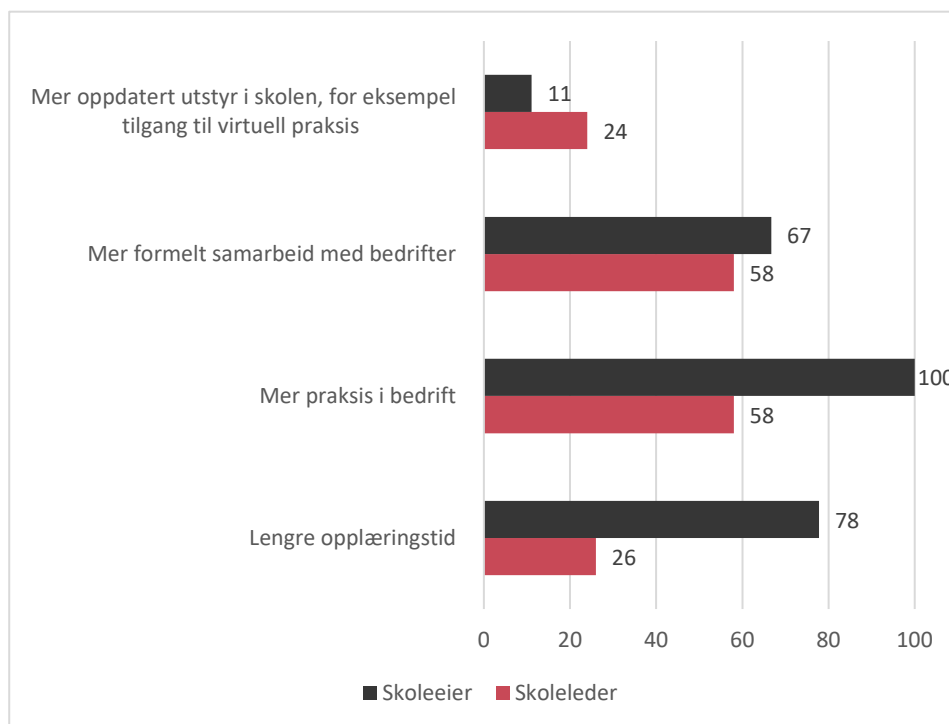
Figur 10.9 'Hva er hovedutfordringen med tilbudet til søkere uten lærekontrakt?', skoleleder, prosent (N=52)

Det er noen få respondenter (12 prosent) som svarer at det ikke er noen utfordringer med tilbudet til søkere uten læreplass. Samme spørsmål ble også stilt til skoleeier (ikke vist i figur). 4 skoleeiere svarte at nok praksisplasser var hovedutfordringen, mens 3 svarte at det å få deltagere til å takke ja til tilbudet var hovedutfordringen. Noen av skolelederne og skoleeierne svarte annet, og ble her invitert til å oppgi disse grunnene. De få beskrivelsene vi fikk er gjengitt under:

- Manglende egnethet/kvalifikasjoner blant elevene
- Utfordring å formidle innholdet av Vg3
- Lang reisevei for elevene

10.6 Samarbeid med bedrifter og praksis i bedrift kan bedre kvaliteten i tilbudet om Vg3 i skole

Det ble stilt spørsmål om hva som kan bedre tilbudet om Vg3 i skole. Figur 10.10 viser at 58 prosent vil ha mer formelt samarbeid med bedrifter, mens 58 prosent svarer mer praksis i bedrift. Det er også noen som svarer lengre opplæringstid (26 prosent) og mer oppdatert utstyr i skolen (24 prosent).

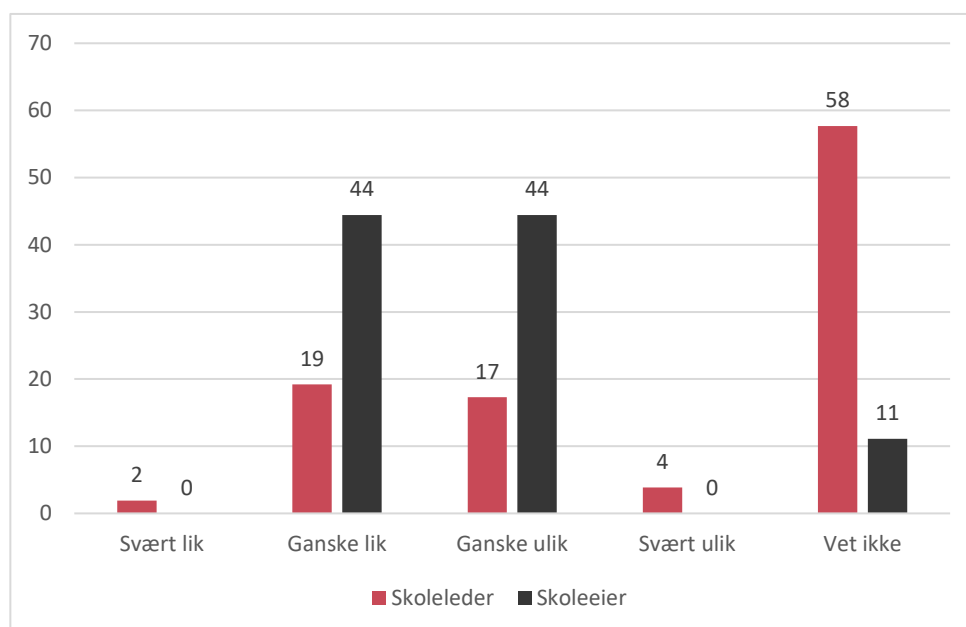
Figur 10.10 ‘Hvordan kan kvaliteten i tilbudet om Vg3 i skole bli bedre? Flere kryss mulig.’, skoleleder (N=50) og skoleeier (N=9), prosent

Alle skoleeierne fremhever at mer praksis i bedrift kan bedre kvaliteten i tilbudet. De fleste respondentene svarer også lengre opplæringstid, fordi ett år i skole ikke kompenserer for to år i bedrift (i kombinasjon med skole). Skolelederne og skoleeierne ble spurt om de kunne beskrive eventuelle andre tiltak som kan bedre kvaliteten i tilbudet om Vg3 i skole. Svarene fra respondentene er gjengitt under:

- Elevgruppen trenger individuell læring og utvikling (mye støtte og hjelp) ut over det faglige teoretiske og praktiske.
- Formidle innholdet av Vg3
- Bedre økonomi og fastere rammer
- Bedre planlegging
- Vurdere om opplæringsarenaer kan bygges opp tettere på arbeidslivet og utenfor skolen. Dette må selvsagt skje i samarbeid med de ulike bransjene.

10.7 Andelen bestått/bestått meget godt i Vg3 sammenlignet med fag/svenneprøven

Til slutt ble skoleledere og skoleeier spurt om andelen bestått/bestått meget godt for fag og svenneprøver er lik for kandidater fra Vg3 i skole sammenlignet med ordinære lærlinger. Figur 10.11 viser at omtrent 19 prosent av skolelederne svarer at den er ganske lik, mens 17 prosent svarer ganske ulik. Kun noen få respondenter svarer enten svært ulik eller svært lik. I tillegg svarte 58 prosent av respondentene vet ikke. Blant skoleeierne er svarfordelingen mellom ganske lik og ganske ulik (fire i antall på hver) noenlunde likt, siden fullføringsgraden er vesentlig høyere i 2+2 modellen enn i Vg3 modellen. En skoleleder svarte vet ikke.

Figur 10.11 'Er andelen bestått/bestått meget godt for fag- og svenneprøver lik for kandidater fra Vg3 i skole sammenlignet med ordinære lærlinger?', skoleleder (N=52) og skoleeier (N=9), prosent

10.8 Oppsummering

Fylkeskommunen plikter å tilby Vg3 i skole til de som ønsker opplæring i bedrift, men som ikke får tilbud om læreplass innen 1. september. Det innebærer som regel ett års opplæring (tilsvarende opplæringstiden i bedrift) i et lærefag som bygger på elevens programområde. En relativt lav andel av elevene som får tilbud om det, begynner på Vg3 i skole. Utdanningsdirektoratet ønsker mer kunnskap om Vg3 i skole. Spørsmål om Vg3 i skole ble stilt til skoleledere i videregående og skoleeiere i fylkeskommunen. Oppsummert finner vi følgende:

- Alle skoleeiere og de fleste skoleledere svarer at skolen har rutiner for når opplæringen skal starte for de som ikke får læreplass, men som ønsker Vg3 i skole
- Skoleledere på store skoler (over 600 elever) har i større grad rutiner enn skoler med under 250 elever
- Opplæringen starter stort sett i august, september eller oktober
- Alle elever uten læreplass blir kontaktet skriftlig av skoleeier
- Over halvparten svarer at elever uten læreplass blir kontaktet personlig eller per telefon
- Informasjon om Vg3 i skole blir gitt i august eller september
- Det er lite kunnskap om hvorfor elever uten læreplass takker nei til Vg3 i skole
- Der kunnskap er tilgjengelig, oppgir skoleleder at det enten er elever som ikke vil gå mer på skole, eller at lærlinger får lønn, mens Vg3-elever ikke får lønn, som årsaker til at elever takker nei til Vg3 i skole
- Nok praksisplasser og å få deltakere til å takke ja til tilbudet er de største utfordringene med tilbudet Vg3 i skole
- Samarbeid med bedrifter og praksis i bedrift kan bedre kvaliteten i tilbudet

11 Realfagsstrategien

Realfagskommuner er et tiltak innenfor strategien 'Tett på realfag – Nasjonal strategi for realfag i barnehagen og grunnopplæringen 2015-2019'. Strategien skal mobilisere, bevisstgjøre og forplikte dem som er tette på barn og unge, og som har de beste mulighetene til å bidra til at barn og unge lærer og utforsker realfag med motivasjon og glede. Målgruppene for strategien er lærere, ledere, andre tilsatte og eiere i barnehager og skoler. Spørsmålene om realfagsstrategien er ikke stilt til alle målgruppene for realfagstrategien. Noen spørsmål er stilt kun til skoleledere i grunnskoler og skoleeiere, andre er kun stilt til skoleledere i grunnskolen og/eller videregående skole.

11.1 I hvilken grad er kommunen realfagskommune

Skoleeiere i kommunen og skoleledere i grunnskolen ble spurt om deres kommune er realfagskommune. Tabell 11.1 viser svarfordelingene etter hvorvidt skoleledere i grunnskolen og skoleeiere i kommunen *faktisk* er en realfagskommune.

Tabell 11.1 'Er din kommune realfagskommune?', skoleleder grunnskoler og skoleeiere i kommune etter om de faktisk er realfagskommune, prosent

Kategori	Ikke realfagskommune %	Realfagskommune %	Total %
Ja, vi har vært/ er realfagskommune	11	74	33
Nei, men vi søkte om å bli realfagskommune	5	2	4
Nei, vi er ikke og har ikke søkt	84	24	63
Totalt (N)	358	196	554

Blant respondentene som tror at de er en realfagskommune, er det 74 prosent som faktisk er i en realfagskommune mot 11 prosent som ikke er det. Motsatt er 84 prosent av respondentene som tror de ikke er realfagskommune og ikke har søkt

faktisk ikke i en realfagskommune. 24 prosent av respondentene er faktisk i en realfagskommune uten å vite det.

11.2 I hvilken grad benytter respondentene seg av skolefaglige tilbud?

Alle respondentene, det vil si skoleledere i grunnskolen og videregående skole, samt skoleeiere i kommunen og fylkeskommunen, fikk spørsmål om bruk av ulike satsinger og programmer. Merk at ikke alle respondentgruppene fikk samtlige alternativer. For eksempel var noen av dem kun aktuelle for kommuner og grunnskoler. Prosentene tar høyde for dette og gjelder derfor de skolene og de aktuelle trinnene hvor tilbudet er tilgjengelig. Svarfordelinger er vist i tabell 11.2 for høsten 2020 og våren 2017. Ingen av fylkeskommunene hadde svart på spørsmålet i 2020, slik at svarprosentene kun vises for våren 2017.

Tabell 11.2 'Bruker dere noen av følgende skolefaglige tilbud? Flere kryss mulig.'
Skoleledere og skoleeiere, prosent høst 2020 (våren 2017)

	Kommune % (2017)	Grunnskole % (2017)	Fylkeskom- mune % (2017)	Videregå- ende skole % (2017)
Den naturlige skolesekken	8 (33)*	1 (36)*	(27)	0 (29)*
Kodetimen	31 (16)*	20 (30)*	(20)	15 (25)
Kompetanse for Kvalitet	61 (66)	54 (42)*	(80)	40 (48)
Realfagsbarometer	26 (4)*	12 (1)*	(13)	19 (2)*
Frivillige kartleggingsprøver	19 (73)*	9 (78)*	(73)	58 (77)*
Lektor 2	0 (23)*	0 (20)*	(87)	14 (30)*
Lærerspesialist i matematikk	1 (12)*	0 (10)*	-	26 (11)*
Den virtuelle matematikkskolen	21 (11)	7 (21)*	-	53 (18)*
Forskerføtter og leserøtter	76 (9)*	41 (13)*	-	41 (13)*
MatematikkMOOC	0 (28)*	0 (13)*	-	32 (15)*
Realfagsløyper	3 (15)*	6 (18)*	-	0 (18)*
Unge Abel	42 (11)*	29 (15)*	-	31 (14)*
Abelkonkurransen	32	35	(67)	6 (62)*
Fysikk-OL	1	1	(47)	8 (38)*
Kjemi-OL	7	2	(47)	18 (38)*
Biologi-OL	0	0	(33)	6 (21)*
Geofag-OL	19	9	(27)	7 (9)
Informatikk-OL	12	7	(13)	5 (5)
ENT3R	21	7	(47)	4 (15)*
Totalt (N)	92 (101)	509 (554)	9 (15)	86 (85)

*Statistisk-signifikant ($p < 0.01$).

For de fleste skolefaglige tilbudene vises det tydelig og statistisk-signifikante forskjeller i svarprosentene mellom 2017 og 2020. Den naturlige skolesekken, for eksempel, ble avkrysset av 33 prosent av kommunene i 2017, men bare av 8 prosent i 2020. For Kompetanse for kvalitet, derimot, er svarprosentene relativt like, med 61 prosent høsten 2020 og 66 prosent i våren 2017 blant kommunene. Når bruken av Realfagsbarometeret ser ut til å ha avtatt, kan det være fordi denne ikke er oppdatert siden mai 2019. Det vises også forskjeller i svarprosent mellom ulike respondentgrupper.

I 2020 har for eksempel 76 prosent av kommunene oppgitt at de bruker Forskerføtter og leserøtter, mens denne andelen er lavere blant grunnskoler og videregående skoler, med 41 prosent hver. Blant grunnskolene oppgir 54 prosent at de bruker Kompetanse for kvalitet, mens dette gjelder kun for 40 prosent av de videregående skolene. Blant sistnevnte oppgir 58 prosent at de bruker frivillige kartleggingsprøver, hvilket er en nedgang fra 2017. Svarene fra grunnskolene tilsier at bruken av frivillige kartleggingsprøver er betydelig redusert i perioden. Bruken av den virtuelle matematikkskolen ser ut til å ha tatt seg betydelig opp i videregående skoler.

11.3 Kartleggingsprøver brukes hyppigst til å identifisere lavt presenterende elever

Skoleledere i grunnskolen og videregående skole ble stilt spørsmål om hvordan de identifiserer elever som presterer på et lavt nivå i matematikk. På spørsmålet var flere avkryssinger mulig. Tabell 11.3 viser svarfordelingen sortert på skoletype for høsten 2020 sammenlignet med våren 2017.

Tabell 11.3 'Hvordan identifiseres lavt presterende elever? Flere kryss mulig.' Skoleledere etter skoletype, prosent, høst 2020 (våren 2017).

	Barneskole %	1-10 skole %	Ungdoms- skole %	Videregå- ende skole %	Totalt
Kartleggingsprøver	99 (98)	99 (95)	97 (93)	92 (97)	98 (96)
Resultater fra andre type prøver	62 (80)*	71 (75)	90 (86)	61 (74)	67 (79)*
Gjennom klasserom- aktiviteter	88 (85)	83 (82)	80 (78)	66 (69)	83 (81)
Samarbeid med hjemmet	61 (66)	53 (62)	63 (61)	27 (27)	55 (59)
Annet	3 (5)	4 (2)	4 (4)	17 (8)	6 (5)
Totalt (N)	293 (314)	123 (122)	71 (114)	85 (85)	572 (635)

*Statistisk-signifikant ($p < 0.01$).

Ulike kartleggingsprøver brukes i størst grad til å identifisere lavt presterende elever i matematikk. De fleste oppgir også klasseromaktiviteter og resultater fra andre typer prøver som viktige kilder. Samarbeid med hjemmet velges i høyere grad av barneskolen og ungdomsskolen enn av de andre skoletypene. Svarene følger omtrent samme mønster i 2017 og 2020. Vi gjorde også en analyse på skolestørrelse og skoletype, gjengitt i tabell 11.4. Vi ser statistisk-signifikant nedgang fra 2017 til 2020 for grunnskoler i markering av andre prøver og samarbeid med hjemmet for å identifisere lavt presterende elever i matematikk.

Tabell 11.4 'Hvordan identifiseres lavt presterende elever i matematikk? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse, prosent høst 2020 (våren 2017)

	De minste ¹ %		De mellomstørste ² %		De største ³ %		Totalt %	
	GS	VGS	GS	VGS	GS	VGS	GS	VGS
Kartleg- gingsprøver	99 (98)	100 (100)	97 (96)	83 (97)	98 (96)	91 (93)	98 (96)	92 (97)
Resultater fra andre type prøver	61 (79)*	58 (79)	73 (75)	71 (74)	66 (86)*	57 (70)	67 (80)*	61 (74)
Gjennom klasserom- aktiviteter	87 (90)	77 (79)	84 (80)	63 (59)	79 (82)	60 (74)	83 (83)	66 (69)
Samarbeid med hjem- met	49 (67)*	50 (42)	57 (62)	13 (12)	56 (64)	20 (33)	55 (64)*	27 (27)
Annet	6 (4)	23 (4)	6 (6)	21 (9)	5 (2)	9 (11)	4 (4)	17 (8)
Totalt (N)	142 (141)	26 (24)	218 (225)	24 (34)	212 (184)	35 (27)	572 (550)	85 (85)

1.GS=under 100; VGS= under 250; 2. GS=100-299; VGS=250-599; 3.GS=over 300; VGS=over 600.

*Statistisk-signifikant ($p < 0.01$).

Høsten 2020 oppgir totalt 4 prosent av grunnskolene og 17 prosent av de videregående skolene «annet». De utdypende svarene viser bredde i tilnærmingene om hvordan lavt presterende elever i matematikk identifiseres, som det fremgår av tabell 11.5. Identifisering av elever med svake prestasjoner i matematikk foregår ved hjelp av nasjonale prøver og kartleggingsprøver, men også kartlegging av elevers regnestrategier. Mange av svarene reflekterer samhandlingsbaserte tilnærminger, som dialog med eleven, overgangssamtaler fra grunnskolen og oppstart-samtale, samt samarbeid og drøfting mellom lærerkolleger.

Tabell 11.5 'Hvordan identifiseres lavt presterende elever i matematikk? Flere kryss mulig', kvalitative tilbakemeldinger

Nasjonale prøver
Bekymringer drøftes i klasselærerråd
Gjennom dialog med eleven
Elevsamtaler
Læreres observasjoner og evalueringer. Drøftinger i lærerteam.
Individuell oppfølging av hver elev
Kartlegging av regnestrategier
Overgangssamtaler fra grunnskolen.
Bekymringsmelding til T-Team
Dynamisk kartlegging med en lærer
samarbeid med PPT
matematikkgrupper
Oppstartsamtale
Samtaler med eleven
Kartleggingsprøvene har vært frivillige
Profilar på multismartøving og campus matte
gjennom bruk av Montessorimateriell
Elevsamtaler og fagsamtaler
IKO - prosjekt - tett på eleven
Informasjon fra grunnskolen
Startsamtale med kontaktlærer i starten av skoleåret

Det ble så stilt spørsmål om hvordan elever som presterer på lavt nivå i matematikk blir fulgt opp. Ettersom spørsmålet i 2017 omhandlet hvordan og i hvilken grad de fulgte opp disse elevene og svarmuligheter ikke er de samme som i 2020⁴, utelater vi sammenligning med svarfordelinger i 2017 i det følgende. Svarene for 2020 fordelt på grunnskole og videregående skole er vist i tabell 11.6.

Tabell 11.6 'Hvordan blir elever som presterer på lavt nivå i matematikk fulgt opp? Flere kryss mulig.', skoleleder, prosent

	Grunnskoler %	Videregående skoler %	Totalt %
Med tilpasset opplæring i ordinær undervisning	98	99	98
Med spesialundervisning integrert i klassen	54	38	52
Undervisning med lærer/spesialpedagog alene eller i mindre grupper	63	61	63
Leksehjelp for denne elevgruppen	15	50	20
Annet, spesifiser	2	7	3
Totalt (N)	482	82	564

⁴ I 2017 fikk respondentene fire svaralternativer: «i stor grad», «i noen grad», «i liten grad», «i ingen grad», mens de i 2020 kunne krysse av flere alternativer.

De fleste respondentene oppgir tilpasset opplæring i ordinær undervisning etterfulgt av undervisning med lærer/spesialpedagog alene eller i mindre grupper. Det er noen forskjeller mellom videregående og grunnskoler. For eksempel er spesialundervisning integrert i klassen mindre vanlig, og leksehjelp for denne elevgruppen mer vanlig, på videregående enn i grunnskolen.

Vi finner også noen forskjeller når vi ser på skolestørrelse, vist i tabell 11.7. Kun 32 prosent av respondentene ved de minste skolene oppgir at de følger opp elevene som presterer på lavt nivå i matematikk med spesialundervisning som er integrert i klassen, mens 57 prosent av respondentene ved de største skolene oppgir dette. Uansett skolestørrelse oppgir nesten alle respondentene at de følger opp disse elevene med tilpasset opplæring i ordinær undervisning.

Tabell 11.7 'Hvordan blir elever som presterer på lavt nivå i matematikk fulgt opp? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse, prosent

	De minste %	De mellomste %	De største %	Totalt
Med tilpasset opplæring i ordinær undervisning	97	98	99	98
Med spesialundervisning integrert i klassen	32	60	57	52
Undervisning med lærer/spesialpedagog alene eller i mindre grupper	55	65	67	63
Leksehjelp for denne elevgruppen	17	17	25	20
Annet, spesifiser	4	2	2	3
Totalt (N)	139	214	211	564

11.4 Elever med stort læringspotensial

Skoleledere i grunnskolen og i videregående skole ble også stilt spørsmål om hvordan de identifiserer elever med stort læringspotensial i realfag. Tabell 11.8 viser svarfordelingen sortert på skoletype. Ettersom spørsmålene i 2017 omhandlet «elever som presterer høyt i realfag» og denne kategorien ikke nødvendigvis er sammenfallende med «elever med stort læringspotensial», utelater vi sammenligning med svarfordelinger i 2017 i det følgende.

Tabell 11.8 'Hvordan identifiseres elever med stort læringspotensial i realfag? Flere kryss mulig.', skoleleder etter skoletype, prosent

Kategori	Barneskole %	Ungdoms- skole %	1-10 skole %	Videregå- ende skole %	Total %
Kartleggingsprøver	82	75	79	68	79
Resultater fra andre typer prøver	55	80	80	74	67
Gjennom klasserom-aktiviteter	87	90	89	74	86
Samarbeid med hjemmet	63	66	50	24	55
Annet, spesifiser	4	6	3	11	5
N	289	71	120	82	562

Skolelederne oppgir at elever med stort læringspotensial i identifiseres i størst grad gjennom klasseromaktiviteter, etterfulgt av kartleggingsprøver. Få skoleledere i videregående oppgir samarbeid med hjemmet (24 prosent), mens 66 prosent av skoleledere i ungdomsskole oppgir dette. Vi gjorde også en analyse på skolestørrelse som vist i tabell 11.9.

Tabell 11.9 'Hvordan identifiseres elever med stort læringspotensial i realfag? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse, prosent

	De minste %	De mellomste %	De største %	Totalt
Kartleggingsprøver	75	78	82	79
Resultater fra andre typer prøver	65	69	65	67
Gjennom klasserom-aktiviteter	91	86	83	86
Samarbeid med hjemmet	49	54	61	55
Annet, spesifiser	4	4	6	5
Totalt (N)	138	213	211	562

Uansett skolestørrelse oppgir de fleste respondentene at de identifiserer elever med stort læringspotensial gjennom klasseromaktiviteter, etterfulgt av kartleggingsprøver. Respondentene ble også spurt om hvordan elever med stort læringspotensial i realfag blir fulgt opp. Tabell 11.10 viser svarfordelingen for skoleledere i grunnskolen og i videregående skole.

Tabell 11.10 'Hvordan blir elever med stort læringspotensial i realfag fulgt opp? Flere kryss mulig.', skoleledere, prosent

	Grunnskoler %	Videregående skoler %	Totalt %
Tilpasset opplæring i ordinær undervisning	93	90	93
Vi tilbyr fordypning gjennom valgfag Matematikk eller DVM-U	7	11	8
Vi tilbyr forsering gjennom deltagelse i digilær.no/DVM-1T eller direkte kontakt med lokal vgs	17	11	16
Vi tilbyr forsering gjennom direkte kontakt med universitet og høyskole	-	31	31
Annet, spesifiser	9	13	10
Totalt (N)	468	82	550

De fleste skolelederne (93 prosent) oppgir tilpasset opplæring i ordinær undervisning som måten de følger opp elever med stort læringspotensial. 31 prosent av skoleledere i videregående skole oppgir at de tilbyr forsering gjennom direkte kontakt med universitet og høyskole. 17 prosent av skoleledere i grunnskolen oppgir at de tilbyr forsering gjennom deltakelse i digilær.no/DVM-1T eller direkte kontakt med lokal videregående skole. Tilsvarende andel for skoleledere i videregående skoler ligger på 11 prosent. Tabell 11.11 viser svarfordeling på spørsmål om oppfølging sortert på skolestørrelse.

Tabell 11.11 'Hvordan blir elever med stort læringspotensial i realfag fulgt opp? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse, prosent

Kategori	De minste %	De mellomste %	De største %	Total %
Tilpasset opplæring i ordinær undervisning	96	91	92	93
Vi tilbyr fordypning gjennom valgfag Matematikk eller DVM-U	3	7	11	8
Vi tilbyr forsering gjennom deltagelse i digilær.no/DVM-1T eller direkte kontakt med lokal vgs	7	16	22	16
Vi tilbyr forsering gjennom direkte kontakt med universitet og høyskole	2	3	11	6
Annet, spesifiser	6	10	12	10
Totalt (N)	135	210	205	550

Uansett skolestørrelse, ser vi at den mest utbredte metoden for oppfølging av elever med stort læringspotensial er å tilby tilpasset opplæring i ordinær undervisning. Utover dette er fordypning gjennom valgfag Matematikk eller DVM-U og forsering gjennom deltagelse i digilær.no/DVM-1T eller direkte kontakt med lokal VGS mindre vanlig på de miste skolene, mens forsering gjennom direkte kontakt med universitet og høgskole vanligere på de største skolene. I tillegg oppgir totalt 10 prosent av respondentene «annet». Utdypende svar fra respondentene er vist i tabell 11.12. For oppfølging av elever med stort læringspotensial ser vi både tilpasninger *innenfor* de ordinære klassene, som ekstra oppgaver tilpasset evnenivå, bruk av plan for realfag på høyere nivå og egen lærer på laboratoriet i enkeltøkter, og *utenfor* ordinærklassene, som egne forskerklasser, Abelgruppe, hospitering på høyere trinn og egen gruppe på skolen. Ganske mange svar peker på forsering, og både barnetrinn, mellomtrinn, ungdomsskole og videregående skole blir nevnt i denne sammenhengen. Sammenholdt med at godt og vel 9 av 10 svarer at elever med stort læringspotensial følges opp i ordinære klasser (tabell 11.11) gir disse utdypende svarene eksempler på hvordan lærere og skolene konkret tilpasser arbeidsoppgaver og fremdrift til denne elevgruppen.

Tabell 11.12 'Hvordan blir elever med stort læringspotensial i realfag fulgt opp?', kvalitative tilbakemeldinger

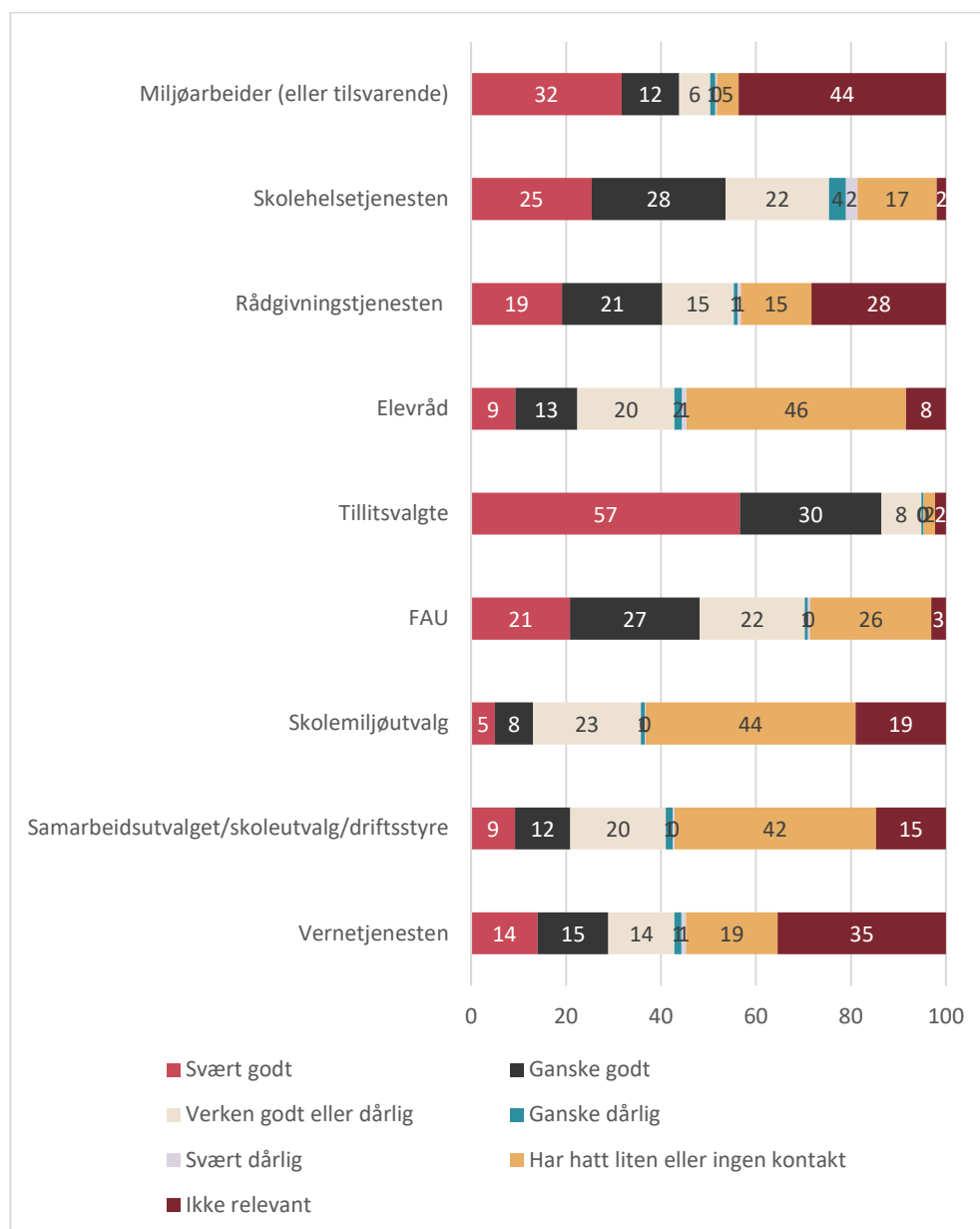
Får dra på Vitenfabrikken for spesialopplegg sammen med andre elever
Delta på vil vite
Ekstra oppgaver tilpasset evnenivå
Egne forskerklasser
Noe undervisning i mindre grupper eller sammen med andre klasser på høyere trinn.
Forsert løp på egen skole
Intensive kurs både i og utenfor klasserom
Abelgruppe
Forsering i faget
Campus Inkrement
Egen forskerlinje
Forseringsgrupper i matematikk og engelsk på mellomtrinnet
Hospitere på høyere trinn, også fra barneskole til u-skole
Egen gruppe på skolen
Følge plan for realfag på høyere trinn
Vi tilbyr forsering til ungdomsskole eller speed matte gjennom kommunen
Spesialundervisning etter sakkyndig fra KPPT
TOP
samt gjennom tilbud om "Reale talenter"
Egen naturfagslærer på laboratoriet i enkeltøkter
Nettbaserte tjenester
Samarbeid med VilVite
Dialog med foreldre
Nytte materiell frå høgare nivå (eigentleg tilpassa)
Videre bruk av Montessorimateriellet
Forsering på vgs-nivå

11.5 Oppsummering

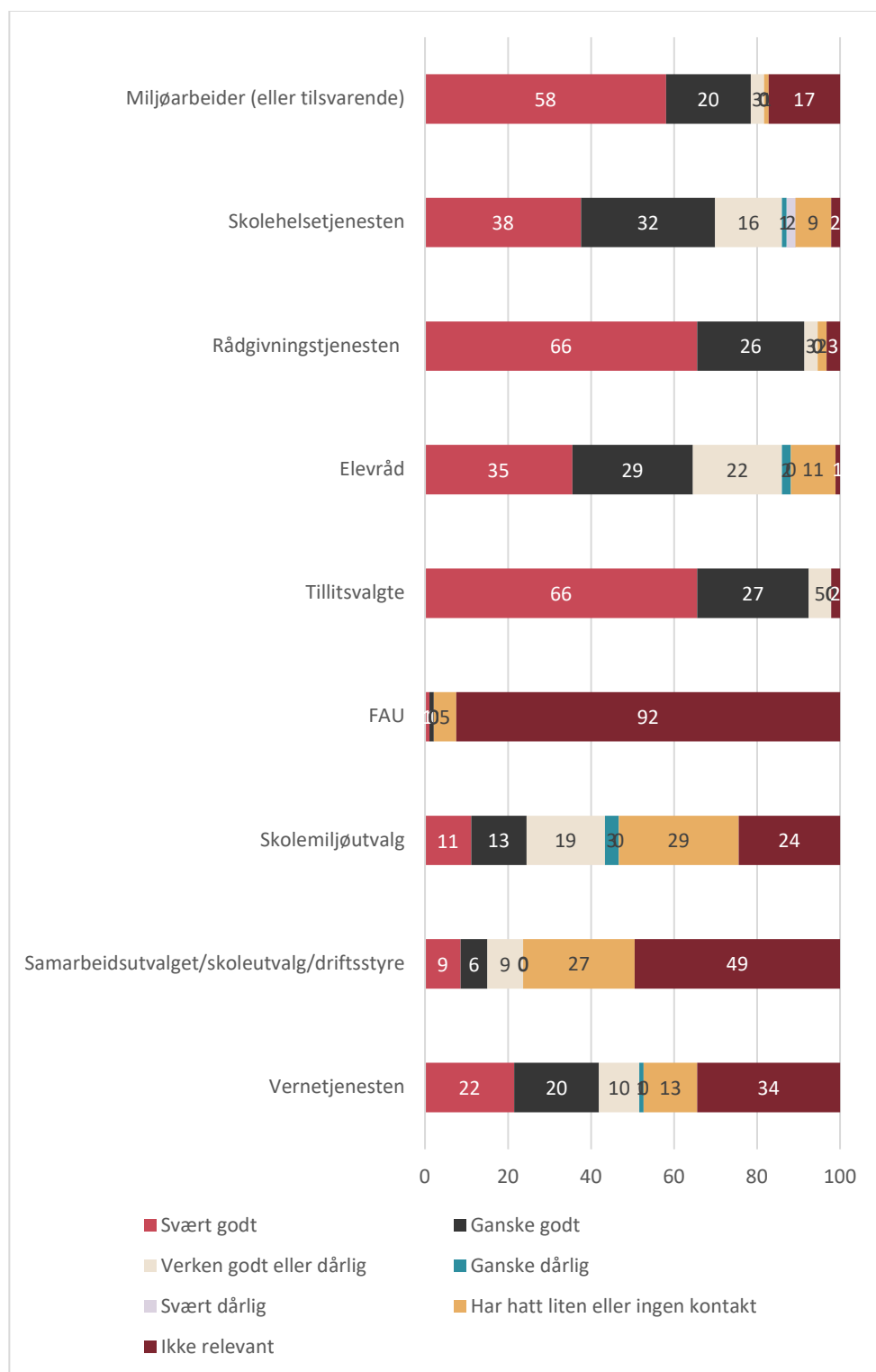
Utdanningsdirektoratet ønsker mer kunnskap om hvilke realfagsrelaterte skolefaglige tiltak som benyttes og hvordan henholdsvis svakt presterende elever og elever med stort læringspotensial identifiseres og følges opp.

- Blant respondentene som tror at de har vært/ er en realfagskommune, er det 74 prosent som faktisk er i en realfagskommune mot 11 prosent som ikke er det. Motsatt er 84 prosent av de som tror de ikke er realfagskommune og ikke har søkt faktisk ikke i en realfagskommune, mens 24 prosent faktisk er i en realfagskommune uten å vite det.
- For de fleste skolefaglige tilbudene vises det store forskjeller i svarprosentene mellom 2017 og 2020. Mens, for eksempel, den naturlige skolesekken ble nevnt ved 33 prosent av kommuner i 2017 gjelder dette kun for 8 prosent i 2020. For Kompetanse for kvalitet, derimot, er svarprosentene relativt like med 61 prosent i 2020 og 66 prosent i 2017, for kommuner. Det vises også forskjeller i svarprosent mellom ulike respondentgrupper.
- Skoleledere i grunnskole og videregående skoler oppgir at de identifiserer lavt presterende elever i matematikk i størst grad gjennom ulike kartleggingsprøver, etterfulgt av klasseromaktiviteter og resultater fra andre typer prøver.
- Lavt presterende elever følges i størst grad opp gjennom tilpasset opplæring i ordinær undervisning, fulgt av undervisning med lærer/spesialpedagog alene eller i mindre grupper.
- Når det gjelder elever med stort læringspotensial i realfag identifiseres disse elevene i størst grad gjennom aktiviteter i klasserommet, etterfulgt av kartleggingsprøver.
- For oppfølging av elever med høyt læringspotensial brukes i hovedsak tilpasset opplæring i ordinær undervisning. Blant skoleledere totalt oppgir 93 prosent at de bruker tilpasset opplæring i ordinær undervisning. Skoleledere i de minste skolene oppgir dette i noe større grad (96 prosent). 22 prosent av skoleledere i de største skolene oppgir at de tilbyr forsering gjennom deltakelse i digilær.no/DVM-1T eller direkte kontakt med lokal VGS.

Vedlegg A: Koronasituasjonen

Figur A.1 'Hvordan vil du karakterisere samarbeidet med følgende grupperinger om de særskilte utfordringene som situasjonen etter 12. mars skaper?', skoleledere grunnskole, prosent korona-spørningen (N= 618)

Figur A.2 'Hvordan vil du karakterisere samarbeidet med følgende grupperinger om de særskilte utfordringene som situasjonen etter 12. mars skaper?', skoleledere VGS, prosent (N= 93)

Tabelloversikt

Tabell 1.1 Tema og målgrupper i Utdanningsdirektoratets spøringer høst 2020.....	12
Tabell 2.1 Bakgrunnskjennetegn for respondentgruppene.....	15
Tabell 2.2 Bruttoutvalg og status etter respondentgruppe, antall.....	16
Tabell 2.3 Sammenligning, godkjente og ikke godkjente svar	17
Tabell 2.4 Bruttoutvalg, populasjon (antall) og svarprosent.....	17
Tabell 2.5 Populasjon, bruttutvalg (antall) og svarprosent grunnskoler etter fylke	18
Tabell 2.6 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skoletype.....	19
Tabell 2.7 Svarprosent grunnskole etter landsdel og skolestørrelse.....	19
Tabell 2.8 Sammensetning av nettutvalg grunnskoler etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen	20
Tabell 2.9. Sammensetning av nettutvalg grunnskoler etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen	20
Tabell 2.10 Sammensetning av nettutvalg grunnskoler etter organisering og målform	21
Tabell 2.11 Populasjon, bruttutvalg (antall) og svarprosent videregående skoler etter fylke	21
Tabell 2.12 Sammensetning av nettutvalg videregående skole etter landsdel og skoletype sammenlignet med populasjonen.....	22
Tabell 2.13 Sammensetning av nettutvalg videregående etter landsdel og skolestørrelse sammenlignet med populasjonen	23
Tabell 2.14 Sammensetning av nettutvalg videregående skoler etter organisering og målform	23
Tabell 2.15 Populasjon, bruttutvalg (antall) og svarprosent kommuner etter fylke	24
Tabell 2.16 Svarprosent kommuner etter landsdel og innbyggertall.....	25
Tabell 2.17 Sammensetning av nettutvalg kommuner etter landsdel og innbyggertall sammenlignet med populasjonen.....	25

Tabell 2.18 'Hvem svarer på vegne av skolen?', flere kryss mulig	26
Tabell 2.19 'Hvem svarer på undersøkelsen på vegne av kommunen/fylkeskommunen?', flere kryss mulig.....	27
Tabell 3.1 'I hvilken grad har skolen systematisert erfaringene med å organisere undervisning for elever som ikke kan være på skolen (hele dager eller mer)?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent.....	29
Tabell 3.2 'Har kommunen/fylkeskommunen i hovedsak felles anskaffelser av digitalt utstyr og sentrale digitale tjenester?', skoleeiere, prosent høst 2020 og (korona-spørningen)	31
Tabell 3.3 'Har lærerne ved skolen datamaskiner eid av kommunen/fylkeskommunen som de kan bruke til å arbeide hjemmefra?', skoleeiere, prosent høst 2020 og (korona-spørningen).....	31
Tabell 3.4 'Har skolen en plan for å gjennomføre undervisningen hvis skolen blir fysisk stengt?', skoleledere etter sentralitet, prosent	35
Tabell 3.5 'Bruker lærerne private datamaskiner til arbeid hjemmefra?', skoleledere etter sentralitet, prosent	35
Tabell 3.6 'Opplever dere at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at elevene kan delta i ulike former for digital undervisning (f.eks. videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?', skoleledere etter type videregående, prosent.....	39
Tabell 3.7 'Opplever dere at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at elevene kan delta i ulike former for digital undervisning (f.eks. videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent.....	39
Tabell 3.8 "Som følge av erfaringene fra våren 2020, har skolen fått mer veiledning fra støttetjenester utenfor skolen, eksempelvis PPT, barnevern, BUP, Statped?", skoleledere etter kommunestørrelse, prosent	46
Tabell 4.1 'Har skolen/kommunen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse i grunnskolen skal innfris innen 1. august 2025', skoleledere og skoleeier i grunnskole, prosent (N=600)	54
Tabell 4.2 'Har skolen/kommunen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse i grunnskolen skal innfris innen 1. august 2025', skoleledere grunnskole og skoleeier kommune etter landsdel, prosent (N=600).....	55
Tabell 4.3 'Har skolen/kommunen en plan for hvordan kravet om undervisningskompetanse i grunnskolen skal innfris innen 1. august 2025', skoleledere grunnskole og skoleeier kommune etter sentralitet, prosent (N=600).....	55
Tabell 4.4 'I hvilken grad har skolen/kommunen per i dag oppfylt kompetansekravene i norsk', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter sentralitet, prosent (N=600).....	56

Tabell 4.5 'I hvilken grad er det realistisk at skolen/kommunen innfrir kompetansekrav innen 2025 i norsk, matematikk og engelsk?', Skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter landsdel, prosent (N=565).....	57
Tabell 4.6 'I hvilken grad har skolen/kommunen per i dag oppfylt kompetansekravene i norsk, matematikk og engelsk', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter skoletype, prosent (N=600).....	58
Tabell 4.7 'Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen? - Lærere som underviser i ...', skoleledere grunnskole og skoleeier kommune, prosent (N=594)	60
Tabell 4.8 'Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen? - Lærere som underviser i', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter kommunestørrelse, prosent (N=594).....	61
Tabell 4.9 'Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i kommunen/skolen? - Lærere som underviser i', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune etter sentralitet, prosent (N=567).....	62
Tabell 5.1 Rektors høyeste fullførte utdanning etter hvor de har grunnutdanningen fra. Skoleledere, prosent.....	65
Tabell 5.2 'Har rektor formell utdanning i organisasjon og ledelse?', skoleledere etter skoleslag, prosent	66
Tabell 5.3 'Har rektor etterutdanning innenfor organisasjon og ledelse?', andel «ja» blant skoleledere over tid, prosent.....	67
Tabell 5.4 'Hvordan synes du balansen er mellom pedagogisk og administrativ ledelse i ditt arbeid som rektor?', skoleledere etter skoletype, prosent	68
Tabell 5.5 'Er ledelse av lærernes praksis delegert til andre ledere ved skolen?', andel skoleledere som svarer ja etter skoletype og skolestørrelse, prosent	69
Tabell 5.6 Skoleledernes svar på fire utsagn om engasjement i pedagogisk ledelse, prosent.....	70
Tabell 5.7 Skoleledernes svar på fire utsagn om engasjement i pedagogisk ledelse over tid, prosent	71
Tabell 5.8 'Alt i alt, hvor fornøyd eller misfornøyd er du med styringen av skolesektoren i din fylkeskommune/kommune?', skoleledere etter sentralitet, prosent.....	72
Tabell 5.9 'Alt i alt, hvor fornøyd eller misfornøyd er du med styringen av skolesektoren i din fylkeskommune/kommune?', skoleledere over tid, prosent	73
Tabell 6.1 'Er det elever ved din skole med vedtak om spesialundervisning som kun har vedtak som angår følgende?', skoleledere etter skolestørrelse, prosent	76

Tabell 6.2 'Hvem gjennomfører spesialundervisningen?', skoleleder grunnskolen, prosent.....	77
Tabell 6.3 'Hvem gjennomfører spesialundervisningen?', skoleleder videregående, prosent.....	77
Tabell 7.1 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent.....	82
Tabell 7.2 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent.....	83
Tabell 7.3 'På hvilke trinn gis det intensiv opplæring ved skolen? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent.....	84
Tabell 7.4 'På hvilke trinn gis det intensiv opplæring ved skolen? Flere kryss mulig.', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent.....	85
Tabell 7.5 'På hvilke trinn gis det intensiv opplæring ved skolen? Flere kryss mulig.', skoleledere etter sentralitet, prosent.....	85
Tabell 7.6 'Har skolen mottatt veiledning fra PPT i arbeidet med intensiv opplæring?', skoleledere etter sentralitet, prosent.....	87
Tabell 7.7 'Hvordan ble den intensive opplæringen hovedsakelig organisert?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent.....	91
Tabell 7.8 'Hvordan ble den intensive opplæringen hovedsakelig organisert?', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent.....	92
Tabell 7.9 'Hvordan ble den intensive opplæringen hovedsakelig organisert?', skoleledere etter sentralitet, prosent.....	92
Tabell 8.1 'Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om skolens planer knyttet til IKT?' skoleledere, prosent (N=576), sammenlignet med tall fra våren 2020 (i parentes)	97
Tabell 8.2 'I hvilken grad beslutter følgende deler av personalet hva som skal kjøpes inn av digitale ressurser og digitale læremidler', skoleledere, prosent, sammenlignet med tall fra våren 2020 (i parentes).....	103
Tabell 8.3 'Hvilke typer enheter er dette i hovedsak?', skoleledere, prosent	107
Tabell 8.4 'Hvilke typer enheter er dette i hovedsak?', skoleledere etter landsdel, prosent (N=576).....	107
Tabell 8.5 'Har skolene/kommunen/fylkeskommunen anskaffet, eller har planer om å anskaffe, digitale læremidler til skoleåret 2020/2021?' skoleeiere, prosent (N=101).....	109
Tabell 8.6 'Har skolene/kommunen/fylkeskommunen anskaffet, eller har planer om å anskaffe, digitale læremidler til skoleåret 2020/2021?' skoleeiere etter landsdel, prosent.....	109
Tabell 8.7 'Har kommunen/fylkeskommunen benyttet seg av tilskuddsordningen for kjøp av digitale læremidler? ', skoleeiere, prosent.....	109

Tabell 9.1 'I hvilken grad bruker lærere på din skole planleggingsverktøyet for å planlegge opplæringen?', skoleledere etter skoletype, prosent.....	113
Tabell 9.2 'I hvilken grad bruker lærere på din skole planleggingsverktøyet for å planlegge opplæringen?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent	114
Tabell 9.3 'I hvilken grad bruker lærere på din skole planleggingsverktøyet for å planlegge opplæringen?', skoleledere etter skolestørrelse videregående, prosent.....	114
Tabell 9.4 'I hvilken grad har planleggingsverktøyet vært en god støtte i planleggingen av opplæringen på din skole?', skoleledere etter skolestørrelse grunnskole, prosent	115
Tabell 9.5 'I hvilken grad har planleggingsverktøyet vært en god støtte i planleggingen av opplæringen på din skole?', skoleledere etter skolestørrelse videregående, prosent.....	115
Tabell 10.1 'Når starter tilbudet opp?', skoleeiere etter landsdel, antall.....	118
Tabell 11.1 'Er din kommune realfagskommune?', skoleleder grunnskoler og skoleeiere i kommune etter om de faktisk er realfagskommune, prosent	126
Tabell 11.2 'Bruker dere noen av følgende skolefaglige tilbud? Flere kryss mulig.' Skoleledere og skoleeiere, prosent høst 2020 (våren 2017)	127
Tabell 11.3 'Hvordan identifiseres lavt presterende elever? Flere kryss mulig.' Skoleledere etter skoletype, prosent, høst 2020 (våren 2017).....	128
Tabell 11.4 'Hvordan identifiseres lavt presterende elever i matematikk? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse, prosent høst 2020 (våren 2017)	129
Tabell 11.5 'Hvordan identifiseres lavt presterende elever i matematikk? Flere kryss mulig', kvalitative tilbakemeldinger	130
Tabell 11.6 'Hvordan blir elever som presterer på lavt nivå i matematikk fulgt opp? Flere kryss mulig.', skoleleder, prosent.....	130
Tabell 11.7 'Hvordan blir elever som presterer på lavt nivå i matematikk fulgt opp? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse, prosent.....	131
Tabell 11.8 'Hvordan identifiseres elever med stort læringspotensial i realfag? Flere kryss mulig.', skoleleder etter skoletype, prosent.....	132
Tabell 11.9 'Hvordan identifiseres elever med stort læringspotensial i realfag? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse, prosent.....	132
Tabell 11.10 'Hvordan blir elever med stort læringspotensial i realfag fulgt opp? Flere kryss mulig.', skoleledere, prosent.....	133
Tabell 11.11 'Hvordan blir elever med stort læringspotensial i realfag fulgt opp? Flere kryss mulig.', skoleledere etter skolestørrelse, prosent	133

Tabell 11.12 <i>'Hvordan blir elever med stort læringspotensial i realfag fulgt opp?'</i> , kvalitative tilbakemeldinger	134
--	-----

Figuroversikt

Figur 2.1 Den geografiske beliggenheten til inviterte grunnskoler, videregående skoler og kommuner.....	14
Figur 2.2 Svarprosent grunnskoler etter fylke, antall i utvalget vist per fylke	19
Figur 2.3 Svarprosent videregående skoler etter fylke samt antall vgs i utvalget per fylke	22
Figur 2.4 Svarprosent kommuner etter fylke, antall i utvalget vist per fylke.....	24
Figur 3.1 'I hvilken grad har...', skoleledere, prosent (N=585-591).....	28
Figur 3.2 'I hvilken grad har skolen endret vurderingspraksis som følge av erfaringene?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=585)	29
Figur 3.3 'I hvilken grad har erfaringene med skolearbeid hjemme ført til at opplæringen nå blir gjennomført med en løsere struktur?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=588)	30
Figur 3.4 'Hadde (har) skolen den nødvendige digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk, programmer og læringsressurser) til å kunne gi elevene digital undervisning i perioden skolene var (er) stengt?', skoleledere etter skoletype, prosent høst 2020 (N=594) og koronaspørningen (N=726)	32
Figur 3.5 'Hadde (har) skolen den nødvendige digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk, programmer og læringsressurser) til å kunne gi elevene digital undervisning i perioden skolene var (er) stengt?', skoleledere etter fylke, prosent høst 2020 (N=594)	33
Figur 3.6 'Har skolen en plan for å gjennomføre undervisningen hvis (når) skolen blir (er) fysisk stengt?', skoleledere etter skoletype, prosent høst 2020 (N=593) og korona-spørningen (N=723)	34
Figur 3.7 'Opplever dere at den digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk programmer og læringsressurser) er av god nok kvalitet til at lærerne kan gjennomføre et vidt spekter av digital undervisning (slik som videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?', skoleledere, prosent høst 2020 (N=594) og korona-spørningen(N=833)	36
Figur 3.8 'Opplever dere at den digitale infrastrukturen (slik som datamaskiner, nettverk programmer og læringsressurser) er av god nok	

<i>kvalitet til at lærerne kan gjennomføre et vidt spekter av digital undervisning (slik som videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?, skoleledere etter skoletype, prosent (N=594)</i>	<i>37</i>
<i>Figur 3.9 'Opplever dere at elevenes datamaskiner er av god nok kvalitet til at elevene kan delta i ulike former for digital undervisning (f.eks. videomøter, samskriving, bruk av læringsplattform)?, skoleledere etter skoletype, prosent høst 2020 (N=593) og korona-spørringen (N=718)</i>	<i>38</i>
<i>Figur 3.10 'I hvilken grad har skolene og kommunen/fylkeskommunen hatt oppmerksomhet på personvern og informasjonssikkerhet i valg og bruk av digitale verktøy og ressurser i opplæringen?', skoleledere og skoleeiere, prosent høst 2020 (N=693) og korona-spørringen (N=829)</i>	<i>40</i>
<i>Figur 3.11 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, i hvilken grad har skolen ...', skoleledere, prosent (N=593-594)</i>	<i>41</i>
<i>Figur 3.12 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, i hvilken grad har skolen styrket samarbeidet med brukermedvirkningsorganene (FAU, klassekontakter, driftsstyre, SU, elevråd)?, skoleledere, prosent (N=593)</i>	<i>42</i>
<i>Figur 3.13 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, har ...', skoleledere, prosent (N=591-593)</i>	<i>43</i>
<i>Figur 3.14 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, har skolen økt kontakt med skoleeier?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=592)</i>	<i>43</i>
<i>Figur 3.15 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, har skolen økt kontakt med skoleeier?', skoleledere etter fylke, prosent (N=592)</i>	<i>44</i>
<i>Figur 3.16 'Som følge av erfaringene fra våren 2020, har kontakten med skoleeier blitt bedre?', skoleledere etter fylke, prosent (N=592)</i>	<i>45</i>
<i>Figur 3.17 'Hvordan vil du karakterisere samarbeidet med følgende grupperinger?', skoleleder grunnskole, prosent (N=419-507)</i>	<i>47</i>
<i>Figur 3.18 'Hvordan vil du karakterisere samarbeidet med følgende grupperinger?', skoleleder videregående, prosent (N=54-86)</i>	<i>48</i>
<i>Figur 3.19 'I hvilken grad har kommunen/fylkeskommunen endret praksis med å føre oversikt over sårbare elever som følge av erfaringene fra våren 2020?', skoleeiere, prosent (N=100)</i>	<i>50</i>
<i>Figur 3.20 'I hvilken grad har kommunen/fylkeskommunen styrket rutiner og løsninger for digital kommunikasjon på tvers av tjenesteområder for å følge opp sårbare barn og deres foresatte i perioden etter 12.mars?', skoleeiere, prosent (N=100)</i>	<i>51</i>
<i>Figur 4.1 'Som følge av erfaringene med våren 2020 ... I hvilken grad har skolen/kommunen per i dag oppfylt kompetansekravene i følgende fag', skoleleder grunnskole og skoleeier kommune, prosent (N=595)</i>	<i>56</i>

Figur 4.2 'Hvordan prioriteres ulike grupper lærere i kompetanseplanene i skolen/ kommunen', skoleleder grunnskolen og skoleeier kommune, prosent (N=594)	59
Figur 5.1. 'Har rektor formell utdanning i organisasjon og ledelse?', skoleledere over tid, prosent.	67
Figur 5.2 "Hvordan synes du balansen er mellom pedagogisk og administrativ ledelse i ditt arbeid som rektor?", skoleledere over tid, prosent.....	69
Figur 5.3 'Er ledelse av lærernes praksis delegert til andre ledere ved skolen?', andel skoleledere som svarer ja over tid etter skolestørrelse, prosent	70
Figur 6.1 'Er det elever ved din skole med vedtak om spesialundervisning som kun har vedtak som angår følgende?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=428).	75
Figur 6.2 'Hvilke oppgaver utfører assistenter?', skoleleder grunnskole, prosent	78
Figur 6.3 'Hvilke oppgaver utfører assistenter?', skoleleder videregående, prosent	79
Figur 6.4 'Har skolen rutiner for å involvere elever og foresatte som mottar spesialundervisning i planleggingen og evalueringen av spesialundervisningen som gis?', skoleledere grunnskole (N=497) og videregående (N=84), prosent.....	79
Figur 7.1 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=422)	81
Figur 7.2 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter landsdel, prosent (N=422).....	82
Figur 7.3 'Gis det intensiv opplæring ved din skole?', skoleledere etter fylke, prosent (N=422)	83
Figur 7.4 'Hvor stor andel av elevene ved skolen har i løpet av det siste skoleåret fått intensiv opplæring i...', prosent (N=348-376)	86
Figur 7.5 'I hvilken grad vurderer du at skolen har tilgang til nok relevant kompetanse når slik opplæring skal gis, f. eks, innen grunnleggende leseopplæring?', prosent (N=378)	87
Figur 7.6 'I hvilken grad vurderer skolen at intensiv opplæring gjør at elevene som får slik opplæring tar igjen tapt progresjon?', prosent (N=376)	88
Figur 7.7 'Opplever du at plikten til å gi intensiv opplæring (som trådte i kraft i 2018) har ført til følgende? Flere kryss mulig.', prosent (N=376).....	89
Figur 7.8 'Hvordan ble den intensive opplæringen hovedsakelig organisert?', prosent (N=376)	90

Figur 7.9 'Vurderer du at dere har behov for mer veiledning eller forskningsbasert kunnskap om hvordan plikten til intensiv opplæring bør eller kan følges opp?', prosent (N=375)	93
Figur 8.1 'Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om skolens planer knyttet til IKT?', skoleledere, prosent (N=576)	96
Figur 8.2 'Personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk?', skoleledere etter skoletype, prosent (N=576)	98
Figur 8.3 'Personvern og datasikkerhet er temaer i skolens planverk?', skoleledere etter sentralitet, prosent (N=575)	98
Figur 8.4 'Vi har en egen IKT-strategi på kommunenivå', skoleledere etter skoletype, prosent (N=575)	99
Figur 8.5 'Vi har en egen IKT-strategi på kommunenivå', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent (N=575)	100
Figur 8.6 'Vi har en egen IKT-strategi på skolenivå', skoleledere etter skoletype, prosent (N=575)	100
Figur 8.7 'Skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet', skoleledere etter skoletype, prosent (N=575)	101
Figur 8.8 'Skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet', skoleledere etter skoletype 4-delt, prosent (N=575)	101
Figur 8.9 'Skolen har en plan for systematisk kompetanseheving i digital kompetanse hos personalet', skoleledere etter kommunestørrelse, prosent (N=575)	102
Figur 8.10 'I hvilken grad beslutter følgende deler av personalet hva som skal kjøpes inn av digitale ressurser og digitale læremidler', skoleledere, prosent (N=572)	103
Figur 8.11 'Hva passer for din skole?', skoleledere, prosent (N=575)	104
Figur 8.12 'Hva passer for din skole?', skoleledere som svarte ja, prosent (N=575)	105
Figur 8.13 'Hvor stor andel av elevene ved din skole har sin egen digitale enhet (enten privat eid, eid av skolen eller gjennom skoleeier som de bruker i undervisningen)', skoleledere, prosent (N=556)	106
Figur 8.14 'I hvilken grad opplever skolens ledelse at lærerne er positive til innføring av ny teknologi for administrative formål', skoleledere, prosent (N=578)	108
Figur 8.15 'I hvilken grad opplever skolens ledelse at lærerne er positive til innføring av ny teknologi for administrative formål', skoleledere etter skolestørrelse, prosent (N=483)	108

Figur 8.16 'Hvor stor andel av elevgruppen er det søkt for?', skoleeiere, prosent (N=69)	110
Figur 8.17 'I 2020 fikk alle kommuner/fylkeskommuner et øremerket tilskudd til kjøp av læremidler. Hvor stor andel av tilskuddet ble brukt til kjøp av digitale læremidler?', skoleeiere, prosent (N=85)	111
Figur 10.1 'Har skolen rutiner for når opplæringen skal starte for de som ikke får læreplass, men som ønsker Vg3 i skole?', skoleledere etter skolestørrelse videregående, prosent (N=77)	117
Figur 10.2 'Når starter tilbudet opp?', skoleledere etter type VGS, prosent (N=55)	117
Figur 10.3 'I hvor mange lærefag har elevene mulighet til å ta fagbrev gjennom Vg3 i skole? Oppgi antall.', skoleledere (N=52) og skoleeiere (N=8), gjennomsnittlig antall fagbrev.....	118
Figur 10.4 'Hvordan informerer skolen/fylkeskommunen om sitt Vg3-tilbud til de elevene som ikke får læreplass? Flere kryss mulig', skoleleder (N=31) og skoleeier (N=8) prosent.....	119
Figur 10.5 'Når blir informasjon om Vg3 i skole gitt til elever som enda ikke har fått læreplass?', skoleleder, prosent (N=46)	120
Figur 10.6 'Når blir informasjon om Vg3 i skole gitt til elever som enda ikke har fått læreplass?', skoleeier, antall (N=9)	120
Figur 10.7 'Har skolen/fylkeskommunen informasjon om hvorfor elever takker nei til Vg3', skoleleder etter type videregående, prosent (N=53).....	121
Figur 10.8 'Hva er grunnen til at noen elever takker nei til Vg3 i skole? Flere kryss mulig', skoleleder (N=31) og skoleeier (N=8), prosent.....	121
Figur 10.9 'Hva er hovedutfordringen med tilbudet til søkere uten lærekontrakt?', skoleleder, prosent (N=52).....	122
Figur 10.10 'Hvordan kan kvaliteten i tilbudet om Vg3 i skole bli bedre? Flere kryss mulig.', skoleleder (N=50) og skoleeier (N=9), prosent	123
Figur 10.11 'Er andelen bestått/bestått meget godt for fag- og svenneprøver lik for kandidater fra Vg3 i skole sammenlignet med ordinære lærlinger?', skoleleder (N=52) og skoleeier (N=9), prosent.....	124
Figur A.1 'Hvordan vil du karakterisere samarbeidet med følgende grupperinger om de særskilte utfordringene som situasjonen etter 12. mars skaper?', skoleledere grunnskole, prosent korona-spørringen (N= 618).....	136
Figur A.2 'Hvordan vil du karakterisere samarbeidet med følgende grupperinger om de særskilte utfordringene som situasjonen etter 12. mars skaper?', skoleledere VGS, prosent (N= 93)	137

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no